

Združenie obcí hornej Torysy, Krivianska 1, 082 71 Lipany

ZÁMER

**podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov činnosti
na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov**

**ZOHT - zhodnocovanie odpadov mobilným
zariadením**

Košice, september 2019

OBSAH A ŠTRUKTÚRA ZÁMERU

I. Základné údaje o navrhovateľovi

1. Názov
2. Identifikačné číslo
3. Sídlo a miesto nakladania s odpadmi
4. Meno, priezvisko, adresa, tel. číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu
5. Meno, priezvisko, adresa, tel. číslo a iné kontaktné údaje osoby, od ktorej možno dostať relevantné informácie o navrhovanej činnosti a miesto na konzultácie

II. Základné údaje o navrhovanej činnosti

1. Názov
2. Účel posudzovanej činnosti
3. Užívateľ
4. Charakter navrhovanej činnosti
- 5.1. Umiestnenie navrhovanej činnosti
- 5.2. Dispozičné umiestnenie prevádzky
6. Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti
7. Termín začatia a skončenia výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti
8. Opis technického a technologického riešenia
9. Zdôvodnenie potreby navrhovanej činnosti v danej lokalite
10. Celkové náklady
11. Dotknutá obec
12. Dotknutý samosprávny kraj
13. Dotknuté orgány
14. Povoľujúci orgán
15. Rezortný orgán
16. Druh požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov
17. Vyjadrenie o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice

III. Základné informácie o súčasnom stave žp dotknutého územia

1. Charakteristika prírodného prostredia vrátane chránených území

- 1.1 Všeobecná charakteristika
- 1.2 Geomorfologické pomery
- 1.3 Geologické pomery
- 1.3.1 Ložiská nerastných surovín
- 1.4 Klimatické pomery
- 1.4.1 Ovzdušie
- 1.4.2 Zrážky
- 1.4.3 Teploty
- 1.4.4 Hmla a vlhkosť vzduchu
- 1.4.5 Veternosť
- 1.5 Hydrologické pomery
- 1.5.1 Vodné toky
- 1.5.2 Stojaté vody

- 1.5.3 Podzemné vody
- 1.5.4 Vodohospodársky významné a chránené územia
- 1.6 Fauna a flóra
- 1.6.1 Rastlinstvo
- 1.6.2 Živočíšstvo
- 1.6.3 Chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy
- 1.6.4 Významné migračné koridory živočíchov
- 1.7 Chránené územia a ochranné pásma
- 1.7.1 Veľkoplošné chránené územia
- 1.7.2 Maloplošné chránené územia
- 1.7.3 Územia siete NATURA 2000
- 1.7.4 Mokrade
- 1.7.5 Ochranné pásma
- 1.7.6 Chránené stromy
- 1.7.7 Vodohospodárske chránené územia
- 1.8 Pôdne pomery
- 2. Krajina, krajinný obraz, stabilita, ochrana, scenéria**
- 2.1 Štruktúra krajiny
- 2.2 Ochrana krajiny
- 2.3 Scenéria krajiny a krajinný obraz
- 2.4 Stabilita krajiny
- 3. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra a kultúrohistorické hodnoty územia**
- 3.1 Obyvateľstvo
- 3.2 Demografia
- 3.3 Socio – ekonomické územie
- 3.3.1 Nezamestnanosť
- 3.3.2 Štruktúra zamestnanosti
- 3.4 Infraštruktúra
- 3.4.1 Zásobovanie vodou, kanalizácia, ČOV
- 3.4.2 Plyn
- 3.4.3 Teplo
- 3.4.4 Elektrická energia
- 3.4.5 Telekomunikácie a telekomunikačné zariadenia
- 3.5 Dopravná infraštruktúra
- 3.5.1 Nadregionálne dopravné vzťahy
- 3.5.2 Charakteristika regionálneho dopravného systému
- 3.5.3 Dopravná infraštruktúra dotknutého územia
- 3.5.4 Železničná doprava
- 3.5.5 Cestná doprava
- 3.5.6 Letecká doprava
- 3.5.7 Vodná doprava
- 3.6 Priemysel
- 3.7 Poľnohospodárstvo
- 3.8 Lesné hospodárstvo
- 3.9 Služby
- 3.9.1 Sieť maloobchodu a ubytovacích služieb
- 3.9.2 Školstvo
- 3.9.3 Zdravotníctvo
- 3.9.4 Sociálne služby

- 3.9.5 Kultúra
- 3.9.6 Šport
- 3.10 Odpadové hospodárstvo
- 3.11 Rekreačia a cestovný ruch
- 3.12 Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti
 - 3.12.1 Lipany - história
 - 3.12.2 Historické pamiatky
- 3.13 Archeologické a paleontologické nálezy, geologické lokality
- 4 Súčasný stav kvality životného prostredia vrátane zdravia**
 - 4.1 Súčasný zdravotný stav obyvateľstva
 - 4.2 Znečistenie ovzdušia
 - 4.3 Znečistenie podzemných a povrchových vôd
 - 4.3.1 Povrchové vody
 - 4.3.2 Podzemné vody
 - 4.4 Kontaminácia pôdy
 - 4.4.1 Kvalita poľnohospodárskej pôdy
 - 4.5 Znečistenie horninového prostredia
 - 4.6 Radónové riziko
 - 4.7 Hluk
 - 4.8 Celková kvalita ŽP pre človeka
 - 4.9 Súhrné hodnotenie súčasných environmentálnych problémov
 - 4.10 Pôsobenie stresových faktorov v sledovanom regióne

IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch činnosti na životné prostredie vrátane zdravia a o možnostiach opatrení na ich miernenie

- 1. Požiadavky na vstupy**
 - 1.1 Záber pôdy
 - 1.2 Spotreba vody
 - 1.2.1 Pitná voda
 - 1.2.2 Technologická voda
 - 1.3. Energetické zdroje
 - 1.4 Surovinové zdroje
 - 1.5 Nároky na dopravnú a inú infraštruktúru
 - 1.6 Nároky na pracovné sily
 - 1.7. Teplo
- 2. Údaje o výstupoch**
 - 2.1 Zdroje znečisťovania ovzdušia
 - 2.2 Odpadové vody
 - 2.2.1 Splaškové vody
 - 2.2.2 Zrážkové a technologické vody
 - 2.3 Odpady
 - 2.4 Hluk a vibrácií
 - 2.5 Žiarenie a iné očakávané vplyvy
- 3. Údaje o predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie**
 - 3.1 Vplyvy na obyvateľstvo
 - 3.2 Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny
 - 3.3 Vplyvy na klimatické pomery
 - 3.4 Vplyvy na ovzdušie
 - 3.5 Vplyvy na vodné pomery

- 3.5.1 Vplyvy na kvalitu povrchových a podzemných vôd
- 3.5.2 Vplyvy na režim povrchových a podzemných vôd
- 3.6 Vplyvy na pôdu
- 3.7 Vplyvy na faunu, flóru a na ich biotopy
- 3.8 Vplyvy na krajinu a jej ekologickú stabilitu
- 3.9 Vplyvy na kultúru a historické pamiatky
- 3.10. Vplyvy na archeologické náleziská
- 3.11. Vplyv na chránené územia a ochranné pásma
- 3.12 Vplyvy na USES
- 3.13 Vplyvy na poľnohospodársku výrobu
- 3.1 Vplyvy na dopravu
- 4. Hodnotenie zdravotných rizík**
- 5. Údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na biodiverzitu a chránené územia**
- 6. Posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a časového priebehu pôsobenia**
- 7. Predpokladané vplyvy presahujúce štátne hranice**
- 8. Vyvolané súvislosti, ktoré môžu spôsobiť vplyvy s prihliadnutím na súčasný stav ŽP v dotknutom území**
- 9. Ďalšie možné riziká spojené s realizáciou navrhovanej činnosti**
- 10. Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti na ŽP**
- 11. Posúdenie očakávaného vývoja územia, ak by sa navrhovaná činnosť nerealizovala**
- 12. Posúdenie súladu navrhovanej činnosti s platnou územnoplánovacou dokumentáciou a ďalšími relevantnými strategickými dokumentmi**
- 13. Ďalší postup hodnotenia vplyvov s uvedením najzávažnejších okruhov problémov**
- V. Porovnanie variantov navrhovanej činnosti a návrh optimálneho variantu s prihliadnutím na vplyvy na ŽP**
 - 1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu
 - 2. Výber optimálneho variantu alebo stanovenie poradia vhodnosti pre posudzované varianty
 - 3. Zdôvodnenie návrhu optimálneho variantu.
- VI. Mapová a iná obrazová dokumentácia**
- VII. Doplnujúce informácie k zámeru**
 - 1. Zoznam textovej a grafickej dokumentácie, ktorá sa vypracovala pre zámer, a zoznam hlavných použitých materiálov
 - 2. Zoznam vyjadrení a stanovísk vyžiadných k navrhovanej činnosti pred vypracovaním zámeru
 - 3. Ďalšie doplnujúce informácie o doterajšom postupe prípravy navrhovanej činnosti a posudzovaní jej predpokladaných vplyvov na ŽP
- VIII. Miesto a dátum vypracovania zámeru**

IX. Potvrdenie správnosti údajov

1. Spracovatelia zámeru
2. Potvrdenie správnosti údajov podpisom spracovateľa zámeru a podpisom oprávneného zástupcu navrhovateľa

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI

1. Názov : Združenie obcí hornej Torysy

2. Identifikačné číslo: 37 93 82 31

3. Sídlo a miesto nakladania s odpadmi

Krivianska č. 1, 082 71 Lipany

Štúrova č. 32, 082 71 Lipany

4. Meno, priezvisko, adresa, tel. číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu

Ján Šerijman – predseda združenia

mobil: 0905 423 031, mail: starosta@krivany.sk

Mgr. Eva Andraščíková

mobil: 0905 423 031, mail: zoht@hornatorysa.com

5. Meno, priezvisko, adresa, tel. číslo a iné kontaktné údaje kontaktnej osoby, od ktorej je možno dostať relevantné informácie o navrhovanej činnosti a miesto na konzultácie

Ing. Ľubica Nagyová, Juhoslovanská 3, 040 13 Košice

mobil: 0917 885 367, mail: lubka.nagyova@gmail.com

II. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ZÁMERE

1. Názov: ZOHT – zhodnocovanie odpadov mobilným zariadením

2. Účel posudzovanej činnosti

Účelom navrhovanej činnosti je úprava alebo zhodnocovanie ostatných odpadov mobilným zariadeniami v mieste ich vzniku na území Združenia obcí hornej Torysy, v ktorom sú združené následovné obce: Bajerovce, Brezovica, Brezovička, Červená Voda, Červenica pri Sabinove, Ďačov, Dubovica, Hanigovce, Jakubova Voľa, Kamenica, Krásna Lúka, Krivany, Lipany, Lúčka, Milpoš, Nižný Slavkov, Olejníkov, Olšov, Poloma, Rožkovany, Šarišské Dravce, Tichý Potok, Torysa, Vysoká a Vyšný Slavkov.

Pre potreby posudzovania mobilných zariadení podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov činnosti na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bola zvolená prvá lokalita ich umiestnenia.

Úlohou posúdenia vplyvov činnosti na životné prostredie je posúdiť navrhovanú technológiu mobilných zariadení z hľadiska ich vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia a obyvateľstvo vrátane vplyvu na jeho zdravie.

Pre posudzované územie ako aj ostatné lokality v rámci Združenia obcí hornej Torysy budú počas prevádzky navrhovanej činnosti dodržiavané podmienky, ktoré sú uvedené v kapitole

10 „Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie“ a podmienky, ktoré vyplynú z procesu posudzovania.

Zámer má za úlohu posúdiť navrhovanú činnosť na životné prostredie a jeho zložky v záujmovom území mesta Lipany - Štúrova ul. č.32.

3.Užívateľ

Združenie obcí hornej Torysy

Krivianska 1,
082 71 Lipany

4.Charakter navrhovanej činnosti

Jedná sa o **novú** činnosť.

Navrhovaná činnosť, ktorá je v zákone č. 408/2011 Z.z, ktorým sa dopĺňa zákon. č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov /ďalej len „zákona“, uvedená v prílohe č.8 zákona, podlieha posudzovaniu.

Tab.č. 1

9. Infraštruktúra			
P.č.	Činnosť, objekty a zariadenia	Prahové hodnoty	
		Časť A Povinné hodnotenie	Časť B Zisťovacie konania
6	Zhodnocovanie ostatných odpadov okrem zhodnocovania odpadov uvedeného v položkách 5 a 11, zariadenia na úpravu a spracovanie ostatných odpadov.		od 5000t/rok

Na navrhovanú činnosť sa vzťahuje **zisťovacie konanie**.

Navrhovateľ v zmysle §22 „zákona“ požiadal príslušný orgán o upustenie od variantného riešenia navrhovanej činnosti. Plánovaná činnosť bude realizovaná v meste Lipany. Príslušný orgán Okresný úrad Sabinov, odbor starostlivosti o životné prostredie, rozhodnutím č. OU-SB-OSZP-2019/00887-01-Št/EIA zo dňa 30.8.2019 v súlade s §22 odst.6 zákona upustil od požiadavky variantného riešenia Zámeru pre navrhovanú činnosť. /viď príloha zámeru/

5.1.Umiestnenie navrhovanej činnosti

Kraj: Prešovský samosprávny kraj

Okres: Sabinov

Obec: Lipany

Katastrálne územie : Lipany

Tab. č.2 - Dotknutá parcela: k.ú.Lipany

Parcela	Druh a spôsob využitia pozemku
1228/307	zastavané plochy a nádvoria

Pozemok je umiestnený v meste Lipany.

Na ploche záujmového územia sa nenachádzajú žiadne chránené prírodné plochy a neprichádza k záberu poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu.

5.2 Dispozičné riešenie prevádzky

Územie, v ktorom sa predpokladá umiestnenie činnosti zhodnocovania odpadov mobilnými zariadeniami bude prevádzkované v obci kratšie ako šesť po sebe nasledujúcich mesiacov. Zariadenie je konštrukčne a technicky usporiadané na častý presun z miesta na miesto, nie je pevne spojené so zemou ani so stavbou. Je usporiadané na zhodnocovanie v mieste vzniku odpadu alebo v mieste zhromažďovania odpadu a nevyžaduje stavebné povolenie ani ohlásenie podľa stavebného zákona.

Parametre zariadenia

Predpokladané množstvo zhodnoteného odpadu v jednej obci cca **1000 t/rok**.

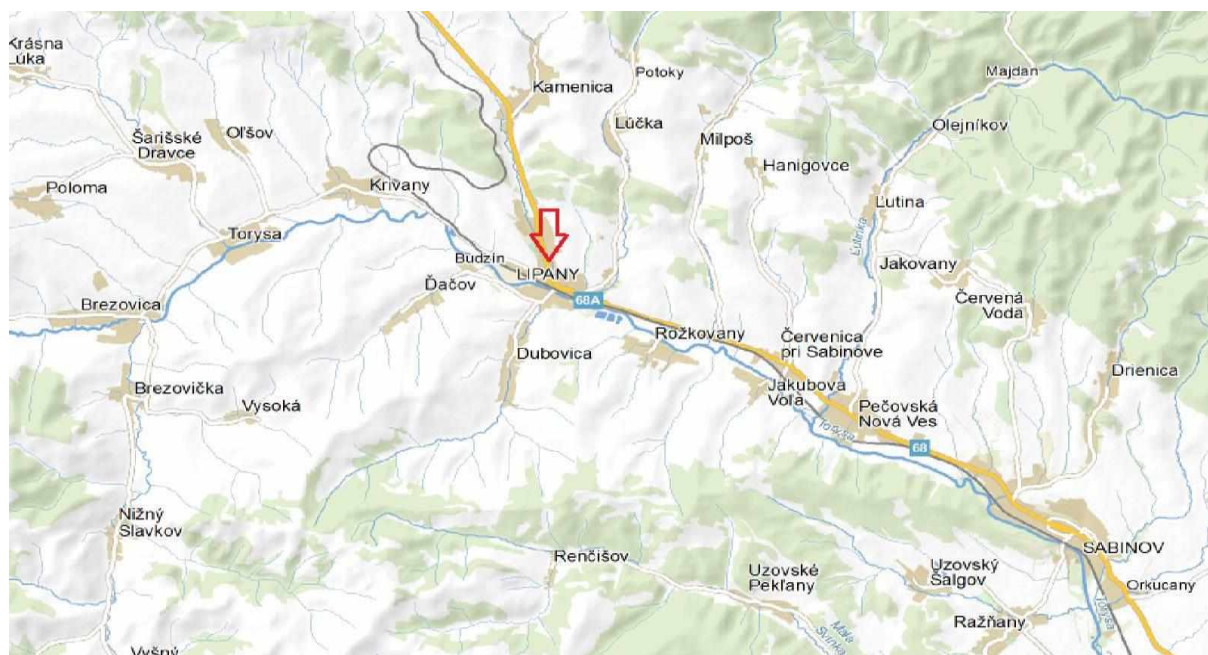
Maximálny výkon zariadenia udávaný výrobcom mobilného zariadenia je **55-60m³/hod**.

Predpokladané množstvo zhodnoteného odpadu vo všetkých obciach ZOHT je **30 000 t/rok**.

Tab.č.3 - Druhy odpadov určené na zhodnotenie mobilným zariadením v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 365/2015 Z.z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov:

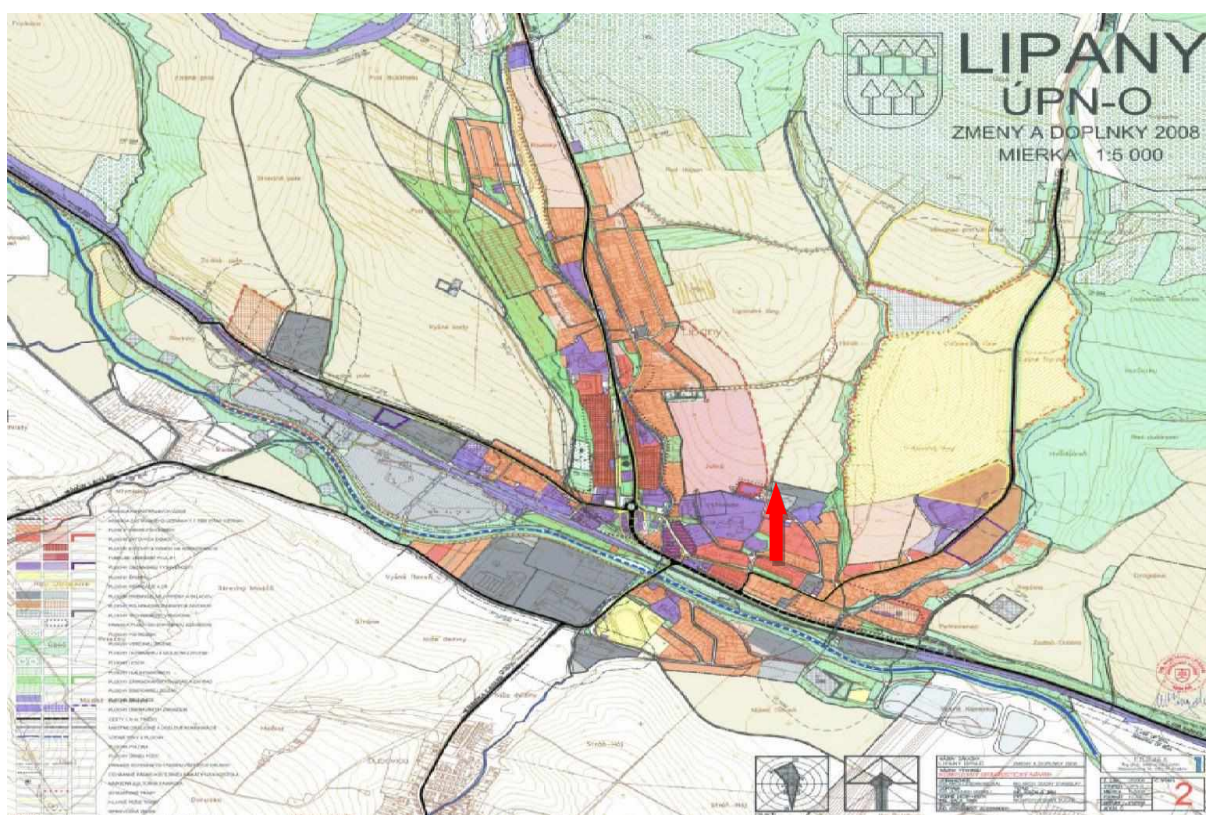
Katal.číslo	Názov odpadu	kategória
20 01 38	Drevo iné ako uvedené v 20 01 37	O
20 02 01	Biologicky rozložiteľný odpad	O
20 02 03	Iné biologicky rozložiteľné odpady	O

Obr.č.1 – 6. Prehľadná situácia umiestnenia navrhovanej činnosti

Obr.č.2 - Umiestnenie navrhovanej činnosti v meste Lipany

Obr.č. 3 – Územný plán mesta Lipany

7. Termín začatia a ukončenia výstavby a prevádzky navrhovanej činnosti

Predmetná navrhovaná činnosť si vzhľadom na svoju podstatu nevyžaduje stavebné úpravy. Prevádzkovanie mobilných zariadení je podmienené vydaním záverečného stanoviska z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie a vydaním potrebných súhlasov v súlade so zákonom č.79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov/d'alej len zákon o odpadoch/.

Tab. č. 4 - Časový plán navrhovanej činnosti

Predpokladaný termín zahájenia činnosti	IV.Q.2019
Ukončenie činnosti	závisí od životnosti mobilných zariadení

8. Opis technického a technologického riešenia

Hlavnými výhodami mobilných zariadení je ich mobilita, malé požiadavky na plochu, jednoduchosť a nenáročnosť na obsluhu, nižšie zriaďovacie náklady a dobrá variabilita výstupných parametrov.

Nakladanie s odpadom spočíva v úprave mobilným zariadením SEKO 600/200 GC/T a štiepkovačom dreva typu NHS 220i u jednotlivých pôvodcov resp. držiteľov odpadu v mieste, kde vzniká alebo kde sa zhromaždí, na území Združenia obcí hornej Torysy, v ktorom sú združené následovné obce: Bajarovce, Brezovica, Brezovička, Červená Voda, Červenica pri Sabinove, Ďačov, Dubovica, Hanigovce, Jakubova Voľa, Kamenica, Krásna Lúka, Krivany, Lipany, Lúčka, Milpoš, Nižný Slavkov, Olejníkov, Ofšov, Poloma, Rožkovany, Šarišské Dravce, Tichý Potok, Torysa, Vysoká a Vyšný Slavkov činnosťou **R12** – úprava odpadov určených na spracovanie niektorou z činností R1-R11 a **R13** – skladovanie odpadov pred použitím niektorej z činností R1-R12

Mobilným zariadením bude upravených 100% vstupujúcich odpadov. Pri procese štiepkovania, rezania a miešania biologicky rozložiteľných odpadov vznikne druhotná surovina, ktorá bude využitá ako súčasť paliva na získavanie tepelnej energie, na mulčovanie kvetinových záhonov alebo kompostovanie.

Technický popis

Mobilná jednotka **SEKO 5 600/200 GCT** rezací a miešací voz slúži na rezanie a miešanie biologicky rozložiteľných odpadov, ktorá je vybavená závitovkovým miešačom a otočnými rezacími nožmi hviezdicového tvaru z vysokoodolnej ocele. Stroj je vhodný pre spracovanie odrezkov a konárov s maximálnym priemerom 100mm. Ovládanie je hydrostatickým prevodom s automatikou pre kontrolu plnenia. Systém bočného vyprázdňovania je hydraulický sklopným dopravníkom. Mobilným zariadením sa upraví biologický odpad /odrezky, konáre, lístie, slama a pod./ na požadovanú frakciu tak, aby kvalitatívne

vyhovovala, ktorá sa následne zhodnotí v aeróbnom fermentore. Vo výbave zariadenia je aj vážiaci systém.

Obr. č. 3 - Mobilná jednotka SEKO 5 600/200 GCT

Technické údaje Mobilná jednotka SEKO 5 600/200 GCT

Dĺžka stroja:	7326mm
Výška stroja:	2791mm
Šírka stroja:	2335mm
Hmotnosť prázdneho stroja:	7900kg
Objem miešacej skrine:	20m ³
Pracovný výkon:	55 – 60m ³ /hod
Priemer závitoviek:	600mm

SEKOTRONIC L 150, ktorým sa dá jednoducho namiešať príslušný pomer vstupných zložiek s objemom miešacej skrine 20m³, tak aby vyhovel pre proces hygienizácie, ktorá v aeróbnom fermentore musí nastať. Rezací a miešací voz SEKO je vybavený vlastnou hydraulickou rukou na manipuláciu s biologicky rozložiteľným odpadom.

Na drvenie dreva s priemerom 100 až 210 mm sa bude využívať štiepkovač dreva **NHS 220i**, ktorý zaručuje jednotnú kvalitu štiepky. Štiepkovač je konštruovaný tak, aby sa dal namontovať na zadnú stranu traktora na trojbodový záves a poháňaný je cez drážkovaný hriadeľ náhonu traktora. Hydraulický podávací systém štiepkovača je ovládaný elektricky. Prúd s napätím 12V je možné odoberať z traktora z ktorejkoľvek zástrčky.

Obr. č.4 – štiepkovač dreva NHS 220i

K mobilnému zariadeniu na zhodnocovanie odpadov patrí kolesový traktor značky **NEW HOLLAND T 6040 Elite** s čelným nakladačom LRZ 130 MZ a nákladný náves **FLIEGL TDK 80A-88VR** ťahaný za traktorom. Samotné zariadenie je umiestnené na kolesovom podvozku o šírke 2335 mm a poháňané je pomocou vývodového hriadeľa traktora adekvátnej výkonnej triedy. Na miesto zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov bude mobilné zariadenie a štiepkovač prepravované kolesovým traktorom.

Obr. č.5 - kolesový traktor značky NEW HOLLAND T 6040 Elite

9. Zdôvodnenie potreby navrhovanej činnosti v danej lokalite

Hierarchia odpadového hospodárstva a súčasná legislatíva odpadového hospodárstva Slovenskej republiky kladie dôraz na maximálne zhodnocovanie odpadov. Jedným z hlavných opatrení je podpora chýbajúcich kapacít na zhodnocovanie odpadov, ako aj rozvoj technológií využiteľných pre zhodnocovanie.

Účelom navrhovanej činnosti je práve zhodnotenie biologických odpadov v mieste vzniku. Jednotlivé druhy odpadov sa budú zhodnocovať priamo u pôvodcov týchto odpadov, čím sa zvýši efektívnosť zhodnotenia odpadov a zároveň sa zabráni ukladaniu odpadov na skládkach odpadov a taktiež sa znížia nároky na prepravu odpadov vo väčšom objeme, čím dôjde k prekrývaniu viacerých pozitívnych efektov na ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia.

Zhodnocovaním jednotlivých druhov odpadov je v najširšom význame stratégia, pomocou ktorej opätovným využívaním týchto surovín sa šetria prírodné zdroje a obmedzuje zaťaženie životného prostredia nežiadúcimi zložkami. V prípade energetického zhodnocovania odpadovej biomasy pomáha znižovať závislosť na klasických fosílnych palivách.

Spoločnosť svojou činnosťou zabezpečí úpravu a spracovávanie ostatných odpadov a ich využitie ako alternatívneho paliva, ktoré sa používa ako ekologicky výhodná náhrada tradičných palív resp. ako materiál pre mulčovanie kvetinových záhonov alebo na kompostovanie.

10. Celkové náklady

Celkové náklady na vynaložené investície sa predpokladajú vo výške cca 279 057 €.

11. Dotknutá obec

Dotknutou obcou je mesto Lipany.

12. Dotknutý samosprávny kraj

Prešovský samosprávny kraj.

13. Dotknuté orgány

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky,
Okresný úrad Sabinov, odbor starostlivosti o životné prostredie,
Okresný úrad Sabinov, odbor CO a krízového riadenia,
Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Sabinove,
Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove,
Regionálna veterinárna a potravinová správa Prešov.

14. Povoľujúci orgán

Okresný úrad Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja, Námestie mieru 3, 080 01 Prešov.

15. Rezortný orgán

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

16. Druh požadovaného povolenia navrhovanej činnosti podľa osobitných predpisov

- Súhlas na zhodnocovanie odpadov mobilným zariadením podľa §97 odst.1 písm.“h“ zákona 79/2015Z.z. o odpadoch
- Súhlas na vydanie prevádzkového poriadku mobilného zariadenia na zhodnocovanie odpadov podľa §97 odst.1 písm.“c“ zákona 79/2015Z.z. o odpadoch

17. Vyjadrenie o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti presahujúcich štátne hranice

Charakter prevádzky zhodnocovania odpadov mobilným zariadením nepredpokladá vznik negatívnych vplyvov presahujúcich štátne hranice Slovenskej republiky. Projekt nespadá pod Zoznam činností podliehajúcich medzinárodnému prerokovaniu z hľadiska ich vplyvov na životné prostredie presahujúcich štátne hranice /príloha č. 13 zák. č.24/2006 Z.z.v znení neskorších predpisov/.

Činnosť nebude mať nepriaznivý vplyv na životné prostredie presahujúce štátne hranice.

III. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽP DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

1.Charakteristika prírodného prostredia

1.1.Všeobecná charakteristika

Riešené územie mesta Lipany sa nachádza v Prešovskom kraji, v okrese Sabinov, ktorý svojou rozlohou 484 km² sa zaraďuje medzi menšie okresy. Leží na východnom Slovensku obklopený piatimi okresmi Prešovského kraja - Bardejov, Prešov, Levoča, Kežmarok a Stará Ľubovňa. Sídla aj hospodárstvo okresu sú sústredené hlavne v Spišsko-šarišskom medzihorí, ktoré z juhu lemuje Bachureň a Šarišská vrchovina, zo severu Čergov. Najvyšší bod územia je na chrbte Čergova vo výške 1128 m nad morom. Najnižší bod vo výške 185 m nad morom, je v katastri obce Daletice. Matematicko – geografická poloha Lipian je daná súradnicami 49°09'10'' severnej geografickej šírky a 20°57'43'' východnej geografickej šírky, v nadmorskej výške v strede mesta 389m n. m. a v chotári 372-656m n.m.

Tab. č. 5 – Základná charakteristika mesta Lipany

Základná charakteristika mesta Lipany	
Kód obce	524778
Názov okresu	Sabinov
Názov kraja	Prešovský
Štatút obce	Mesto
PSČ	082 71
Telefónne smerové číslo	051
Prvá písomná zmienka o meste – rok	1 312
Nadmorská výška	390 m
Celková výmera územia mesta [m ²]	12 661 909
Počet obyvateľov	6 484
Hustota obyvateľstva na km ²	508,45

Zdroj: Štatistický úrad SR – údaje k 31.12.2014

Mesto Lipany svojou rozlohou je jedným z najväčších sídiel okresu Sabinov a je priemyselným, kultúrnym a administratívnym centrom regiónu hornej Torysy, ktorý zahŕňa 23 obcí.

1.2. Geomorfologické pomery

Na základe členenia podľa geomorfologických jednotiek podľa Mazúr E., Lukniš M., 1986: Geomorfologické členenie SSR a ČSSR. Časť Slovensko. Slovenská kartografia, Bratislava patrí záujmové územie z hľadiska geomorfologického do jednotiek:

- sústava : Alpsko – Himalájska
- podsústava : Karpaty
- provincia : Západné Karpaty
- subprovincia : Vonkajšie západné Karpaty
- oblasť : Podhôrno-magurská
- celok : Spišsko-šarišské medzihorie
- oddiel : Šarišské Podolie, Stráže

Obr. č. 6 - Geomorfologické začlenenie územia

Uvedené členenie je podmienené geologickou stavbou, vývinom reliéfu v závislosti od tektonického vývoja a odolnosti zvetrávania horninových komplexov a vodopriepustnosti súvrství budujúceho riešeného územia.

Geologická stavba v rozhodujúcej miere modifikuje aj morfologické a morfometrické pomery v riešenom území a základné typy erózo-denudačného reliéfu. Jeho južná polovica s údolím rieky Torysa sa vyznačuje hladšie modelovaným pahorkatinovým (silne členité pahorkatiny), až vrchovinovým (stredne členité vrchoviny) reliéfom so zarezanými dolinami vodných tokov s úzkou údolnou nivou a sklonmi svahov zväčša do 7°.

Naproti tomu severná polovica katastrálneho územia má výrazne členitejší vrchovinový (veľmi silne členité vrchoviny) reliéf, pričom veľká časť tohto územia má sklony nad 12°. Pre severnú polovicu katastra sú typické doliny tvaru „V“ spájajúce alúvium Torysy s hrebeňom Hromovca. Nadmorská výška katastra mesta Lipany sa pohybuje od cca 390 m n. m. (juhovýchod katastra pri vodnom toku Torysa).

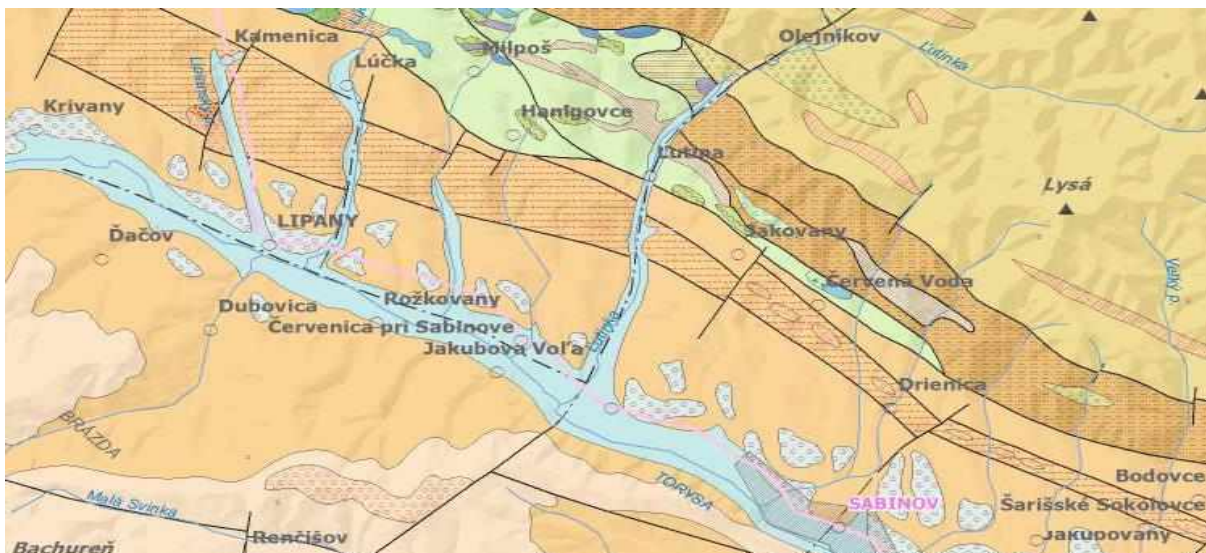
V riešenom území prevládajú fluvialné a stráňové procesy, z ktorých dominuje výmoľová a plošná vodná erózia na poľnohospodárskej pôde. V malej miere sa uplatňujú aj zosuvné procesy a abrázia brehov vodných tokov ako jeden z významných dynamických prejavov svahovej modelácie. Fluvialné procesy sú za normálnych podmienok obmedzené len na korytá vodných tokov, počas povodní môžu výrazným spôsobom prispieť k zmenám reliéfu vo väčšom rozsahu. Medzi vybrané tvary reliéfu môžeme v katastri mesta Lipany nájsť štruktúrne chrbty bez výraznej asymetrie, morfológicky výrazné stráne na tektonických poruchách, hlboké V doliny bez nivy alebo so slabo vyvinutou nivou.

Katastrálne územie mesta Lipany leží v území budovanom súvrstviami vnútrokarpatského paleogénu, ktoré sú v menšej alebo väčšej miere prekryté kvartérnymi sedimentmi, najmä v alúviu rieky Torysa.

1.3 Geologické pomery

Geologická stavba katastra je značne monotónna a tvoria ju prevažne horniny hutianskeho súvrstvia (ílovce, ílosiltovce v absolútnej prevahe nad nevápnitými pieskovecami). V severnej a severovýchodnej časti katastra vystupujú šambronské vrstvy (drobnorytmický flyš alebo ílovce v prevahe nad pieskovecami a s výskytom decimetrových až maximálne 10 m hrubých polôh polymiktných zlepcov), ktoré budujú tzv. hromoško-šambronský chrbát a chápu sa ako hruboklastická proximálna fácia vyvinutá vnútrihutianskeho súvrstvia.

Hutianske súvrstvie je tvorené desiatky až stovky metrov hrubým komplexom premenlivo vápnitých ílovcov, ílovcami s lamiami siltovcov alebo ílosiltovcov, ktoré sú vo výraznej prevahe nad tenkými, niekoľko cm až dm hrubými lavicami prevažne jemnozrnných, homogénne zvrstvených pieskovcov, polohami pelokarbonátov alebo do 50 cm hrubými lavicami jemnozrnných polymiktných zlepcov. Paleogénne súvrstvia sú zväčša pokryté kvartérnymi sedimentmi (v riešenom území ich predstavujú prevažne deluviálne, fluvialné, v malej miere aj proluviálne sedimenty). V južnej polovici katastra sa v smere Z – V tiahne údolie rieky Torysy, ktorého aluviálna niva je tvorená fluvialnými nivnými sedimentmi (prevažne hlinité alebo hlinito-štrkovité), tvoriacimi pokryv štrkového súvrstvia dnovej akumulácie alebo samostatnú výplň dna dolín. Úpätie doliny rieky Torysa je pokryté prevažne svahovinami vcelku (spravidla ide o zmes svahovín a sutín, od kamenitých, piesčito-kamenitých a piesčitých cez hlinito-kamenité a hlinito-piesčité až po výlučne hlinité), lokálne sa vyskytujú štrkové terasy. Uvedené členenie je podmienené geologickou stavbou, vývinom reliéfu v závislosti od tektonického vývoja a odolnosti zvetrávania horninových komplexov a vodopriepustnosti súvrství budujúcich riešené územie.

Obr.č. 7 - Geologická mapa územia

1.3.1. Ložiská nerastných surovín

Z hľadiska výskytu nerastných surovín je záujmové územie chudobné. Na základe údajov z Geofondu – ŠGÚDŠ Bratislava sa v širšom území nachádzajú len ložiská tehliarskej suroviny, na SZ okraji mesta Sabinov a ropa a zemný plyn v okolí mesta Lipany.

Tab.č.6 - Chránené ložiskové územia v širšom okolí mesta Lipany

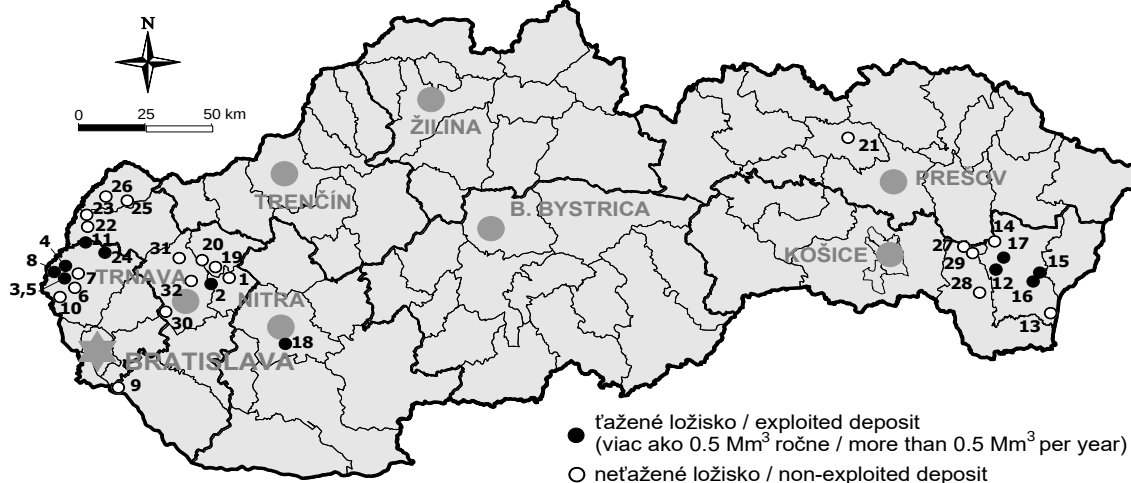
Okres	Miesto	Nerast
Sabinov	Sabinov	Tehliarske hliny
Sabinov	Lipany	Ropa poloparafínická
Sabinov	Lipany	zemný plyn
Sabinov	Brezovica	tehliarske suroviny

Obr. č. 8 -ROPA / CRUDE OIL

OBR.Č. 9 - ZEMNÝ PLYN / NATURAL

GAS

Na lokalite navrhovanej činnosti nie sú evidované žiadne ložiská nerastných surovín a ani tam neprebícha žiadna ťažba.

1.4.Klimatické pomery

1.4.1.Ovzdušie

Pri charakterizovaní kvality ovzdušia širšieho dotknutého územia sme použili údaje týkajúce sa emisií zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia na území okresu Sabinov, ktoré sú uvedené v databáze Programu NEIS.

Podľa Vyhlášky MŽP č. 705/2002 Z.z. o kvalite ovzdušia, novelizovaná vyhl. č. 351/2007, Prílohy č. 8 územie Prešovského kraja je zaradené medzi aglomerácie a zóny pre účel hodnotenia kvality ovzdušia. Dotknuté územie sa nenachádza v oblastiach riadenia kvality ovzdušia.

Tab.7 - Množstvo emisií zo stacionárnych zdrojov – Okres Sabinov

Slovenský popis ZL	Množstvo ZL(t) za rok 2012	Množstvo ZL(t) za rok 2011	Množstvo ZL(t) za rok 2010	Množstvo ZL(t) za rok 2009	Množstvo ZL(t) za rok 2008
tuhé znečisťujúce látky (TZL)	5,060	4,954	5,596	4,766	5,472
oxidy dusíka – oxid dusnatý a oxid dusičitý vyjadrené ako oxid dusičitý (NOx)	18,162	18,181	18,114	17,280	20,044
oxid uhoľnatý (CO)	14,761	10,068	15,774	17,262	14,041
organické látky vo forme plynov a pár vyjadrené ako celkový organický uhlík (TOC)	4,289	4,990	3,979	5,061	6,043
Oxid siričitý 0.0.02 + 0.0.03	0,075	0,081	1,347	4,120	4,946

Zdroj NEIS

Hlavný podiel na znečisťovaní ovzdušia v dotknutom území majú malé a stredné stacionárne zdroje znečistenia ako tepelné zdroje na tuhé palivo, automobilová doprava ako i sekundárna prašnosť. Najväčší podiel na znečistení ovzdušia majú TZL, oxidy dusíka a oxid uhoľnatý. Úroveň znečistenia ovzdušia oxidom siričitým má klesajúci trend.

1.4.2 Zrážky

Prevažná časť zrážok, ktoré spadnú na sledované územie, pripadá na letný polrok, zima je najchudobnejšia na zrážky, pomerne suchá. Priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje okolo 600 mm, maximum zrážok zvyčajne pripadá na jún, júl (okolo 1000 mm) a minimum na február, marec. Zrážkových dní sa počas roka vyskytuje vždy viac ako 140. Pre ilustráciu zrážkových pomerov v širšom dotknutom území uvádzame i údaje zo zrážkomerných staníc v meste Lipany a v obci Torysky.

Tab.č.8 -Priemerné mesačné (ročné) úhrny zrážok a úhrny letného polroka v mm

Zrážkomerná stanica	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
Lipany	32	30	28	45	65	91	88	75	43	39	40	35	611
Torisky	34	32	30	50	79	107	95	86	55	48	46	39	700

Zdroj: SHMÚ

1.4.3.Teploty

Pre jarné obdobie sú charakteristické náhle zmeny teploty. Súvisia s častými vpádmi studeného vzduchu z vyšších zemepisných šírok. Výraznejší pokles mrazov v území nastáva až v apríli, ale môžu sa objaviť ešte aj v máji, keď dochádza k teplotným inverziám, ktoré sú nebezpečné najmä v jarných mesiacoch, keď sú sprevádzané mrazmi a majú negatívny vplyv najmä na ovocné sady.

Leto má v záujmovej oblasti tiež premenlivý charakter. Teplota od marca do mája pomerne rýchlo stúpa, ale v júni je jej vzostup pribrzdený prílevom chladnejšieho oceánskeho vzduchu, ktorý tu prichádza vo viacerých vlnách. Najvýraznejšie sa to prejavuje začiatkom druhej dekády júna (tzv. európsky monzún), keď zosilnený prílev oceánskeho vzduchu je sprevádzaný poklesom teploty vzduchu a výdatnými zrážkami. V júli teplota opäť stúpa a koncom júla až začiatkom augusta dosahuje najvyššie hodnoty.

Meraniami teplôt v Jakubovanoch (rok 2003), sa potvrdilo, že v júni už teploty nestúpali tak výrazne ako od marca do mája. Potvrdila sa aj súvislosť so zvýšenými zrážkami v júni, pretože v tomto mesiaci bol najvyšší úhrn zrážok v porovnaní s ostatnými mesiacmi príslušného roka.

Jeseň je najstálejším ročným obdobím v mikroregióne. V dôsledku vysokého tlaku vzduchu vytvárajúceho sa nad juhovýchodnou Európou, je koncom septembra alebo začiatkom októbra pekné počasie s dosť vysokými teplotami, nastáva tzv. babie leto. V októbri a novembri pri klesajúcej insolácii sa cez deň objavujú v pahorkatine Šarišského Podolia, ale najmä v nízkej vrchovine Bachurne, prvé nočné mrazy a často súvisia s teplotnou inverziou. Vtedy je obyčajne chladnejšie v doline Torysy, ktorá je vyplnená studeným vzduchom alebo hmlou.

Zima v Spišsko – šarišskom medzihorí a v Bachurni je nestála. Jej priebeh ovplyvňujú vpády chladnejšieho i teplejšieho vzduchu. Pri prúdeniach vzduchu zo severu je tu pomerne nízka teplota, zima je veľmi tuhá. Zmiernenie nastáva pri vpádoch vzduchu z juhu. V doline Torysy sa veľmi výrazne prejavuje vpád chladného vzduchu z ruských rovín, ktorý tu preniká zníženým karpatským oblúkom. Podľa dlhodobých pozorovaní v Sabinove môžeme povedať, že v mikroregiónne začína sneh padať priemerne v tretej dekáde novembra.

Tab.č. 9- Priemerné mesačné teploty vzduchu v záujmovom území v roku 2003

PRIEMERNÁ MESAČNÁ A ROČNÁ TEPLOTA VZDUCHU V ZÁUJMOVOM ÚZEMÍ												
mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Priem. teplota	-4,3	-4,4	2,1	7,8	16,9	18,5	19,4	20,1	13,5	5,7	5,4	-1,8

1.4.4. Hmla a vlhkosť vzduchu

Z hľadiska výskytu hmiel patrí predmetné katastrálne územie mesta Lipany:

- severná časť do oblasti zníženého výskytu hmiel – podhorské až horské svahové polohy (s priemerným počtom dní s hmlou pohybujúcim sa v intervale od 20 do 50 dní) a vrcholové polohy Hromovca do oblasti horských advektívnych hmiel (s priemerným počtom dní s hmlou pohybujúcim sa v intervale od 70 do 300 dní).
- Južná časť s údolím Torysy patrí do kategórie údolia horských potokov (s priemerným počtom dní s hmlou pohybujúcim sa v intervale od 50 do 60 dní).

1.4.5. Veternosť

Z hľadiska zaťaženia územia prízemnými inverziami patrí širšie dotknuté územie mesta Lipany medzi priemerne inverzné polohy plošne zahŕňajúce predovšetkým široké údolia riek Torysa a strednú časť Spišsko-šarišského medzihoria. V prípade mesta Lipany je dôležitým faktorom veterných pomerov v predmetnom území aj severojužná orientácia údolia Lipianskeho potoka. Z údajov prezentovaných v nasledujúcej tabuľke sú z najbližšej klimateckej stanice Prešov merania veterných pomerov zrejmé dominantné vetry severných a južných smerov, pričom v porovnaní s inými oblasťami Slovenska má oblasť okolia Prešova pomerne nízke % bezvetria. Inverzné polohy sú v nízko položených miestach v okolí Torysy. Na ich formovaní sa podieľajú stekajúce prúdy chladného vzduchu, najmä z okolitých svahov.

Tab.č. 10 - Početnosť smerov vetra v % v klimateckej stanici Prešov

Smer vetra	S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	Bezv.
%	23	13	2	10	19	5	2	19	7

Zdroj: SHMÚ

Z hľadiska zaťaženia územia prízemnými inverziami patrí širšie dotknuté územie medzi mierne inverzné polohy plošne zahŕňajúce predovšetkým Bachureň, Hromovec a Levočské vrchy. Spišsko-šarišské medzihorie radíme medzi priemerne inverzné polohy. V prípade dotknutého územia je určujúcim faktorom veterných pomerov predovšetkým Z – V priebeh údolia rieky Torysa a V – Z orientácia hlavných hrebeňov pohoria Bachureň,

južného okraja pohoria Čergov a severného okraja pohoria Branisko. Z údajov prezentovaných v nasledujúcej tabuľke za najbližšie klimatické stanice Prešov a Poprad sú zrejmé dominantné vetry severných a západných smerov, pričom v porovnaní s inými oblasťami Slovenska má oblasť širšieho okolia Prešova pomerne nízke % bezvetria. Široké údolie vodného toku Torysa vytvára možnosti pre dlhodobejšie stagnácie chladného vzduchu a podmienky pre tvorbu prízemných mrazov. Inverzné polohy sú v nízko položených miestach najmä v okolí vodných tokov. Na ich formovaní sa podieľajú stekavé prúdy chladného vzduchu, najmä z okolitých svahov Levočských vrchov, Hromovca a Bachurne. V dlhodobom priemere prevláda v dotknutom území mierny výskyt severozápadného vetra, a to v údolí Torysy.

V priebehu roka maximum bezvetria pripadá na august – október a najmenej sa bezvetrie vyskytuje v mesiacoch február až apríl. Počas roka sú najsilnejšie vetry v priemere na konci zimy a na začiatku jari (február až apríl) a minimum sily vetra pripadá na niektorý letný alebo jesenný mesiac. Vetry severných smerov v tejto oblasti sú všeobecne chladnejšie ako vetry južných smerov. Výnimku tvoria niektoré prípady v zime, kedy bývajú i južné vetry studené. Za teplotných inverzných situácií, kedy steká studený vzduch údolím Torysy je územie stále pod hladinou studeného vzduchu i keď ostatné oblasti údolia sú len čiastočne alebo pod pomerne tenkou vrstvou studeného vzduchu.

1.5 Hydrologické pomery

1.5.1 Vodné toky

Z hľadiska hydrogeografických charakteristík širšie dotknuté územie mesta Lipany patrí k úmoriu Čierneho mora do povodia rieky Hornád. Hydrologickou osou tohto územia je rieka Torysa. Rieka Torysa preteká územím mesta Lipany v dĺžke cca 2,5 km. Priemerný prietok pod mestom Lipany je 2,47 m³. s-1. Najvýznamnejším ľavostranným prítokom je Lipiansky potok, ktorý odvodňuje územia severne od mesta, východnejšie je to ešte vodný tok Lúčanka a v južnej časti samotného mesta sa vlievajú do rieky Torysa. Hydrografickú sieť predmetného územia dopĺňajú miestne, málo významné vodné toky. Z pravostranných prítokov rieky Torysa sú to Ďačovský potok a Dubovický potok i viacero malých vodných tokov s občasným výskytom povrchových vôd.

Samotné širšie dotknuté územie zámeru spadá do povodia vodného toku Lipiansky potok, ktorý predstavuje ľavostranný prítok rieky Torysy.

Vodné toky v širšom dotknutom území mesta Lipany môžeme podľa režimu odtoku zaradiť do vrchovinno – nížinnej oblasti s dažďovo – snehovým režimom odtoku. Najvyššie vodné stavy sú začiatkom jari v mesiacoch február, marec a apríl, najnižšie vodné stavy sú koncom leta a na začiatku jesene v mesiaci september.

Tab.č.11 - Hydrologické údaje vodného toku Torysa a Lipianskeho potoka

tok	miesto	Plocha povodia	zrážky	straty	odtok	Odt.koef.	prietok
		km ²	mm	mm	mm	l/s/km ²	m ³ /s
Torysa	Pod Lipanami	367,23	760	548	212	0,28	2,47

Zdroj: HEP povodia Hornádu, SHMÚ Bratislava 2002

1.5.2 Stojaté vody

Priamo v katastrálnom území mesta Lipany sa nenachádzajú žiadne prirodzené vodné plochy. V juhovýchodnej časti mesta na pravom brehu rieky Torysa sú vodné plochy, ktoré vznikli pri ťažbe štrkov, ale to sa nedotýka územia kde je plánovaná posudzovaná činnosť.

1.5.3 Podzemné vody

Podľa P. Málika: „Podzemná voda v geologickom priestore“ celkové (potenciálne) využiteľné množstvá podzemných vôd sú cca $\approx$ 76 000 l/s (20 000 l/s krasových = 26 %) celkové súčasné využívanie je cca $\approx$ 13 000 l/s (7 000 l/s krasových = 54 %) 85 % celkovej spotreby vody na Slovensku pochádza „z podzemia“

Z hľadiska hydrogeologických pomerov v priestore fluvialných náplavov rieky Torysa i jej najväčších prítokov, tvorených štrkami a pieskami, prevláda mierna prietočnosť a hydrogeologická produktivita ($T = 1.10^{-4} - 1.10^{-3} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$). Podľa hydrogeologickej regionalizácie Slovenskej republiky mesto Lipany sa nachádza v hlavnom hydrogeologickom rajóne QP 120 Paleogén Spišsko – šarišského medzihoria, Bachurne a Šarišskej vrchoviny v povodí Torisy s dominantnou puklinovou priepustnosťou geologického podložia.

V rámci Spišsko - šarišského medzihoria, Bachurne a Šarišskej vrchoviny v povodí Torisy prevažujú horniny centrálne – karpatského paleogénu s prevahou ílovcov nad pieskovecami a nepriaznivými podmienkami pre akumuláciu väčšieho množstva podzemných vôd a s plytkým obehom týchto vôd. Významnejší je iba región údolia Torisy (HD-10) s priaznivými podmienkami štrkovo-piesčitých fluvialných až proluvialných sedimentov s relatívne vysokou priepustnosťou. Charakteristická je hydraulická spojitosť podzemnej vody riečnej nivy s vodou v rieke.

V okrese Sabinov je evidovaných 18 prameňov a pramenných oblastí z toho v okolí mesta Lipany -Lipany PV - 28 SÍRNY PRAMEN I, Lipany PV - 29 SÍRNY PRAMEN II

Výskyt prameňov je mimo posudzované územie.

1.5.4 Vodohospodársky významné a chránené územia

Mesto Lipany leží v alúviu rieky Torysa, ktorá je v zmysle Prílohy č. 1 k vyhláške MŽP SR č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov zaradená do kategórie vodohospodársky významný vodný tok. V širšom okolí hodnoteného územia sa nachádza vodohospodársky významná oblasť Riečne náplavy Torisy.

V juhovýchodnej časti mesta Lipany, na pravom brehu v alúviu Torisy, sú umiestnené zdroje pitnej vody.

V širšom okolí posudzovanej činnosti z prameňov je potrebné uviesť vodárenské zdroje Sabinov I a II, ktoré sa nachádzajú v blízkosti severozápadnej časti intravilánu mesta Sabinov, na ľavej strane údolnej nivy rieky Torysa. Vodárenský zdroj Sabinov I – je situovaný v priestore medzi riekou Torysa a železničnou traťou Prešov – Čirč a tvorí ho 6 odberných studní, ktoré sú usporiadané v pozdĺžnom rade. Územie je oplotené. Studne sú exploátované násoskovým radom do zbernej studne a odtiaľ je podzemná voda prečerpávaná do zbernej studne, ktorá je v území vodárenského zdroja Sabinov II. Nadmorská výška záchytného územia je 329 – 332 m n.m.

Vodárenský zdroj Sabinov II – tvoria ho 4 studne, ktoré sú severovýchodne od štátnej cesty Prešov – Lipany. Studne S-21 a S-22 sú situované na ľavej strane potoka Ginec spolu so zbernou studňou a čerpacou stanicou. Územie je oplotené. Na pravej strane potoka Ginec sú lokalizované 2 studne, ktoré sú oplotené samostatne. Studne sú exploatované ponornými čerpadlami a čerpaná voda je dopravovaná do zbernej studne pri čerpacej stanici. Nadmorská výška záchytného územia 33 – 335 m n.m. Vodárenské zdroje Sabinov I a Sabinov II sú napojené na skupinový vodovod Vyšný Slavkov – Prešov a slúžia pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Sú výdatné, a preto je nutná ich ochrana.

Vodárenské zdroje navrhovanou činnosťou nebudú dotknuté.

1.6. Fauna a flóra

1.6.1. Rastlinstvo

Z hľadiska fyto geograficko – vegetačného členenia, vypracovaného Plesníkom (1995) a kartograficky zobrazeného v Atlase krajiny Slovenskej republiky (2002), spadá západná časť regiónu Sabinov, v ktorej je začlenené aj naše záujmové územie do bukovej zóny, horskej podzóny, flyšovej oblasti okresu Bachureň v rámci geomorfologického celku Bachureň. Juhovýchodná časť regiónu, ktorá patrí do geomorfologického celku Spišskošarišské medzihorie, spadá do dubovej zóny, horskej podzóny, flyšovej oblasti, okresu Beskydské predhorie, západného podokresu a do obvodu Šarišské Podolie.

Charakter rastlinstva nevyplýva len z fyto geografickej príslušnosti územia, ale je predovšetkým odrazom zložitosti prírodných pomerov, ktoré určuje klíma, geomorfologické pomery (najmä tvary reliéfu a orientácia voči svetovým stranám), voda, pôda, ale aj iné činitele, v poslednej dobe hlavne človek.

Geobotanická mapa ČSSR (Michalko, 1996) vyjadruje rekonštruovanú prirodzenú vegetáciu, ktorá je predpokladanou vegetáciou, ktorá by sa na danom území vyskytovala bez vplyvu činnosti človeka.

Podľa geobotanickej mapy sa v širšie sledovanom území vyskytujú nasledujúce vegetačné jednotky:

- Dubovo-hrabové lesy karpatské
- Lužné lesy podhorské a horské
- Bukové kvetnaté lesy podhorské

Dubovo-hrabové lesy karpatské

Mezofilné zmiešané listnaté lesy zo zväzu Carpinion betuli sú na území Slovenska najrozšírenejšou lesnou klimaticko-zonálnou formáciou v dubovom stupni. Pôvodne zaberali na Slovensku súvislé rozsiahle plochy najmä v pahorkatinách a vrchovinách až do výšky priemerne 600 m n. m. Vyskytujú sa prevažne na alkalických hlbokých pôdach na rôznorodom geologickom podloží.

Obr.č. 10 - Dubovo – hrabové lesy

Lužné lesy podhorské a horské

Spoločenstvá tejto jednotky sú akýmsi pokračovaním vrbovo-topoľových lužných lesov na alúviách v úzkych údolných nivách na stredných a horných tokoch riek, prevažne v extrémnejších klimatických podmienkach najmä na strednom a severnom Slovensku. Ekologicky sa viažu na alúviá potokov podmáčaných prúdiacou podzemnou vodou alebo ovplyvňovaných častými povrchovými záplavami. Pôdy v pahorkatinnom stupni sú viac hlinité, stredne ťažké, v horských údoliach piesočnaté, štrkovité až kamenisté. Krovinné vrbiny zväzu *Salicion triandrae* a *Salicion eleagni* sú pionierskymi spoločenstvami na mladých riečnych naplaveninách lemujúcich brehy vodných tokov.

Bukové kvetnaté lesy podhorské

Mapová jednotka kvetnatých bučín podhorských zahŕňa mezotrofné spoločenstvá s výraznou prevahou buka, rozšírené v nižších polohách prevažne na nevápencovom podloží s pôdami vlhkostne kolísavými. Z pôd prevládajú trojfázové kambizeme. Základné floristické zloženie podhorských bučín nie je celkom jednotné vzhľadom na rozdielnosť geologického podložia a rozpad jednotlivých hornín, chemizmus, a tým aj štruktúru pôd. Vo všetkých spoločenstvách je pravidelne prítomné *Galium odoratum*, ďalej sa vyskytujú *Galeobdolon luteum*, *Veronica montana*, *Anemone nemorosa*, *Paris quadrifolia*, *Hordelymus europaeus*. Prímesou buka bývajú *Acer pseudoplatanus*, *A. platanoides*, *Ulmus glabra*, *Tilia cordata* i *Picea abies*. Krovinné poschodie nebýva nápadne vyvinuté, najčastejšie a vyskytuje *Sambucus nigra*, *Eonymus europaea*, *Lonicera xylosteum*.

Na karpatské dubovo-hrabové lesy nadväzovali, vo vyššej nadmorskej výške, na svahoch Bachurne bukové kvetnaté lesy podhorské (Eu – Fagenion p. p. min.). Sú to mezotrofné spoločenstvá s výraznou prevahou buka lesného. Ich charakteristickým znakom je chýbajúca alebo iba veľmi slabo vyvinutá podhorská etáž, porasty sú jednoetážové. Zo vzácných rastlín sa v širšom záujmovom území vyskytuje napríklad poniklec slovenský, žltohlav európsky, plavúň sploštený, plavúň alpský, zvonček karpatský.

1.6.2. Živočíšstvo

Podľa zoogeografického členenia Slovenska (Čepelák, 1980), patrí hodnotené územie na rozhranie juhoslovenského obvodu panónskej oblasti (košický okrsk) a vonkajšieho a vnútorného obvodu Západných Karpát –východného beskydského a nízkobeskydského

okrsku. Aj keď v hodnotenom území prevládajú poľnohospodárske pôdy s intenzívnym a extenzívnym využitím, napriek tejto skutočnosti sú tu relatívne rovnomerne zastúpené rôzne formy významných krajinných prvkov, ktoré podmieňujú fytoologickú a zoologickú biodiverzitu na území. Na území sa stretávame s rôznymi formami NSKV, biotopmi európskeho významu a líniovou brehovou zeleňou, ktoré podmieňujú bohatý výskyt ornitofauny.

Z hľadiska ornitofauny patrí rieka Torysa medzi staré migračné cesty vtáctva a túto dôležitosť nestratila ani v súčasnej dobe, kedy dochádza k značným antropickým tlakom človeka na samotný tok ako aj brehové porasty a okolie toku.

Z vodného vtáctva sa tu celoročne zdržuje niekoľko jedincov volavky popolavej, hniezdi a zimuje rybárík riečny, vodnár obyčajný, kačica divá, trsteniarik spevavý, trsteniarik. V čase miernych zím tu prezimuje trasochvost horský.

V brehových porastoch tu môžeme nájsť hniezdiť svrčiaka riečného, trsteniarika spevavého, d'atľa malého, škorca lesklého, brhlíka lesného, slávika červienku, d'atľa veľkého, krutihlava hnedého, stehlíka, kolibkárka čipčavého, sýkorku belasú, sýkorku veľkú, vrabca poľného, orieška hnedého, drozda čviekotavého, drozda čierneho a iné. Ako lovné teritórium to využívajú – bocian biely, bocian čierny, jastrab krahulec, jastrab lesný, myšiak lesný, sokol myšiak a iné.

Z ďalších živočíšnych druhov tu bola v širšom hodnotenom území za posledných 5 rokov pozorovaná aj vydra riečna, ktorá má svoje hniezdne nory v úseku nad Lipanmi.

Obr.č.11 - bystruška medená

Obr.č.12 – roháč veľký

Obojživelníky v lesoch zastupuje skokan hnedý, mlok obyčajný a salamandra škvrnitá. Charakteristickým plazom rúbanísk je jašterica obyčajná, vretenica obyčajná.

Obr.č.13 - Salamandra škvrnitá

Z cicavcov, ktoré žijú v lesoch katastra sú najpočetnejšie: jež obyčajný, plšík lieskový, pískor obyčajný, veverica obyčajná, kuna lesná, lasica obyčajná, mačka divá, liška obyčajná, sviňa divá a srnec hôrny.

Živočíšne spoločenstvá kultúrnej stepi v sledovanom katastri obývajú polia, lúky pasienky a krovité porasty. Prostrediu sa prispôbili svojou prevažne sivohnedou farbou. Ide o oblasti ktoré sú výrazne ovplyvnené poľnohospodárskou činnosťou človeka.

Vtáctvo je tu zasiahnuté najmä kosbou a zberom plodín, drobné hlodavce najmä orbou. Poľnohospodárstvo svojou mechanizáciou, chemizáciou a rekultivačnými zásahmi narúša prirodzený potravinový reťazec, čo vedie k premnožovaniu alebo k vyhynutiu niektorých druhov živočíchov. Existujú však druhy živočíchov, ktoré sú historicky stepnými druhmi a biotop kultúrnej stepi je pre nich v podstate prirodzený.

K stepným druhom zaraďujeme zajaca poľného, syseľa obyčajného a hraboša poľného, z vtákov nasledovné druhy: škvránok poľný, jarabica obyčajná, prepelica poľná a vrabec poľný. Medzi pôvodom nestepné vtáky, ktoré žijú na poliach, lúkach a ich okrajoch počítame aj bažanta obyčajného, straku obyčajnú a hrdličku poľnú.

Spoločenstvá močiarov, stojatých a tečúcich vôd sú viazané na vodné prostredie, buď žijú priamo vo vode alebo pri nej. V rybníkoch sa chová kapor obyčajný a karas obyčajný, skúšal sa chov šľuky obyčajnej. Najmä v období rozmnožovania sú na vodné plochy viazané obojživelníky, ktoré sa zdržiavajú aj v kalužiach, močiaroch, rigoloch okolo ciest a mimo obdobia rozmnožovania aj v inom prostredí, napr. v záhradách, parkoch, na poliach a v pásme lesa.

V sledovanom katastri žijú nasledovné druhy: ropucha obyčajná, ropucha zelená, skokan hnedý, kunka obyčajná, rosnička zelená a mlok obyčajný. Veľmi rozšírená v blízkosti rybníkov je užovka obyčajná.

Živočíšne spoločenstvo ľudských sídiel, tj. intravilánu mesta Lipany, má pomerne hojné zastúpenie. Predstavuje skupinu živočíchov, ktoré pôvodne žili v iných podmienkach, ale neskôr sa prispôbili človeku, jeho stavbám a aktivitám. Podľa vzťahu k človeku a jeho aktivitám delí Lauko (2003) stavovce, patriace do spoločenstva ľudských sídiel, do troch základných skupín.

Prvú skupinu tvoria tie druhy, ktoré si pri ľudských sídlach a v jeho hospodárstve vyhľadávajú predovšetkým potravu. V študovanom katastri sú to vtáky, napr. hrdlička záhradná, drozd čierny a vrabec domový, z hlodavcov je to potkan obyčajný, a myš domov. Tieto živočíchy sa v hospodárskych a obytných budovách, a v ich okolí, tiež rozmnožujú alebo hniezdia.

Do druhej skupiny patria vtáky, ktoré využívajú budovy najmä ako hniezdiská a cicavce, ktoré možno stretnúť v čase ich reprodukcie pri ľudských obydlíach, ale potravu si zväčša hľadajú inde. V našom prípade ide o lastovičku obyčajnú, plamienku driemavú, kuvika obyčajného, škorca obyčajného a červienku obyčajnú.

Do tretej skupiny zaradzujeme tie živočíšne druhy, ktoré sa špeciálne neviažu ani na výživu, ani na hniezdenie alebo reprodukciu, ale vyskytujú sa v budovách a ich okolí (dvory, záhrady), ale aj v iných biotopoch. Dali by sa stotožniť so skupinou živočíchov viazaných na zeleň intravilánov vo vegetačnom období, ktorú vyčlenili Palášthy -Dostál Cibul'ková (1987). V širšom záujmovom intraviláne je to napr. ropucha obyčajná, skokan hnedý, užovka obyčajná, jež obyčajný, krt obyčajný, veverica obyčajná, zajaca poľného, sporadicky aj líška a sviňa divá.

Najväčšie zastúpenie v tejto skupine má vtáctvo: bažant obyčajný, jarabica obyčajná, trasochvost biely, straka obyčajná a mnohé ďalšie.

Osobitnú skupinu tvoria živočíchy, ktoré sa priamo viažu na ľudí, ich obydlia, potraviny a poľnohospodárske kultúry v záhradách a sadoch. V záhradách a sadoch sú to najmä škodcovia, ako napr. voška jabľonová, mlynárik ovocný a obaľovač jabľčný. V našich sadoch a záhradách žijú aj iné druhy hmyzu, najmä ucholaky, rovnakokrídlowce, blanokrídlowce, strapky, bzdochy, cikády a molice.

1.6.3. Chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy

K chráneným druhom v sledovanom širšom záujmovom území patrí rys ostrovid, vlk dravý, krkavec čierny, sova dlhochvostá a slávik tmavý.

1.6.4. Významné migračné koridory živočíchov

Najvýznamnejšími migračnými biokoridormi živočíchov je v sledovanej lokalite povodie rieky Torysa a jej prítoky. Určitú, aj keď minimálnu funkciu biokoridorov plnia aj menšie potoky, akým je aj Lipiansky potok, Dubovický, Lúčanka a ostatné bezmenné potoky v sledovanej lokalite. Terestrické biokoridory sú lokalizované prevažne na hrebeňoch Bachurne a okolitých pahorkatín Čergova a v ich dolinách.

V posudzovanej lokalite nie je zaznamenaný žiaden významnejší biokoridor živočíchov, a preto nebude dotknutý ani novou činnosťou.

1.7. Chránené územia a ochranné pásma

1.7.1. Veľkoplošné chránené územia

Najbližšie veľkoplošné chránené územie od záujmového územia je Čergov. Územie je geologicky budované vonkajším flyšom na juhu čiastočne bradlovým pásmom. Územie tvorí tektonicky vyzdvihnutá asymetrická kryha, budovaná prevažne odolnými hrubolavicovitými pieskovecami. Územie patrí do oblasti západokarpatskej flóry a vystupuje ako samostatný fytogeografický podokres Čergov. Má charakter rozsiahleho lesného komplexu

sprevádzaného vrcholovými a svahovými horskými lúkami. Predstavuje významný terestrický biokoridor umožňujúci migráciu západokarpatských druhov a zároveň je územím, kde doznievajú mnohé východokarpatské druhy rastlín.

Charakteristickým druhom Čergova sú vrcholové a svahové lúky rozprestierajúce sa od nadmorskej výšky 1000 m takmer po celej dĺžke hlavného hrebeňa. Z lesných spoločenstiev na území oblasti dominujú jedľové bučiny.

Živočíšstvo patrí do oblasti so zachovalou autochtónnou druhovou skladbou, pričom sa odhaduje výskyt asi 350 druhov stavovcov. V území sú zastúpené hodnotné kultúrne pamiatky s historickým typom osídlenia. V území vystupujú 3 NPR, 1 PR a navrhované je 8 PR. Do navrhovaného CHKO spadá viacero prvkov ÚSES.

Podľa Návrhu národnej ekologickej siete Slovenska (NECONET) územím CHKO Čergov prechádza ekologicky koridor európskeho významu a nachádzajú sa tu 2 jadrové územia národného významu (Čergov -Minčol a Čergov -Lysá).

Obr.č. 14 - Čergov -Minčol

1.7.2. Maloplošné chránené územia

Z maloplošných chránených území je tu Bradlové pásmo, ďalej tu sú 2 národné prírodné rezervácie: Čergovský Minčol, Hradová hora a 2 prírodné rezervácie: Bišár a Valalská voda.

Tab.č.12 - Prehľad vyhlásených MCHU v blízkosti záujmového územia

Identifikačné číslo	Kategória vyhlásenia	Názov	Katastrálne územie	Rok
505	PR	Bišár	Tichý Potok	1979
553	NPR	Hradová hora	Bodovce	1981

700	PR	Valaská voda	Bajerovce	1980
513	NPR	Čergovský Minčol	Sabinov, Kyjov –SL, Liv. Huta	1986
507	PP	Bradlové pásmo	Kamenica	1989
	NPR	Kamenná baba	Sabinov	
	NPR	Fintické svahy	Sabinov	

V dotknutom okrese Sabinov sú vyhlásené tieto chránené územia: NPR Kamenná baba a NPR Fintické svahy .

1.7.3. Územia siete NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie (EÚ) a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov EÚ a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. Sústavu NATURA 2000 tvoria chránené vtáčie územia a územia európskeho významu.

Chránené vtáčie územia

Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území, spracovaný podľa smernice o vtákoch, bol schválený uznesením vlády SR c. 636/2003 zo dňa 9. júla 2003. Postupne boli navrhované CHVÚ z národného zoznamu prekategORIZOVANÉ (osobitnými vyhláškami MŽP SR) na vyhlásené CHVÚ. Na území okresu Sabinov sa nenachádza CHVÚ.

Územia európskeho významu

Národný zoznam navrhovaných území európskeho významu, spracovaný podľa smernice o biotopoch, bol schválený uznesením vlády SR c. 239/2004 dňa 17. marca 2004. Dňa 1. augusta 2004 nadobudol účinnosť výnos MŽP SR c. 3/2004-5.1 zo dňa 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu. Zoznam ÚEV, ktoré sa nachádzajú na území okresu Sabinov, resp. zasahujú do územia okresu, je uvedený v nasledovnej tabuľke:

Tab.č.13 Lokalita UEV:

SKUEV	Názov UEV	Celková výmera v ha
SKUEV0332	Čergov 6063	6063,73
SKUEV0331	Čergovský Minčol 4144	4144,69
SKUEV0322	Fintické svahy 753	9
SKUEV0207	Kamenná Baba 339	98

Tab. č. 14 Popis lokality

	Popis lokality
Názov:	Čergov
Kód územia:	SKUEV0332
Kraj:	PREŠOVSKÝ KRAJ
Rozloha:	6063,43 ha
Správca územia:	RSOPK Prešov

Zdroj: SOP SR

Predmetom ochrany sú nasledovné biotopy:

1. **ÚEV Čergovský Minčol** : kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte, vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa, kyslomilné bukové lesy, bukové a jedľové kvetnaté lesy, javorovo-bukové horské lesy a lipovo-javorové sutinové lesy.

2. **ÚEV Čergov** : lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy, kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte, vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa, nížinné a podhorské kosné lúky, kyslomilné bukové lesy, bukové a jedľové kvetnaté lesy, javorovo-bukové horské lesy a lipovo-javorové sutinové lesy.

Predmetom ochrany sú tiež nasledovné živočíšne druhy:

1. **ÚEV Čergovský Minčol** : kunka žltobruchá, vydra riečna, fúzač alpský, rys ostrovid, roháč obyčajný, podkovár malý, netopier obyčajný, medveď hnedý a vlk dravý.

2. **ÚVE Čergov** : kunka žltobruchá, mlok karpatský, fúzač alpský, rys ostrovid, roháč obyčajný, podkovár malý, netopier obyčajný, medveď hnedý, fúzač veľký, vlk dravý a mlok hrebenatý.

Sústava NATURA 2000 nezasahuje do územia, kde sa bude nachádzať posudzovaná činnosť.

1.7.4. Mokrade

V databáze Centra mapovania mokradí je v súčasnosti evidovaných:

- 22 medzinárodne významných lokalít (z toho 11 ako zapísané ramsarské lokality),
- 72 národne významných mokradí,
- 467 regionálne významných mokradí a
- 1050 lokálne významných mokradí.

Medzinárodne významné mokrade sa v rámci územia s posudzovanou činnosťou, ani v širšom okolí nenachádzajú. V rámci širšieho záujmového územia sa vyskytujú 2 mokrade 1 okálneho významu a 1 mokraď s regionálnym významom.

Tab.č.15 – zoznam mokradí

P.č.	Názov mokrade	Plocha	Názov obce	Okres	Kategória
1	Uzovský Šalgov rybníky	100 000	Uzovský Šalgov	SB	L
2	Lipany –ťažobné jamy	10 000	Lipany	SB	L

3	Rožkovanské rybníky Pri Lipanoch	230 000	Lipany	SB	R
---	-------------------------------------	---------	--------	----	---

1.7.5. Ochranné pásma

V záujmovej lokalite a jej okolí sa nachádzajú ochranné pásma elektrických vedení, rozvodu plynu a pitnej vody, splaškovej a dažďovej kanalizácie a miestnej komunikácie.

1.7.6. Chránené stromy

V okrese Sabinov sa na 4 lokalitách nachádza celkovo 5 chránených stromov. Najbližšie sa k záujmovému územiu vyskytuje Sekvojovec mamutí v Uzovskom Šalgove, ktorý rastie v areáli bývalého kaštieľa rodiny Péchy. Za chránený strom bol šalgovský Sekvojovec mamutí prehlásený v roku 1989 a to pre svoj ojedinelý výskyt, vzácnosť druhu, vedecký a estetický význam. Vek sekvojovca sa odhaduje na 130 rokov, obvod kmeňa vo výške 1,3 m je 437 cm, jeho výška je 20 m a priemer koruny 14 metrov. **Sekvojovec mamutí** vyniká súmerným vzrastom a mohutnosťou, jeho mohutný kmeň je rovný a priamy.

V záujmovom území sa chránené stromy nenachádzajú, ale v centre mesta Lipany sa nachádza Lipa malolistá (*Tilia cordata* Miller), vek: 320 rokov, výška: 23 m, obvod: 536 cm. Podľa historických údajov na mieste, kde boli založené Lipany v 11. storočí, rástol posvätný staroslovanský lipový háj, ako symbol slovanstva. Tento háj bol takmer celý vyrúbaný, ostalo len posledných sedem líp. Do 16. storočia sa mesto volalo „Sedem Líp“, latinsky Septemhillis, maďarsky Héthárs. Spojenie medzi Lipanmi a lipami nie je len slovnou hračkou, ale skutočným príbehom, hlbokým vzťahom, ktorý si uvedomí každý vnímavý návštevník tohto malebného mesta. Dodnes má mesto sedem symbolických líp vo svojom erbe. Stovky živých líp rastie priamo v meste, ale aj v širšom okolí. Lipa pri kostole sv. Martina však patrí medzi najkrajšie a ľudia ju majú radi ako svoju „čestnú občianku mesta“.

Obr.č.15 - Sekvojovec mamutí

Obr.č. - 16 Lipa malolistá

1.7.7. Vodohospodársky chránené územia

Priamo v dotknutej lokalite sa nenachádzajú žiadne vodné zdroje, pre ktoré by boli na ich ochranu určené vodohospodárskym orgánom pásma hygienickej ochrany.

V širšom území Sabinova sú 3 ochranné pásma:

Ochranné pásmo (ďalej len „OP“) I. stupňa:

Vodárenský zdroj Sabinov I má už vytvorené nedelené OP I. stupňa pre všetky exploatované studne a zbernú studňu. OP I. stupňa je nepravidelného tvaru pretiahnutého v smere SZ – JV, je oplotené a studne sú situované približne v pozdĺžnom rade. Celé OP I. stupňa je zatrávnené. Jednotlivé studne sú chránené vyvýšeným zemným valom a sú uzatvorené. V ochrannom pásme sa nachádza aj účelová komunikácia, ktorú využíva len prevádzkovateľ vodárenského zdroja. OP pre vodárenský zdroj Sabinov I je navrhnuté v pôvodnom rozsahu. Vodárenský zdroj Sabinov II má vytvorené OP I. stupňa delené a to pre územie, v ktorom sa nachádzajú 4 studne, čerpacia stanica a zberná studňa, uvedené OP sú oplotené.

Ochranné pásmo II. stupňa

Ako OP II. stupňa pre vodárenské zdroje Sabinov I a Sabinov II je navrhnuté územie, ktoré je po celej šírke budované fluvialnymi sedimentami, ktoré je tu najvýznamnejším hydrogeologickým kolektorom podzemnej vody v medzizrnovom horninovom prostredí. Navrhuje sa vyčleniť ho na celú šírku aluviálnej nivy od jej morfológického okraja (páta svahu) až po rieku Torysa. Tieto ohraničenia súčasne predstavujú neutrálne prúdnice po stranách vodárenského zdroja, ktorý je charakterizovaný ako zdroj s voľnou hladinou podzemných vôd. Juhovýchodné, resp. severozápadné ohraničenia sú vedené tak, že spĺňajú podmienku čistiaceho efektu pôd vo vertikálnom smere prevzdušnenej zóny a v horizontálnom smere vo zvodnenom horninovom prostredí, ako aj zohľadňujú obsahy depresných kužeľov.

Ochranné pásmo III. stupňa

Do OP III. stupňa vodárenských zdrojov Sabinov I a Sabinov II sa navrhuje zahrnúť územie potoka Ginec, čiže východné ohraničenie tvorí rozvodnica Krakovského potoka a potoka Ginec, západné ohraničenie rozvodnica Ľutinky a potoka Ginec a južné ohraničenie tvorí rieka Torysa.

Lokalita záujmového územia nezasahuje ani do jedného z uvedených ochranných pásiem.

1.8 Pôdne pomery

Pôda predstavuje dôležitú zložku prírodnej krajiny. Pôdne typy v území korešpondujú najmä s geologickým substrátom, na ktorom sa vytvorili. Vznik, vývoj a vlastnosti pôd sú podmienené splupôsobením pôdotvorných činiteľov (relief, hydrogeologické pomery, klíma, rastlinstvo, organizmy, činnosť človeka).

Z pôdných typov prevažujú v alúviu rieky Torysa a jej väčších prítokov fluvizeme, na okolitých svahoch pahorkatiny až vrchoviny kambizeme. Prevládajúcim pôdnym druhom sú pôdy hlinité až ílovitohlinné. Vývoj pôd, okrem iných činiteľov, závisí najmä od pôdotvorného substrátu, expozície svahu, jeho sklonu, vodného režimu, atď. Vzhľadom na

svoj potenciál ide v rámci záujmového územia celkovo o stredne až menej produkčné pôdy, čo sa prejavuje aj v ich reálnom využívaní : zväčša ako trvalé trávne porasty, v menšej miere ako orné pôdy.

Štruktúra pôdneho fondu v okrese Sabinov, do ktorého spadá hodnotené územie podľa spôsobu jeho využívania je uvedený v tabuľke:

Tab. č. 16 - Výmera druhov pozemkov (ha)

Okres	Poľnohospod. pôda	Lesné pozemky	Vodné plochy	Zastav. plochy	Ostatné plochy	Celková výmera
Sabinov	25 918	17 827	861	1949	1794	48 349

Tab.č. 17 -Výmera druhov pozemkov poľnohospodárskej pôdy (ha)

Okres	Orná pôda	Chmeľnice	Vinice	Záhrady	Ovocné sady	TTP
Sabinov	12 392	-	-	894	446	12 186

Zdroj : Štatistická ročenka o pôdnom fonde. Bratislava, ÚGKaK SR, 2011

Podľa zákona č.220/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. skupiny a najmenej kvalitné do 9. skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa § 12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie.

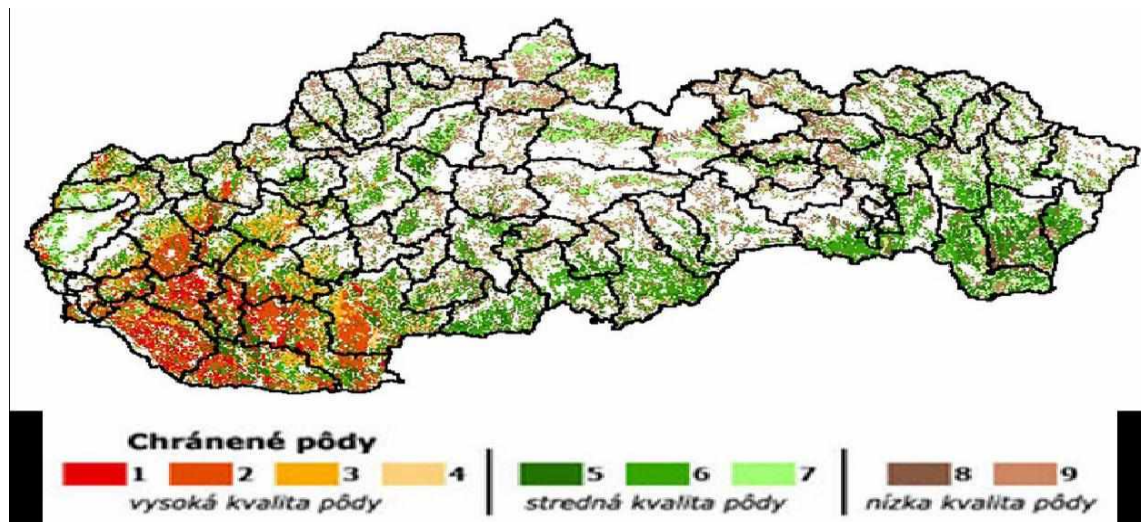
V dotknutom území podľa bonitovanej pôdnoekologickej jednotky (BPEJ) sa nenachádza poľnohospodárska pôda zaradená do 1.-4. skupiny kvality.

V tab.č.18- je vyznačené zastúpenie stupňov kvality poľnohospodárskych pôd v okrese Sabinov (%)

Okres	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Sabinov	-	-	-	-	7,43	13,36	21,58	24,66	32,97

Zdroj : VÚPOP Bratislava

Podľa dostupných údajov sa v riešenom území nenachádzajú kontaminované pôdy.

Obr.č.17 - mapa kvality pôd

2. Krajina, krajinný obraz, scenéria, ochrana a stabilita

2.1. Štruktúra krajiny

Riešené územie je z geomorfologického hľadiska súčasťou Spišsko-šarišského medzihoria, na rozhraní Hromovca a Ľubotínskej pahorkatiny, leží medzi pohorím Čergov a Bachurňou. Okolitá krajina je v rámci širšieho okolia stredne intenzívne až intenzívne využívaná poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom. Súčasná štruktúra krajiny je výsledkom dlhodobého antropického tlaku na krajinu, kde z pôvodne zalesneného územia bola krajina fragmentovaná na časti urbanizované (sídla, plochy priemyslu a dopravy), poľnohospodársky využívané plochy (orná pôda, lúky, pasienky, ovocné sady), plochy lesa, plochy nelesnej drevinovej vegetácie, ostatné plochy, vodné plochy. Sumárne možno konštatovať, že sa v širšom okolí striedajú prvky poľnohospodárskej, sídelnej a lesnej krajiny.

V meste Lipany bola nasledovná štruktúra využitia územia:

Tab.č.19- Úhrnné hodnoty druhov pozemkov mesta Lipany

Plocha	ha	%
orná pôda	479	37
lúky a pasienky	186	14
záhrady a ovocné sady	49	4
lesy	277	22
vodné plochy	61	5
zastavané plochy	155	12
vinice, chmeľnice	0	0
ostatné	78	6
spolu	1285	100

Zdroj: ŠÚ SR

Riešené územie môžeme charakterizovať z hľadiska zastúpenia ekologicky stabilných plôch podľa stupňa (koeficientu) ekologickej stability. Výpočet stupňa ekologickej stability (SES) bol získaný váhovým koeficientom podielu zastúpenia jednotlivých plôch za celé katastrálne územie mesta Lipany.

Výsledná hodnota SES pre mesto Lipany je **2,40** a v používanej klasifikácii v rámci metodiky pre vypracovanie regionálnych územných systémov ekologickej stability znamená vcelku vyváženú kultúrnu krajinu. Rozloženie plôch s vyšším koeficientom ekologickej stability je v katastrálnom území mesta Lipany nerovnomerné a je sústredené do jeho okrajových častí (najmä severná časť).

Vlastné územie navrhovanej činnosti hodnotíme ako plochy ekologicky zväčša stabilné.

2.2. Ochrana krajiny

Prvky súčasnej krajiny štruktúry v okolí záujmovej lokality, najviac sa približujúce prirodzenému stavu, sú v závislosti od ich ekologickej významnosti zahrnuté do chránených území s príslušným stupňom územnej ochrany alebo je im priznaný štatút prvku kostry ekologickej stability dotknutého územia.

Územný systém ekologickej stability je celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ktoré zabezpečujú rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Tento systém rieši celoplošnú ochranu územia, v ktorom sú včlenené vzájomne súvisiace prírodné prvky: biocentrá, biokoridory a interakčné prvky.

Biocentrá sú vymedzené územia v krajine, ktoré na základe stavu ekologických podmienok umožňujú trvalú existenciu, rozmnožovanie, úkryt a výživu rastlinných a živočíšnych spoločenstiev a majú charakter jadrových území s prioritným ekostabilizačným účinkom v krajine.

Biokoridory umožňujú migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a obyčajne spájajú biocentrá. Interakčné prvky zabezpečujú priaznivé pôsobenie biokoridorov a biocentier na okolité časti krajiny, pozmenenej alebo narušenej človekom. Záujmovým územím prechádzajú prvky územného systému ekologickej stability všetkých hierarchických úrovní.

Tab.č.20 - Prehľad súčasného stavu územného systému ekologickej stability:

Názov	Geomorfologická Jednotka	Jadro	Kategória
ČergovMinčol	Čergov	NPR Hradová hora	NRBc
Solisko	Čergov		RBc
Tri chotáre - Lysá hora	Beskydské predhorie		NRBk

Legenda:

NPR-Národná prírodná rezervácia

NRBc -Nadregionálne biocentrum

RBc -Regionálne biocentrum

NRBk -Nadregionálny biokoridor

Nadregionálny územný systém ekologickej stability reprezentuje nadregionálny biokoridor „Tri chotáre – Lysá hora“. Tento biokoridor nadregionálneho významu sa nachádza v severnej časti riešeného územia a prepája nadregionálne biocentrum Čergov – Solisko a regionálne biocentrum Čergov – Minčol v Čergovskom pohorí, ktoré sú navrhnutými územiami európskeho významu.

2.3 Scenéria krajiny a krajinný obraz

V rámci širšieho okolia mesta Lipany v scenérii krajiny dominuje striedanie sa zalesnených častí (najmä hrebeňov a vrcholových polôh) Bachurne, Čergova, vypreparovaných tvrdošov bradlového pásma, ktoré sú v kontraste s hladšie modelovaným a mennej členitým reliéfom Spišsko-šarišského medzihoria so širokým údolím a alúviom rieky Torysa. Pre širšie okolie je z hľadiska scenérie krajiny určujúca veľkobloková štruktúra poľnohospodárskej pôdy a zalesnené partie okolitých pohorí, rozloženie nelesnej drevinovej vegetácie v krajine je nerovnomerné, viazané najmä na údolné polohy vodných tokov (brehové porasty a sprievodná zeleň), na veľké erózne ryhy a terénne hrany, záhrady a verejnú zeleň.

Na lokálnej úrovni sa strieda poľnohospodársky využívaný typ krajiny s urbanizovanými plochami (sídla, plochy výroby, dopravy a služieb), s komplexmi lesných porastov, ktorý dotvárajú prirodzené brehové porasty a sprievodná vegetácia vodných tokov, umelé výsadby ovocných drevín okolo komunikácií (stromoradia), dreviny na plochách verejnej zelene v zastavanom území sídiel, ovocné dreviny záhrad a ovocných sádov. Samotné územie lokality suchej nádrže predstavuje najmä nevyužívaná niva Lipianskeho potoka s brehovými porastami a sprievodnou vegetáciou vodných tokov, čiastočne sú zastúpené úzkopásové formy hospodárenia na poľnohospodárskej pôde.

2.4. Stabilita krajiny

Územný systém ekologickej stability charakterizuje jednotlivé krajinné celky z hľadiska existencie a vyváženosti prirodzených a umelých krajinnno-štruktúrnych prvkov a ich schopnosti stabilizovať či revitalizovať priestor v krajine. Za účelom zachovania čo najväčšej miery prirodzenosti a pôvodnosti v krajine sú v územiach jednotlivých okresov významné krajinné priestory Vládou SR vyhlásené za oblasti osobitného lokálneho až nadregionálneho významu. V lokalite navrhovanej činnosti a v širšom okolí vystupujú tieto lokality vyhlásené za ekologicky stabilizujúce územie.

Prvky ekologickej stability sú priestorovo a štruktúrne navzájom prepojené systémy, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti genofondu. Základ tvoria biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho a lokálneho významu. Prvky územného systému ekologickej stability (ďalej len „ÚSES“), ktoré sa nachádzajú v širšom sú nasledovné:

- Genofondovo významné plochy

Predstavujú lokality s výskytom chránených, vzácnych a ohrozených druhov alebo celých spoločenstiev a biotopov, v ktorých je zvýraznená ochrana zameraná na ochranu jednotlivých druhov flóry alebo fauny. Sú to bodové, líniové a plošné územia.

Na posudzovanom území patrí k významným plochám alúvium rieky Torysa. Nachádza sa však mimo dotknutého územia.

- Biocentrum (Bc)

Záujmové územie je situované medzi dvoma regionálnymi biocentrami a to RBc – Bachureň a RBc - Šarišské medzihorie.

- Biokoridory

Reálny hydrický biokoridor regionálneho významu predstavuje tok rieky Torysy (situovaný mimo územia navrhovanej činnosti).

Ekologická stabilita dotknutého územia je nízka. Územie je v porovnaní s pôvodným stavom výrazne zmenené, je vystavené intenzívnej poľnohospodárskej výrobe a urbanizmu. Zastúpenie pôvodných prvkov je minimálne, tieto sa v krajine viažu prevažne na toky, vodné plochy, a skupinky alebo línie lesných porastov.

V bezprostrednej blízkosti, alebo priamo na ploche areálu kde bude navrhovaná činnosť, sa nevyskytuje žiaden prvok kostry ÚSES.

3. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra, kultúrno-historické hodnoty územia

3.1.Obyvateľstvo

Lokalita navrhovanej činnosti sa nachádza v Prešovskom kraji, okrese Sabinov na území mesta Lipany. Prešovský kraj je druhým najväčším na Slovensku rozlohou 8 993 km², počtom obyvateľov 801 939 obyvateľov. Hustota osídlenia je tu však nízka, dosahuje hodnotu 89 byvateľov/km². V Prešovskom kraji je 666 obcí, z toho 23 miest a člení sa na 13 okresov. Územie je osídlené pomerne rovnomerne. Okres Sabinov sa radí medzi menšie okresy s rozlohou 545,45 km². Počet obyvateľov k 31.12.2014 dosiahol 59 341, z toho 29 723 mužov a 29 618 žien, pričom hustota zaľudnenia je 108 obyvateľov na km².

Územie okresu je osídlené rovnomerne, v okresnom sídle žije len 22,6 % obyvateľov. V okrese je 43 obcí, z toho 2 mestá - sídlo okresu Sabinov a Lipany.

Vekovú štruktúru obyvateľov v meste Lipany charakterizuje rozdelenie obyvateľov do hlavných vekových skupín, ktoré sú:

- Predproduktívny vek (0-14 rokov)
- Produktívny vek (muži: 15-59 rokov; ženy: 15-54 rokov)
- Poproduktívny vek (muži: 60+, ženy: 55+)

Aktuálny stav vekovej štruktúry obyvateľov na území mesta je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka č. 21 - Veková štruktúra obyvateľstva v meste Lipany

Rok	Predproduk. vek	Produktívny vek muži	Produktívny vek ženy	Poproduktívny vek muži	Poproduktívny vek ženy
2009	1334	2208	1978	330	647
2010	1287	2198	1973	343	682
2011	1261	2157	1910	385	713
2012	1275	2145	1890	418	742
2013	1259	2121	1856	438	780
2014	1252	2112	1817	447	793

Zdroj: Štatistický úrad SR – údaje k 31.12. 2014

3.2.Demografia

Z demografických charakteristík okresu Sabinov sú pozoruhodné štyri:

- veľký podiel obyvateľov v predproduktívnom veku,
- veľký podiel rómskeho obyvateľstva
- malý podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva (najnižší v kraji a druhý najnižší v SR
- vysoká miera nezamestnanosti.

Tab.č.22 -Demografické charakteristiky k 31. 12. 2014

Ukazovateľ	Lipany
Počet obyvateľov spolu	6 484
z toho muži	3 215
z toho ženy	3 269
Predproduktívny vek (0-14) spolu	1 973
Produktívny vek (15-54) ženy	1 936
Produktívny vek (15-59) muži	2 198
Poproduktívny vek (55+Ž, 60+M) spolu	1 026
Počet živonarodených spolu	87

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tab.č.23 - Štruktúra obyvateľstva mesta Lipany podľa národností

Roky sčítania obyvateľstva	Trvale bývajúce obyvateľstvo	z toho národnosť										
		Slovenská	Maďarská	Rómska	Česká	Moravská	Rusínska	Ukrajinská	Nemecská	Poľská	Chorvátska	iné
2001	6394	5858	4	452	20	4	17	19	2	8	3	7
2011	6427	5381	4	592	14	2	40	15	-	3	2	2

V okrese Sabinov je z celkového počtu obcí (41) v 13 obciach zastúpené rómske obyvateľstvo. Podľa údajov publikovaných v dokumente Atlas rómskych komunít z roku 2013 počet príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít dosahuje cca 19 % podiel na celkovom počte obyvateľov okresu. Obcou s najvyšším podielom rómskej populácie v okrese je obec Jarovnice (83,7 %), za ňou nasledujú obce Ostrovany, Olejníkov, Uzovské Pekľany, Pečovská Nová Ves, Nižný Slavkov a ďalšie. V meste Sabinov je rómske etnikum zastúpené 15,1 % podielom a v meste Lipany 11,1 % podielom (Atlas rómskych komunít, 2013).

Štruktúra obyvateľstva mesta Lipany podľa náboženského vyznania

Najväčší podiel obyvateľstva je rímskokatolíckeho vyznania 5 289 obyvateľov. Druhú skupinu tvoria ľudia s gréckokatolíckym vierovyznaním, čo predstavuje 429 obyvateľov. Prekvapujúcim údajom v roku 2011 je výrazne vyšší počet obyvateľov s nezisteným vierovyznaním (432 obyvateľov) ako v roku 2001.

Tab. 24- Štruktúra obyvateľstva – podľa náboženského vyznania rok 2001 a 2011

Konfesijné zloženie obyvateľstva													
Roky sčítaní a obyvat eľstva	Trvale bývajú ce obyvat eľstvo	Rímsk okatol. cirkev	Gréckok atolícka cirkev	Pravos lávna cirkev	Evanjel ická cirkev augsbu rského vyznania	Reform ovaná kresťan ská cirkev	Evanje lická cirkev metodi stická	Bahájs ke spoloč enstvo	Staroka tolícka cirkev	Nábo ž. Spol. Jeho vovi sved kovia	Ost atné	Bez vyzn ania	Nezi stené
2001	6130	5487	367	15	19	1	0	0	0	4	6	146	85
2011	6427	5289	429	22	18	1	2	1	1	3	14	215	432

Zdroj: Štatistický úrad SR – údaje k 31.12. 2014

Sídelná štruktúra - na teritóriu mesta Lipany je 1811 bytov, ktoré sú umiestnené v 766 rodinných a 62 bytových domoch. Na jeden byt pripadá 3,18 obyvateľa. V lokalite Za traťou je 62 bytov.

Tab.č.25 – Počty domov a bytov v roku 2014

Počet bytov spolu	1811
Počet domov spolu	828
Z toho bytových domov	62
počet bytov v byt. domoch	1075
Z toho počet mestských nájomných bytov	166

Zdroj: MsÚ Lipany

3.3 Socio – ekonomické územie

3.3.1. Nezamestnanosť

Na vývoji nezamestnanosti v okrese sa negatívnym spôsobom podpisuje vysoký podiel príslušníkov marginalizovaných skupín obyvateľstva, ktoré vo väčšine prípadov nemajú nadobudnuté žiadne vzdelanie, čím je výrazne znížená šanca získať potrebné zamestnanie.

K 31.12.2015 bolo v evidencii uchádzačov o zamestnanie 5 944 občanov. V porovnaní s rovnakým obdobím roku 2013 došlo k poklesu o 1 059 UoZ. Štruktúra UoZ podľa dĺžky evidencie je v porovnaní s celoslovenským priemerom výrazne horšia. Až 48 % UoZ je bez práce dlhšie, ako dva roky, čo je výrazne viac, ako je slovenský priemer.

Tabuľka. č.26 - Štruktúra UoZ podľa dĺžky evidencie, stav k 31.12.2015 (v %)

	Okres Sabinov	Prešovský kraj	Slovensko
Do 12 mesiacov	38,7	42,6	48,3
12 až 24 mesiacov	13,3	14,6	14,8
Nad 24 mesiacov	48,0	42,8	37,0

Zdroj: UPSVaR Prešov, 2016

Z globálneho hľadiska celkový počet UoZ, evidovaných na ÚPSVaR zaznamenal mierny pokles. V roku 2009 je evidentný nárast počtu evidovaných nezamestnaných a do roku 2013 miernejšiu stúpajúcu tendenciu Uvedenú skutočnosť dokumentuje tabuľka č.

Tabuľka č. 27 – Vývoj vybraných ukazovateľov nezamestnanosti v meste

Nezamestnanosť (Vybrané ukazovatele)	Ku 31.12.2006	Ku 31.12.2007	Ku 31.12.2008	Ku 31.12.2009	Ku 31.12.2010	Ku 31.12.2011	Ku 31.1.2013	Ku 31.1.2014	Ku 10.10.2014
UoZ Celkom	357	320	387	575	576	605	680	689	602
UoZ nad 24 mes.	152	115	123	133	162	206	236	246	251
UoZ 15 - 24 rokov	69	70	85	103	106	125	131	151	120
UoZ nad 50 rokov	68	71	75	147	125	144	157	144	117

Zdroj: UPSVaR – 11/2014

Detailný pohľad na tzv. rizikové kategórie UoZ jednoznačne poukazuje na nevyhnutnosť venovať zvýšenú pozornosť predovšetkým dlhodobo nezamestnaným a mladým uchádzačom o zamestnanie.

Vo vzťahu k rizikovosti vyššie uvedených kategórií UoZ, ako aj ku skutočnosti, že výrazný podiel v rámci jednotlivých rizikových kategórií tvoria príslušníci marginalizovaných rómskych komunít, jednoznačne poukazuje na potrebu riešiť problematiku nezamestnanosti v meste Lipany systematicky, prioritne tvorbou vhodných pracovných príležitostí priamo v meste, resp. v blízkom okolí.

3.3.2. Štruktúra zamestnanosti

Na území okresu Sabinov k 31.12.2015 pôsobilo 711 firiem zameraných na tvorbu zisku a 3 754 súkromne podnikajúcich fyzických osôb – živnostníkov. Svoju činnosť obe skupiny orientujú hlavne do odvetví stavebníctva, obchodu a priemyselnej výroby. Podľa počtu zamestnancov je 97,7 % firiem v okrese zaradených medzi malé podniky (do 49 zamestnancov), 2,1 % medzi stredné (od 50 - 249 zamestnancov) a 0,2 % medzi veľké podniky (nad 250 zamestnancov). Konkrétne v okrese pôsobí 10 podnikov, ktoré zamestnávajú od 50 – 249 zamestnancov a 1 podnik, ktorý zamestnáva viac ako 250 zamestnancov (ŠÚ SR, 2016).

V meste Lipany sa nachádza priemyselný park o rozlohe cca 11 ha a kompletnou infraštruktúrou, kde v súčasnosti sídli 6 firiem. V meste Sabinov sa nachádza priemyselná štvrť, v ktorej pôsobí viac ako 15 firiem a tvoria základ priemyslu v okrese Sabinov.

Napriek výborným podmienkam pre poľnohospodárstvo, okres Sabinov je priemyselným okresom: priemysel zamestnáva 43 % zamestnancov. Ďalším najväčším zamestnávateľom je odvetvie vzdelávania a verejná správa. Poľnohospodárstvo, ktoré je významným odvetvím hlavne z hľadiska zamestnanosti na vidieku a vhodný profesijne pre nekvalifikovanú pracovnú silu predstavuje najnižší percentuálny podiel 1,9 %.

Tabuľka č. 28 - Priemerný počet zamestnancov podľa odvetví v roku 2014 (v %)

	Okres Sabinov	Prešovský kraj	Slovensko
Poľnohospodárstvo	1,9	3,7	3
Priemysel	43,0	27,5	29
Stavebníctvo	7,9	5,3	4
Veľkoobchod a maloobchod	8,9	13,6	14
Doprava a skladovanie	4,2	5,3	7
Verejná správa	10,2	10,2	9
Vzdelávanie	15,4	12,8	10
Zdravotníctvo	3,4	9,0	7
Ostatné	5,1	12,6	17

Zdroj: ŠÚ SR 2016

Najväčší zamestnávateľia v priemysle pôsobia v spracovaní dreva a výrobe nábytku, vo výrobe ostatného vrchného ošatenia, výrobe ložísk a výrobe krvných derivátov, infúzných roztokov, vakcín a diagnostických prípravkov. Ďalej v okrese pôsobia firmy, ktoré sa zaoberajú stavebníctvom a výrobou mliečnych výrobkov.

Dopyt zamestnávateľov v okrese Sabinov za obdobie rokov 2015-2016 sa orientuje najmä na nasledujúce profesie:

- CNC operátor, stolár, operátor v drevospracujúcej výrobe, elektroinštalatér, údržbár technologických zariadení, obrábač, zvärač, sústružník, vodár-kúrenár, murár,
 - pomocný pracovník v lesníctve, výrobný-obslužný robotník, poľnohospodárske profesie
- predavačka, krajčírka/šička, čašníčka, kuchár, sociálny pracovník.

Podľa údajov Štatistického úradu SR v roku 2002 bolo v Lipanoch 599 rodinných domov, 108 bytových domov, 11 ostatné budovy.

3.4. Infraštruktúra

3.4.1. Zásobovanie vodou, kanalizácia, ČOV

Okres Sabinov má 58,15 % -nú napojenosť obyvateľov na verejný vodovod. Skupinový vodovod Slavkov – Prešov, na ktorý sú napojené aj vodné zdroje Sabinov I a Sabinov II, pitnou vodou zásobuje časť mikroregiónu vrátane mesta Lipany a ďalších 11 obcí v dĺžke 83,9 km, čo predstavuje 56,7% napojenia obyvateľstva.

Mesto Lipany je pre dodávku pitnej vody napojené na Prešovský skupinový vodovod a verejnú kanalizáciu prevádzkovanú Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou a.s. Košice. Prešovský skupinový vodovod sa začal budovať hneď po druhej svetovej vojne v roku 1947. Hlavný prameň pre zásobovanie pitnou vodou sa nachádza v obci Vyšný Slavkov, odkiaľ je dopravovaná pitná voda samospádom cez rôzne vodárenské objekty liatinovým tlakovým potrubím DN 350 dĺžky 49,5 km do okolitých obcí až po mesto Prešov. Kapacita tohto vodného zdroja je 85 litrov/s. Dodávka pitnej vody je zabezpečovaná pre 100 % domácnosti z objektu vodojemu Lipany, ktorý sa nachádza extraviláne mesta nad obytňou časťou Glace. Tento objekt sa skladá z dvoch akumulčných nádrží o objeme 750m³, čím sa

vytvára zásoba 1500 m³ vody. Z uvedeného vodojemu sú zásobované aj okolité obce Dubovica, Kamenica, Ďačov. Odber vody v priemere je okolo 700 m³/deň. Celková dĺžka vodovodu Lipany vrátane prírodných radov je cca 30,5 km a cca 830 vodovodných prípojok. 48% obyvateľstva okresu Sabinov je napojených na verejnú kanalizáciu. V 11 obciach a meste Lipany je vybudovaná verejná kanalizácia o dĺžke 55,75 km. Z toho v 6 obciach a v meste Lipany sú ČOV, odkiaľ vyčistená voda je odvádzaná do recipientu/Torysy/. V ostatných obciach sa splašková voda odvádzá do vlastných septikov a malých domových ČOV.

Na kanalizáciu v meste Lipany je napojených 98% obyvateľov. V meste je delená kanalizácia cca 30% aj jednotná kanalizácia cca 70% v celkovej dĺžke 12,5 km. Na túto kanalizačnú sieť je napojených 536 prípojok. V rámci projektu „Čistá Torysa“ boli niektoré kanalizačné stoky rekonštruované a niektoré siete dobudované ako aj odkanalizovaná lokalita Za traťou a zároveň bola rozšírená a zrekonštruovaná aj ČOV vzhľadom na napojenie aj okolitých obcí. Kapacita ČOV je 25 litrov/s pre 9957 ekvivalentných obyvateľov. Mesto Lipany je odkanalizované do ČOV v prevádzke VVS a.s. Košice.

3.4.2.Plyn

Územie Prešovského kraja je zásobované zemným plynom z nadradenej plynárenskej sústavy. Ako zdroj plynu slúži medzištátny plynovod VTL DN 700, PN 6,4 MPa. Na tento medzištátny plynovod je napojený vysokotlaký plynovod DN 500/300, PN 4,0 MPa v trasách Haniska pri Košiciach – Drienovská Nová Ves – Tatranská Štrba, Rakovec – Strážske – Humenné – Snina. Pre zásobovanie jednotlivých okresov slúžia vysokotlaké plynovody ako napr. okres Sabinov, ktorý je zásobovaný plynom z vysokotlakového plynovodu DN 200, PN 2,5 MPa vedeného z Prešova do Starej Ľubovne.

V okrese Sabinov je na plynifikáciu napojených 15 906 obyvateľov, čo predstavuje 66% obyvateľov okresu v dĺžke 102,2 km. V meste Lipany je vykurovanie domácnosti riešené na 98% plynom.

3.4.3 Teplo

Územie Prešovského kraja sa vyznačuje veľmi nízkym stupňom centralizovaného zásobovania teplom v okresných mestách. V hromadnej bytovej zástavbe prevláda zásobovanie teplom z okrskových domových kotolní. V uplynulom období stúpol počet plynifikovaných obcí, čo vyvolalo dominantné postavenie využívania zemného plynu aj na vykurovanie rodinných domov ako náhradu za pevné fosílné palivo – koks a uhlie. Vo vidieckych sídlach sa na vykurovanie využíva aj palivové drevo. Mesto Lipany je na 98% plynifikované. Dve percentá tvoria lokálne a elektrické vykurovania domácnosti.

3.4.4.Elektrická energia

Prešovský kraj je zásobovaný el. energiou z nadradenej prenosovej sústavy z uzlov Spišská Nová Ves 400/110 kV, Lemešany 400/220/110 kV a Voľa 220/110 kV (Košický kraj), ktoré sú napojené na elektrárne Vojany I. a II.

Územím kraja prechádzajú prenosové vzdušné vedenia 400 a 220 kV:

- na úrovni 400 kV medzi uzlami Lemešany – Krosno (Poľská republika),
- na úrovni 400 kV medzi uzlami V.Kapušany – Lemešany – V 409, Sp. N. Ves – Lemešany – V 408

- na úrovni 220 kV medzi uzlami Medzibrod (Žilinský kraj)-Lemešany – V 273 a Lemešany – Voľa – V 285

Rozvod elektrickej energie do centier jednotlivých regiónov sa prevádza vzdušnými el. vedeniami 110 kV.

V okrese Sabinov je distribúcia elektrickej energie zabezpečovaná cez elektrické stanice Lipany 110/22 kV, inštalovaný výkon 2x50 MVA vedeniami:

- dvojitém vzdušným vedením 110 kV č.6422 od Spišskej Novej Vsi do ES Lipany,
- dvojitém vzdušným vedením 110 kV č.6410 od ES Lipany do ŽSR Plaveč.

Energetická situácia v okrese je neuspokojivá, z 22 obcí a mesta Lipany len 11 obcí má dostačujúci príkon a rozvod el. energie je len na 45%. V meste Lipany je stredisko VEZ rozvodného závodu Prešov. Lokalita navrhovanej činnosti bude napojená na existujúci rozvod elektrickej energie.

3.4.5 Telekomunikácie a telekomunikačné zariadenia

Zaoberajú sa spracovaním signálu napr. vo forme reči, údajov a jeho prenosom od vysielateľa k prijímateľu signálu po vedení metalickom, optickom alebo bezdrôtovom/vzduchom/.

Od 1.1.2003 došlo k liberalizácii telekomunikačného trhu, v ktorom pôsobí cca 20 operátorov 3 organizácie mobilných telefónnych staníc. Z toho dôvodu je zabezpečenie komunikácie v kompetencii uvedených subjektov t.j. Slovenské telekomunikácie a.s., Orange a.s. a O2. V uplynulých rokoch bola zrealizovaná trasa transportných telekomunikačných sietí na báze optických káblov. Touto realizáciou sa umožnilo prepojenie digitálnych ústrední v kraji a sprístupneniu do optickej prenosovej medzinárodnej trasy. V usporiadaní telekomunikačnej siete, Prešovský kraj spadá do sekundárneho centra (SC) Košice a v kraji sú zriadené štyri primárne oblasti (Bardejov, Humenné, Poprad a Prešov). Pod jednotlivé primárne oblasti podliehajú uzlové telefónne obvody (UTO).

Prepojenie účastníkov na jednotlivé sekundárne centrá je zabezpečované prostredníctvom miestnych telefónnych sietí v prevedení telefónnymi káblami. Vo vidieckych sídlach a okrajových častiach mestských sídiel sa ešte využívajú aj telefónne siete konštruované ako závesné káblkové siete. Internetové pripojenie je dostupné cez mikrovlnné spojenie do celého regiónu cez lokálnych providerov ale aj cez pevné a mobilné siete operátorov. Územie je 100% pokryté mobilnou sieťou.

3.5.Dopravná infraštruktúra

3.5.1. Nadregionálne dopravné vzťahy

Dopravné siete Slovenskej republiky medzinárodnej úrovne dotýkajúce sa Prešovského kraja sú v rámci hlavnej siete TINA definované:

- multimodálnym koridorom č.Va Bratislava- Žilina – Prešov/Košice – Záhor/Čierna nad Tisou – Ukrajina pre cestné komunikácie a trate železničnej a kombinovanej dopravy,
- multimodálnym koridorom s pracovným názvom „Pobaltský koridor“ vedeným v línii hranica PR-Vyšný Komárnik-Giraltovce-Prešov-Košice-hranica MR (Miskolc-Debrecen)koridor č.IV Constanca/Istanbul pre cestné komunikácie a pre trate železničnej a kombinovanej dopravy v línii hranica PR – Plaveč – Prešov – Košice – hranica MR (Miskolc-Debrecen), letiskom pre medzinárodnú dopravu v Poprade.

V rámci doplnkovej siete TINA:

- cestným prepojením Rzeszow- Vyšný Komárnik-Prešov-Košice-Milhošť – Miskolc (do doby realizácie multimodálneho „Pobaltského koridoru“), Prešov-Košice-Kechnec-MR.
- Dopravné siete Slovenskej republiky celoštátnej úrovne dotýkajúce sa Prešovského kraja sú definované:
- cestnou komunikáciou v prihraničnom ČR/SR/PR západo-východne orientovanom cestnom koridore celoštátneho významu na území krajov Žilina a Prešov v línii Spišská Stará Ves – Stará Ľubovňa – Bardejov – Svidník – Stropkov – Medzilaborce – Palota – PR Radoszyce),
- cestnou komunikáciou Poprad - Spišská Belá - Stará Ľubovňa -Mníšek nad Popradom (Piwniczna),
- cestnou komunikáciou Ľubotín – Sabinov - Prešov,
- cestnou komunikáciou Humenné – Snina – Ubl'a - Ukrajina (Malyj Bereznij),
- cestnou komunikáciou Vranov nad Topľou – Trebišov - Slovenské Nové Mesto -MR (Sátorajauhely)/Ukrajina.

Dopravné siete Slovenskej republiky nadregionálnej úrovne dotýkajúce sa Prešovského kraja sú definované:

Cestné komunikácie:

- Spišský Štvrtok -Spišská Nová Ves – Košice -Veľké Kapušany - Ukrajina,
- Svidník - Stropkov -Medzilaborce -Palota -PR (Radoszyce),
- Humenné -Krásny Brod - Medzilaborce,
- PR - Becherov – Zborov – Bardejov – Kapušany,
- (Bardejov) – Tarnov – Kurov – PR (Muszynka)

Železničné trate:

- Banská Bystrica – Margecany,
- Poprad – Plaveč,
- Prešov – Vranov nad Topľou – Humenné,
- (Trebišov) – Humenné – Medzilaborce – PR (Lupkow)

V rámci dopravných zariadení cestnej dopravy je cesta I/77, III/5445 v úseku Bardejov - Tarnov – Kurov – Muszynka (PR) vedená ako cestný koridor nadregionálnej úrovne.

3.5.2. Charakteristika regionálneho dopravného systému

Urbanizačnú os okresu Sabinov tvorí koridor cesty I/68, ktorá je vedená jej ťažiskovým priestorom. Cesta v trase Ľubotín – Sabinov – Prešov má celoštátny význam s významným podielom turisticko – rekreačnej dopravy v úseku Prešov – Lipany – Stará Ľubovňa s prepojením do Poľskej republiky cez hraničné priechody Mníšek nad Popradom a Čirč. Cesta III/5439 Sabinov -Jarovnice --Bertotovce tvorí najkratšie prepojenie priestoru Sabinov – Lipany, resp. priestoru Hornej Torysy a diaľnicou D1.

3.5.3. Dopravná infraštruktúra dotknutého územia

Mesto Lipany, vrátane svojho širšieho záujmového územia, má pomerne výhodnú polohu z hľadiska trasovania dopravných koridorov. Mestom prechádza štátna cesta **I/68** v trase štátna hranica PR/SR – Stará Ľubovňa – Ľubotín – Prešov – Košice – štátna hranica SR/MR s nadregionálnym významom najmä pre turisticko – rekreačnú dopravu, pričom z regionálneho hľadiska plní funkciu regionálnej dopravy v urbanizačnej osi Lipany – Sabinov – Prešov – Košice. V zmysle Závaznej časti územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja - Závazných regulatívov funkčného a priestorového usporiadania územia v oblasti dopravy je navrhovaná úprava cesty v kategórii S 11,5/80 s územnou rezervou na jej rozšírenie na

kategóriu S22,5/80 v úseku Prešov - hranica s Poľskou republikou s obchvatmi sídiel Šarišské Michaľany, Sabinov (obchvat centra), Pečovská Nová Ves, Červenica, Lipany (obchvat centra), Pusté Pole a Plavnica, pričom v úseku prieťahu cez mesto Lipany je navrhovaná jej preložka. Sieť regionálnych ciest dopĺňa cesta III/543053 Lipany – Brezovica – Vyšný Slavkov, prepájajúca mesto s regiónom Levočských vrchov a Braniska.

3.5.4 Železničná doprava

Mesto Lipany je napojené na systém celoštátnej železničnej dopravy prostredníctvom železničnej trate č. 188 Kysak – Plaveč – Muszyna PKP s elektrickou trakciou s medzinárodným významom zaradenej do zoznamu trás AGTC a prechádzajúcej územím samotného mesta východo – západným smerom, pričom sa cez obec Krivany oblúkom vracia do katastra mesta a pokračuje severným smerom ponad údolie Lipianskeho potoka, ktorá je v železničnej stanici Kysak napojená na železničnú trať č. 180 Žilina – Košice s medzinárodným významom zaradená medzi medzinárodné trasy kombinovanej dopravy podľa medzinárodných dohôd AGC, AGTC, TEN a TER ako železničná trať C – E 40: ČR – Čadca – Žilina – Poprad – Košice – Čierna nad Tisou.

V zmysle Záväznej časti územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja – Záväzných regulatívov funkčného a priestorového usporiadania územia v oblasti dopravy je navrhované zdvojkolajnenie železničnej trate č. 188 Kysak – Plaveč – Muszyna PKP v úseku štátna hranica PR/SR - Plaveč - Prešov - Kysak s jej modernizáciou na parametre predpísané dohodou AGC na traťovú rýchlosť 80 až 100 km/hod. a rovnako preložka trate mimo mesta Prešov po roku 2015.

3.5.5.Cestná doprava

Cez mesto Lipany prechádza cesta I/68 smer Prešov – Stará Ľubovňa. Cesty III. triedy prechádzajú smerom na okolité obce Lúčka, Ďačov, Dubovica, Krivany. Mesto vlastní 12 km miestnych komunikácií. Z hľadiska zvyšujúcej sa automobilovej dopravy bola riešená preložka cesty I/68, v októbri 2011 bola ukončená jej I. etapa, ktorá vyriešila 1750 m cesty.

Podľa výsledkov celoštátneho sčítania dopravy z roku 2010 na úseku cesty 1/68 od Sabinova prejde denne spolu 8837 vozidiel (v roku 2005 4126 vozidiel), z toho 1283 nákladných, 7526 osobných a 28 motocyklov, od St.Ľubovni 5401 vozidiel (834,4538, 29, v roku 2005 5019 vozidiel) a smerom na Krivany spolu 4581 vozidiel (956,3619,6,4581, v roku 2005 2313 vozidiel). Mesto pretína železničná trať Košice – Prešov – Muszyna, ktorá bola v roku 1996 zelektrifikovaná. Pravidelná osobná doprava je zabezpečovaná okrem vlakov aj autobusmi SAD a iných dopravných prepravcov smerom na Starú Ľubovňu, Prešov, Košice, Ľubovňu, Prahu a inde. Z Lipian odchádza v pracovný deň v priemere 410 autobusových spojov, 14 vlakových spojov.

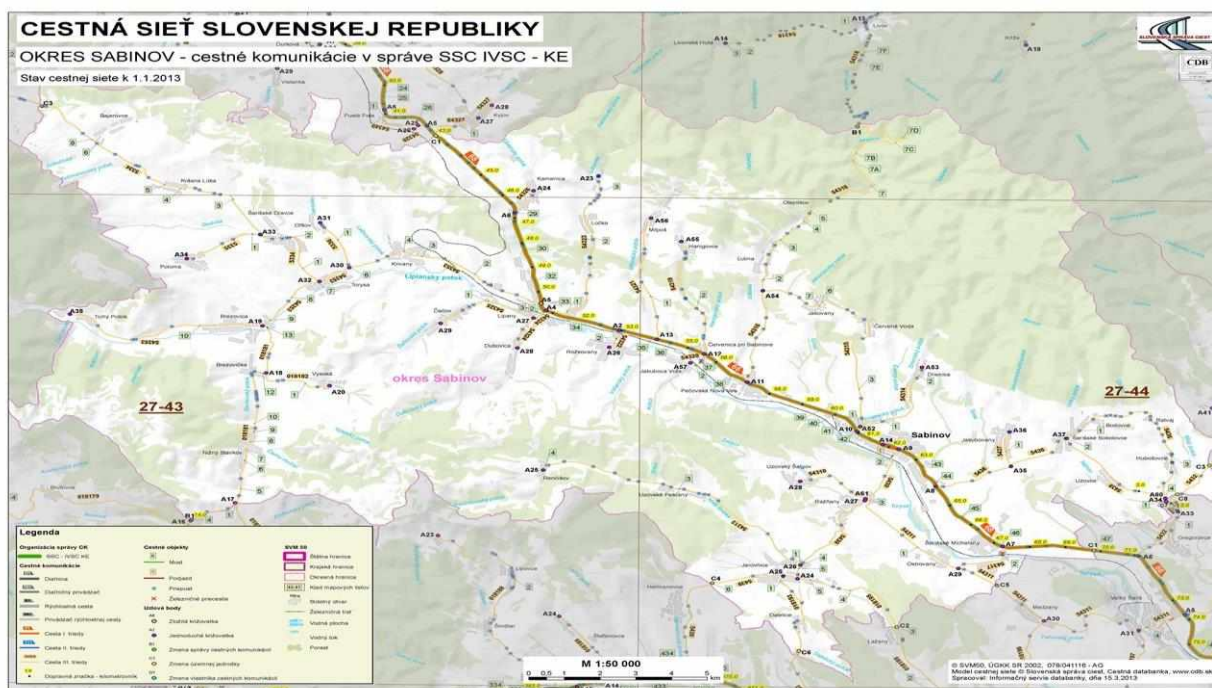
3.5.6 Letecká doprava

Najbližšie letisko prijímajúce medzinárodnú prepravu je v Košiciach vo vzdialenosti cca 90 km. Pri Ražňanoch sa nachádza letisko, ktoré slúži prevažne na športové lietanie. V katastri Šarišských Michalian je poľné letisko.

3.5.7. Vodná doprava

V záujmovom území ani v jeho okolí sa v súčasnosti nerealizuje.

Posudzovaný areál je v súčasnosti dopravne sprístupnený prostredníctvom účelových komunikácií s možným výjazdom na štátnu cestu I/68.

Obr.č.18 – cestná sieť SR

3.6. Priemysel

Priemyselná výroba okresu Sabinov je prakticky v troch obciach. V Sabinove sú strojárne ZŤS, a.s., drevospracujúce prevádzky na čele s podnikom Sanas, a.s., mliekareň MILK - AGRO a pekárne.

V Šarišských Michaľanoch dlho sídli Imuna, a.s. najväčší výrobca liečiv na východe republiky, ktorý sa zameriava na krvné deriváty, infúzne roztoky, vakcíny a diagnostické prípravky. Aj tento podnik však neodolal transformačnému procesu. Na spracovanie elektroodpadov je zameraná firma H+EKO, spol. s r.o. v Šarišských Michaľanoch.

Na území mesta Lipany sa sústreďuje 75% priemyslu regiónu územia MAS. Existuje tu momentálne priemysel na úrovni malých a stredných podnikov so širokým spektrom predmetov podnikania, najväčšími zamestnávateľmi v Lipanoch sú:

Stredné podniky:

ODEVA s.r.o. – odevný priemysel, ORAC SLOVAKIA, s.r.o. – výroba dekoratívnych prvkov, Team Industries – strojársky priemysel, KOVOSTAV – strojársky priemysel,

Malé podniky:

DAPEK – pekárne a catering, SLUŽBYT – strojársky priemysel, JK Slovakia, s.r.o. – výroba nízko - energetických domov, LIPTEC s.r.o – komponenty z hliníka, AKART – výroba kartónových komponentov, Ultraplast – výroba plastových komponentov, Aluminium system s.r.o. – výroba plastových okien, MEDIC PRODUCT a.s. – farmaceutické prípravky,

Drevovýroba, s.r.o. – drevársky priemysel, STAV-MAJO s.r.o. – stavebný priemysel, LIBET – výroba betónu. V priemyselnom parku v Lipanoch sídlia spoločnosti Teprofa Slovakia, s.r.o. – strojársky priemysel, ICLA, s.r.o. – materiály na povrchovú úpravu, Tecoma Travel Agency, s.r.o. – výroba elektriny a E&G-Eisen-Stahl, s.r.o. strojársky priemysel, BIOLIPANY s.r.o. – zplyňovanie biomasy, Repox s.r.o. – výroba energie.

3.7. Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárska pôda okresu Sabinov zaberá 11 351 ha, čo je 42% z celkovej rozlohy regiónu, z toho je 5320 ha ornej pôdy, lesná pôda zaberá 6302ha.

Poľnohospodársku výrobu v okrese charakterizuje rastlinná aj živočíšna výroba. Nosnými plodinami sú obilniny, olejiny a kukurica na siláž. Doplnkovými plodinami sú horčica, zemiaky, sója a strukovina krmovín pre živočíšnu výrobu.

V živočíšnej výrobe prevláda chov hovädzieho dobytku, oviec a ošípaných, oviec a hydiny. V stavoch hospodárskych zvierat pokračuje pokles takmer u všetkých kategórií, ale už nie je taký extrémny. Ani jeden druh činností nie je prevládajúci, je primeraný, ba až extenzívny. V roku 2002 v okrese hospodárili 4 poľnohospodárske družstvá, 12 spol. s r.o. a 19 súkromne hospodáriacich roľníkov

Tab. č. 29- Rozdelenie pôdneho fondu mesta Lipany v roku 2014

Pôdny fond	Výmera v m ²
Celková výmera územia mesta	12 661 909
<i>Poľnohospodárska pôda (PP) - spolu</i>	<i>6 806 112</i>
PP - orná pôda	4 556 093
PP - chmeľnica	0
PP - vinica	0
PP - záhrada	402 223
PP - ovocný sad	6 344
PP - trvalý trávny porast	1 841 452
<i>Nepoľnohospodárska pôda (NP) - spolu</i>	<i>5 855 797</i>
NP - lesný pozemok	2 773 396
NP - vodná plocha	528 599
NP - zastavaná plocha a nádvorie	1 734 512
NP - ostatná plocha	819 290

Zdroj: štatistický úrad SR – údaje k 31.12.2014

Graf č. 1 - Prehľad poľnohospodárskej pôdy v meste Lipany v roku 2014

Zdroj: štatistický úrad SR –údaje k 31.12.2014

Graf č. 2 - Prehľad nepoľnohospodárskej pôdy v meste Lipany v roku 2014

Zdroj: štatistický úrad SR –údaje k 31.12.2014

3.8 Lesné hospodárstvo

Výmera lesných pozemkov (lesný pôdny fond) v Prešovskom kraji k 31.12.1997 bola 374.290,92 ha, čo predstavuje 48,90 % lesnatosť. Štruktúra lesov podľa režimu obhospodarovania, daného kategorizáciou lesov, pozostávala z hospodárskych lesov so 77,15% podielom plošného zastúpenia, z lesov osobitného určenia s 9,64 % podielom a ochranných lesov s 13,21 % zastúpením.

Tab.č. 30 - Plošné a % zastúpenie kategórií lesov v okrese Sabinov a v Prešovskom kraji

Územie	Hospodárske lesy		Ochranné lesy		Lesy osobitného určenia		Spolu
	ha	%	ha	%	ha	%	
okres Sabinov	16.838,52	93,07	1.193,73	6,59	62,36	0,34	18.094,61
Prešovský kraj	288.749,64	77,15	49.435,85	13,21	36.105,43	9,64	374.290,92

Zdroj: Lesoprojekt Zvolen

Z hľadiska zastúpenia porastových typov, najväčšie zastúpenie v okrese majú smrekovo jedľové bučiny (6 517ha), za nimi nasledujú bučiny (3 361 ha), boriny (2 441 ha), bukovo-jedľové smrečiny (1 543 ha) a jedliny (1 495 ha).

3.9. Služby

3.9.1. Sieť maloobchodu a ubytovacích služieb

Maloobchod má zastúpené všetky dôležité sortimenty. Pôsobia tu 3 reťazce - COOP Jednota, MILK – AGRO (Supermarket CASH and CARRY) a CBA cez svoje minimarkety a supermarkety. Dostupnosť hypermarketov je v Sabinove (15 km) a v Prešove (30 km) a v Starej Ľubovni (30 km)

Na území mesta sa nachádzajú Hotel Mladosť, turistická ubytovňa UNISONO a turistická ubytovňa pri SOŠ, športovo relaxačné centrum TRÓJA, reštauračné zariadenia pizzeria Biely dom, reštaurácia Mladosť, Uniosono, reštaurácia XXL, pizzeria Bowling u Piťa, motorest Špárová, Doner kebab a PIZZA BONO.

3.9.2. Školstvo

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta Lipany.

Zloženie vzdelanostnej štruktúry je rôznorodé, údaje vychádzajú zo štatistických údajov z roku 2001 a 2011. Najväčší podiel 26,73% (26,4 % - 2001) má ukončené stredné učňovské, odborné a úplné stredné odborné s maturitou. Druhú skupinu tvoria občania s učňovským vzdelaním, čo predstavuje 13% (21 % -2001) z celkového počtu obyvateľstva. Treťou skupinou sú obyvatelia so základným vzdelaním, ktorí tvoria 16,1% (16,1 % - 2001) , sú to prevažne obyvatelia z lokality Za traťou a občania a dôchodcovia po 75. roku života. Vyššie stredné a vysokoškolské vzdelanie má 770 obyvateľov, čo predstavuje 12,0% (6,7 % - 2001) z celkového počtu obyvateľstva. Za posledných desať rokov stúpol počet vysokoškolský vzdelaných obyvateľov takmer dvojnásobne.

Tabuľka č.31 – Najvyššie dosiahnuté vzdelanie obyvateľov

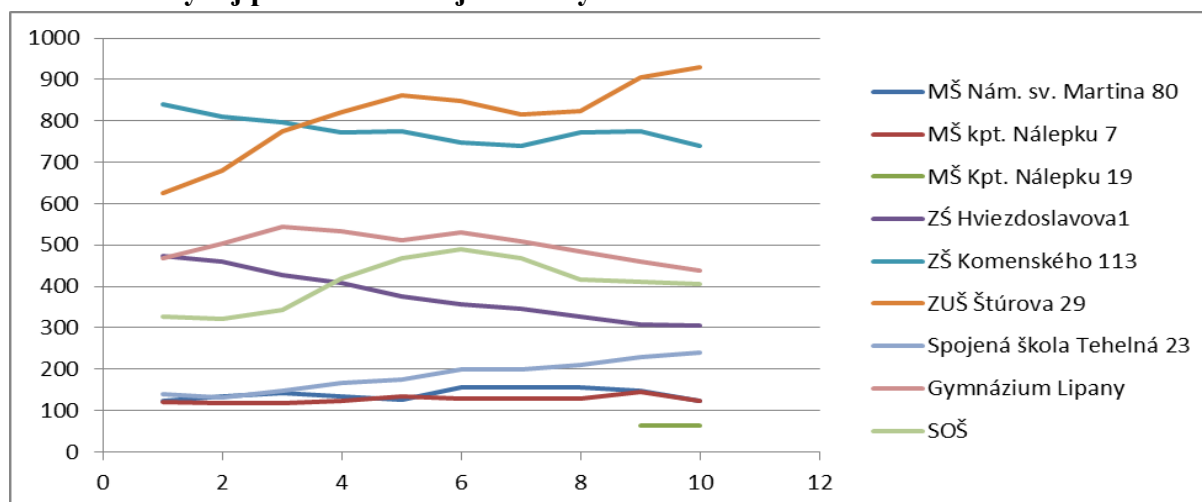
Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	2001	2011
Základné	1028	1034
Učňovské (bez maturity)	1341	856
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	911	230
Úplné stredné odborné (bez maturity)	389	548
Úplné stredné všeobecné	349	314
Vyššie odborné vzdelanie	13	85
Vysokoškolské bakalárske	30	145
Vysokoškolské spolu	383	770
Ostatní bez udania školského vzdelania	31	191

Ostatní bez školského vzdelania (vrátane detí)	1523	1257
Úhrn	6383	6427

Zdroj: SŠÚ 2011

V meste Lipany sa nachádzajú tri materské školy (MŠ Nám sv. Martina 80, MŠ kpt. Nálepku 7, MŠ Kpt. Nálepku 19 od 1.2.2014) dve základné školy (ZŠ Komenského 113 a ZŠ Hviezdoslavova 1) a jedna Spojená škola, Tehelná 23. Stredné školstvo je zastúpené Gymnázium Lipany, Komenského 13 a SOŠ Komenského 16. V meste pôsobí ZUŠ Štúrova 29, školské zariadenia Školská jedáleň Komenského 14 (cca 500 stravníkov denne), Školská jedáleň Hviezdoslavova 1 (cca 400 stravníkov denne), Centrum voľného času pri ZŠ Komenského 113, Centrum voľného času pri ZŠ Hviezdoslavova 1 a Súkromné centrum špeciálno-pedagogického poradenstva, Školský klub detí pri ZŠ Komenského 113, Školský klub detí pri ZŠ Hviezdoslavova 1.

Graf č.3 – Vývoj počtu žiakov v jednotlivých školách

Zdroj: Školský úrad v Lipanoch 18.9.2014

Stredné školstvo je v dostupnej vzdialenosti v krajskom meste Prešove a okresnom meste Sabinov. Pre ďalší vývoj v oblasti zvyšovania vzdelanostnej úrovne je potrebné zvýšiť záujem o vzdelanie.

Vysoké školy sú koncentrované do významnejších centier - Prešov, Košice, Banská Bystrica, Bratislava. Záujemcovia musia počítať s dochádzkou, resp. s prechodným ubytovaním. Pre istý okruh študujúcich sú k dispozícii detašované pracoviská v Poprade, Svite a Bardejove, ktoré zabezpečujú denné bakalárske štúdium.

3.9.3. Zdravotníctvo

Okres Sabinov je jediným okresom Prešovského kraja, ktorý nemá nemocnicu s poliklinikou v okresnom meste, len polikliniku.

Zdravotnícke služby v meste Lipany sú v prevažnej miere poskytované v budove MEDICUM, ktoré má štatút poliklinického pracoviska od roku 1996, kedy bolo odovzdané do

užívania po vybudovaní v akcii Z. Predstavuje kompletný trojobvod s potrebnými nadstavbovými odbornými službami, spoločnými vyšetrovacími a liečebnými zložkami a dopravnou záchrannou službou.

Spoločnosť Santé, s.r.o. dokončila v roku 2013 prístavbu k budove Medica. Svoje miesto v nej našli tri pediatrické a stomatologická ambulancia, Jednodňová psychiatrická a logopedická ambulancia je zabezpečovaná v priestoroch Hasičskej zbrojnice, ktorá bola zrekonštruovaná pre potreby zdravotníctva.

V zariadení pracujú traja praktickí lekári a ôsmi stabilní odborní lekári: traja internisti, chirurg, gynekológ, otorinolaryngológ, neurológ a očný lekár. Jedna interná ambulancia, ambulancia neurológie a pracovisko RTG sú vysunutými pracoviskami Ľubovnianskej nemocnice. Trvalou súčasťou zdravotného strediska je biochemické laboratórium. V meste sú štyri lekárne.

Zdravotnícke služby v Lipanoch sa počtom ošetrovaných pacientov, počtom návštev v domácnostiach, počtom preventívnych prehliadok a percentom práceneschopnosti radia k nadpriemerným v okrese. Preto aj sústreďenie zdravotných služieb do jedného centra zvýšilo kvalitu a komfort všetkým zainteresovaným.

3.9.4.Sociálne služby

Sociálne služby sú obyvateľom mesta poskytované formou poskytovateľov VÚC, ADCH Košice, MVO, BETÁNIA a samosprávou. Nachádzajú sa tu tri sociálne zariadenia – Dom pokojnej staroby Lipany, kde zriaďovateľom je Arcidiecézna charita Košice, Domov sociálnych služieb – Rehabilitačné stredisko (RhS) pre deti s ťažkým zdravotným postihnutím, kde zriaďovateľom je VÚC Prešov a BETÁNIA Lipany, n.o., ktorá je neverejným poskytovateľom.

Sociálne služby taktiež poskytuje aj samotné mesto, resp. spoločná úradovňa pre mikroregión formou opatrovateľskej služby. Opatrovateľskú službu zabezpečuje MsÚ Lipany prostredníctvom terénnych opatrovateľiek priamo v byte občana s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom odkázaným na pomoc inej fyzickej osoby v oblasti sebaobslužných úkonov, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť a pri základných sociálnych aktivitách.

Pri mestskom úrade pre pomoc marginalizovaným občanom v sociálnej oblasti pôsobia 4 sociálni pracovníci (2 terénni sociálni pracovníci a 2 asistenti terénnych sociálnych pracovníkov). Z hľadiska obsahu je ťažisko TSP v sociálnom, sociálno - právnom poradenstve klientom, ktorí o to požiadajú a chcú aktívne riešiť svoj sociálny problém. Terénna sociálna práca je rozdelená do 4 oblastí:

1. Individuálna pomoc a základné poradenstvo pri vybavovaní záležitostí občana
2. Individuálna sociálna práca s jednotlivcami
3. Individuálna práca s problémovými neprispôsobivými rodinami
4. Spolupráca s organizáciami

Charitný dom pokojnej staroby Lipany

Dom pokojnej staroby v Lipanoch (ďalej DPS) je kombinované zariadenie - zariadenie pre seniorov (ďalej ZPS) a domov sociálnych služieb (ďalej DSS). Kapacita zariadenia je 64

klientov, priemerný vek klientov je 76 rokov. Čiastočne bezvládni občania tvoria 57,4 %,prevažne bezvládni 14,9 % a úplne bezvládni 31,9 %.

Obr.č. 19 - Rehabilitačné stredisko Lipany (RhS)

Rehabilitačné stredisko Lipany (RhS)

Zariadenie nemá právnu subjektivitu, je organizačnou jednotkou Domova sociálnych služieb v Brezovičke. Kapacita RhS je 12 klientov. V súčasnosti poskytuje služby pre 16 ŤZP občanov vo veku od 4 do 20 rokov. Sociálne služby zabezpečuje 7 zamestnancov. O poskytovanie soc. služieb v DSS RhS je veľký záujem, avšak z kapacitných dôvodov DSS RhS nemôže uspokojiť požiadavky záujemcov.

3.9.5. Kultúra

Kultúrnu činnosť v meste zastrešuje kultúrne inštitúcie ako: Folklórny súbor Šarišská Lipa, tanečný klub Tília (majster SR v plesových choreografiách 2003), ZUŠ. Detský a zmiešaný cirkevný spevácky zbor pri chráme sv. Martina, Klub mládeže, Letná škola remesiel, Turistické informačné centrum, Mestská knižnica (internetové služby), Komunitná nadácia Modrá Torysa (podpora lokálnych projektov na zlepšenie kvality života na hornej Toryse), SITUR, Združenie obcí Hornej Torysy, SKUDOS (skautské hnutie), Lipianska hudobná jar Spoločenské podujatia: Kreácie detského folklóru (okresná prehliadka detských folklórnych súborov), Rozprávanie spod košatej lipy (súťaž mestských škôl v prednese prózy).

3.9.6. Šport

Pre športové vyžitie obyvateľov mesta Lipany a okolia je k dispozícii futbalový štadión, kúpalisko umelé telocvičňa, mestská hala. V meste pôsobia športové kluby resp. krúžky: ŠK Odeva (futbal), Bike klub Lipany, Klub slovenských turistov Mladosť Odeva, Troja Bowling, floorbalový klub, šachový klub, rybársky klub, stolnotenisový klub.

V sezóne 2005-2006 hral futbalový tím z Lipian v druhej najvyššej futbalovej súťaži, v súčasnosti je zaradený v tretej lige. Od roku 2006 sa každoročne v meste uskutočňuje streetbalový turnaj, beh do vrchu Na vrchol Minčola, Podminčolská stopa (preteky v behu na lyžiach), Memoriál P. Voľanského v stolnom tenise, Orange Špárova Cross Country (horská cyklistika), Deň detí a športu.

3.10. Odpadové hospodárstvo

Nakladanie s odpadom v meste Lipany sa riadi Programom odpadového hospodárstva a Všeobecne záväzným nariadením o nakladaní s komunálnym odpadom a drobnými stavebnými odpadmi na území mesta Lipany prerokované a schválené na zasadnutí MsZ v Lipanoch

Mesto Lipany vykonáva v súlade s platnou legislatívou zber komunálneho odpadu a separovaný zber zložiek komunálneho odpadu prostredníctvom spol. Marius Pedersen a fy ENVI PAK. Cieľom je zníženie množstva ďalej už nevyužiteľného komunálneho odpadu, čo je jeden z budúcich trendov odpadového hospodárstva predovšetkým vo vzťahu ku kapacitným možnostiam skládkovania.

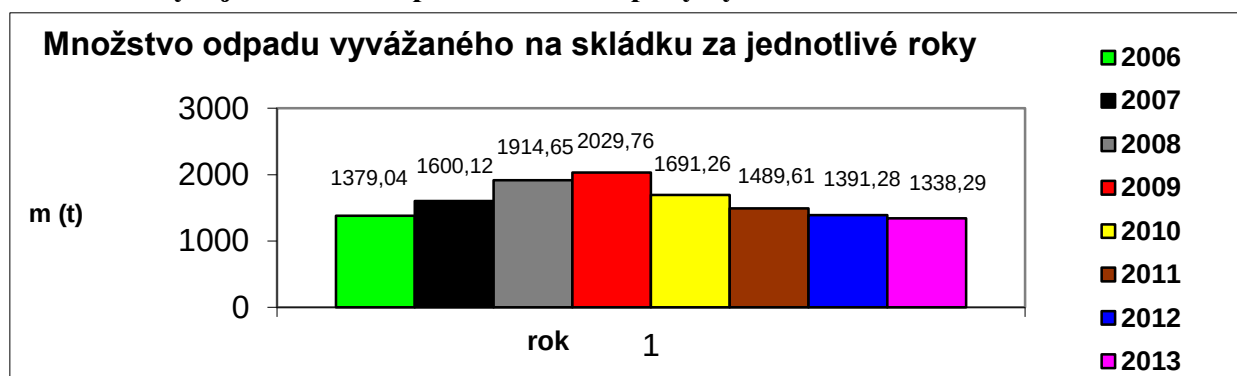
Spoločnosti zabezpečujú separovaný zber plastov, skla, papiera, kovových obalov, drobného stavebného odpadu a laž 2x ročne aj zber objemného odpadu, 2x ročne nebezpečný odpad. Zber a autorizované spracovanie odpadov z elektrických a elektronických zariadení aj v okrese Sabinov vykonáva spoločnosť H+EKO, spol., s r.o. – prevádzka v Šarišských Michaľanoch.

Zavedením a dôslednou realizáciou separovaného zberu v meste Lipany, od roku 2009 došlo k zníženiu množstiev komunálneho odpadu, ktorý je potrebné zneškodniť uložením na skládku odpadov, čím obyvatelia mesta Lipany naplňajú hierarchiu odpadového hospodárstva a zároveň prispievajú k naplneniu Programu odpadového hospodárstva.

Tab.č.32 - Množstvo odpadu v rokoch 2006 - 2014

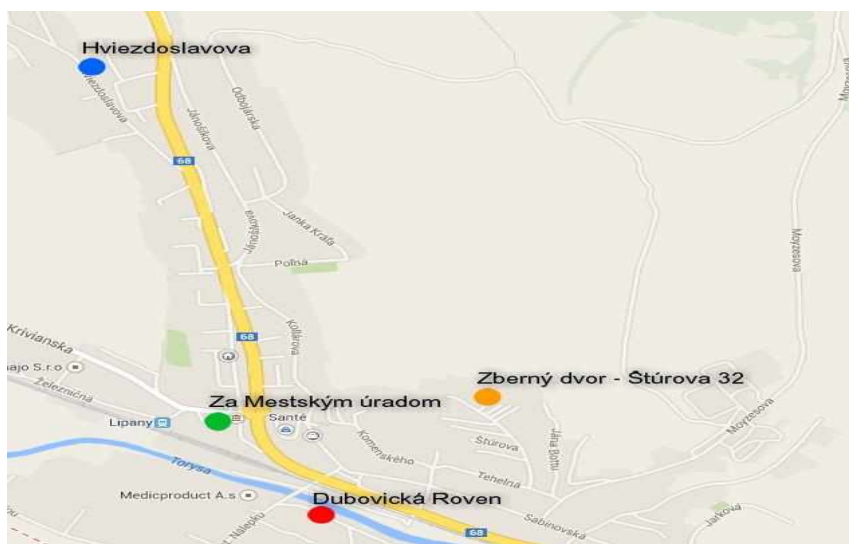
Druh odpadu	m (t) r. 2006	m (t) r. 2007	m (t) r. 2008	m (t) r. 2009	m (t) r. 2010	m (t) r. 2011	m(t) r. 2012	m (t) r. 2013	m (t) r. 2014 Január - jún
Papier a lepenka	-	46,520	35,230	-	12,220	38,63	54,94	62,27	27,29
Sklo	30,188	44,970	41,610	39,200	38,420	33	34,6	45,67	31,97
Plasty	8,242	10,980	13,200	14,270	14,680	20,21	17,28	18,22	16,05
Biol. rozlož. odpad	74,26	78,010	142,100	107,43	37,96		84,42	303,46	142,4
Kovy								0,06 (60kg)	
Zmesový komunálny odpad (110 l, 1100 l)	872,48	858,29	937,86	897,6	944,13	921,34	979,93	914,34	473,97
Objemový odpad (VOK)	506,56	741,83	976,79	1132,16	747,13	568,27	411,35	423,95	209,84
SPOLU (Z+O) (skládkovanie)	1379,04	1600,12	1914,65	2029,76	1691,26	1489,61	1391,28	1338,29	683,81

Graf č. 4 – Vývoj množstva odpadu v meste Lipany vyvážaného na skládku

Pre zefektívnenie triedeného zberu odpadov v meste Lipany sú v prevádzke 4 zberné dvory /na Štúrovej ul., Hviezdoslavovej ul., za Mestským úradom a na Dubovickej rovni/, kde môžu obyvatelia donáškovým spôsobom bezplatne odovzdať vytriedený komunálny odpad.

Mestský úrad Lipany poskytuje držiteľom odpadov informácie o umiestnení a činnosti zariadení na nakladanie s odpadmi na území mesta ako aj podrobnú informovanosť o zbere a vývoze komunálneho odpadu formou letákov, miestnych novín internetu a pod.

Obr. č. 20 – Umiestnenie zberného dvora Štúrova

V meste je zavedený separovaný zber odpadov. Množstvá likvidovaného odpadu vďaka politike mesta majú od roku 2009 klesajúcu tendenciu.

3.11. Rekreačia a cestovný ruch

Z turistického hľadiska sa v Prešovskom kraji výrazne prejavuje členenie na 3 časti: západnú Spišsko-tatranskú, strednú Šarišskú a východnú Zemplínsku. Geografická poloha, prírodné a kultúrne danosti územia predurčujú okres Sabinov na pomerne rozsiahly a diferencovaný cestovný ruch a rekreáciu. Územie okresu Sabinov svojou pestrosťou a rozmanitosťou vytvára veľmi vhodné podmienky pre rozvoj rekreácie a turizmu, pričom nosnými prvkami cestovného ruchu sú zimné športy.

Tažiskovými základňami cestovného ruchu a rekreácie v tomto území sú predovšetkým lyžiarske strediská Rencišov – Búče, Drienica – Lysá. Navštevovaným turistickým, športovým či rekreačným cieľom v okolí sú chránené územia, predovšetkým Hradová skala, Šarišský hradný vrch, Hanigovský hrad a pod. V pohorí Čergov a Bachureň je mnoho značených turistických chodníkov a trás, taktiež cyklotrasy. Toto územie je potenciálom aj pre rozvoj vidieckeho turizmu. Vhodným areálom pre cestovný ruch je tiež kaštieľ s lesoparkom v Šarišských Dravciach a bývalé kúpele Švablovka. Vhodným územím pre cestovný ruch sa javí oblasť mesta Lipany, kde by sa mal rozvíjať cestovný ruch na báze termálnej podzemnej vody.

V blízkom okolí posudzovanej lokality sa plochy rekreácie nevyskytujú.

3.12. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti

3.12.1. Lipany – história

Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1312 .V tomto období patrilo k panstvu Kamenica. Názov obce sa časom menil nasledovne: ako Septem Tyliis /1312/, neskôr Sybunlendum /1315/, Hethas/1352/, Lipany /1773/, Hétharsch, Lipian /1786/, Lipiany /1920/, Lipany /1948/. Mesto malo v erbe 7 líp. V 15. Storočí malo mesto zemiansky charakter. Miestni obyvatelia sa venovali najmä poľnohospodárstvu a remeslám.Neskôr získali Lipany kráľovské privilégia na organizovanie jarmokov. V 16. storočí sa vďaka výhodnej obchodnej polohe začlenilo medzi najvýznamnejšie šarišské mestá. V období stavovských povstaní mestečko upadá. Hospodársky život ožil v polovici 18. storočia .Obyvatelia dostali v roku 1753 právo slobodného sťahovania , prisťahovalci boli na 6 rokov oslobodení od daní. Majetky patrili Szirmayovcom, Aspremontovcom a v 19. Storočí Dessewffyovcom. V roku 1849 došlo pri Lipanoch k bojom medzi ruským a maďarským vojskom. Koniec 19.storočia je poznačený veľkým požiarom /1880/ a vysťahovaleckou vlnou, čo spôsobilo pokles obyvateľstva.

V rokoch 1909 až 1924 boli Lipany okresným mestom. Známe bolo tunajšie hrčiarstvo, ručná výroba obuvi, krajčírstvo a výroba náradia. Po roku 1918 boli obyvatelia väčšinou malí roľníci a drobní živnostníci , mnohí sa pre zlé ekonomické podmienky vysťahovali.V roku 1949 bolo založené JRD, ktoré v roku 1959 prešlo na ŠM. V roku 1950 vznikol závod Čsl. Automobilovej dopravy, od roku 1959 Autodružstvo,v roku1957 Odevné závody Kpt. Nálepku, v roku 1956 invalidné družstvo Obzor a v roku 1967 OPP. Obyvatelia pracovali v miestnych priemyselných závodoch a v poľnohospodárstve.

3.12.2 Historické pamiatky

Kostol sv. Martina z Tours

Kostol bol postavený na prelome 13. - 14. storočia v neskororománskom slohu v centre vtedajšej osady, bol zasvätený sv. biskupovi Martinovi z Tours a bol majetkom pánov z Kamenického hradu. Zakladateľom kostola bol Rikolf Tarcai/Tarczay. V priebehu storočí kostol menil svoju podobu. Pravdepodobný prvý pôdorys z obdobia 1300 až 1320 sa skladal z hlavnej lode, presbytéria, chóru, sakristie a veže. Strop kostola nemal gotické klenby ako dnes, ale bol rovný. Bol vytvorený z drevených trámov a drevenej výplne, hlavná loď tak pôsobila vizuálne mohutnejšie. Veža kostola slúžila ako pozorovateľňa pre Kamenický hrad a z architektonickej stránky objektu možno vyčítať, že veža kostola netvorí celok s loďou kostola. Začiatkom 21. storočia (2005 - 2007) prešiel kostol rozsiahlou rekonštrukciou a modernizáciou interiéru a exteriéru.

Skvostom lipianskeho kostola je neskorogotický hlavný oltár umiestnený v presbytériu, ktorý pochádza z dielne Majstra Pavla z Levoče z obdobia 1512 – 1520. V lodi kostola je umiestnená krstiteľnica z 15. storočia, ktorá je vysekaná z pieskovca, vrchnák krstiteľnice je z tepanej mede a pochádza z 18. storočia.

Obr.č.21 - Kostol sv. Martina z Tours

Kostol sv. Márie Magdalény

Barokový Kostol sv. Márie Magdalény dala postaviť v roku 1758 Klára Širmaiová/Szirmayová. Nachádza sa pri vstupe do mesta Lipany od Prešova v časti mesta nazývanej Petrovenec. V roku 1984 bol zrekonštruovaný exteriér aj interiér kostola nasledovne: kostol bol zvonka nanovo omietnutý, bol pristavený vchod, natretá plechová strecha, položená dlažba. Hlavný oltár sv. Márie Magdalény predstavuje ambitový typ oltárnej architektúry vrcholného baroka s bohatou úponkovou výzdobou z roku 1758. Dominujúcim je reliéf Márie Magdalény z tirolskej školy, po jej stranách sú umiestnené plastiky sv. Michala a Rafaela, archanjela.

Obr.č.22 - Kostol sv. Márie Magdalény

Kaplnka Premenenia Pána

Kaplnka Premenenia Pána sa nachádza na starom cintoríne v centre mesta. Kaplnku dal postaviť v roku 1827 kanonik Andrej Lessko. Kaplnka je zariadená veľmi jednoducho a skromne. Oltár Premenenia Pána predstavuje ambitový typ oltárnej architektúry doznievajúceho baroka a nastupujúceho rokoka s jednoduchou úponkovou výzdobou.

Obr. č. 23 - Kaplnka sv. Mikuláša z Flüe

Kaplnka sv. Mikuláša z Flüe tvorí neoddeliteľnú súčasť Domu pokojnej staroby, ktorý sa nachádza pri vstupe do mesta Lipany od Starej Ľubovne vpravo. Výstavbe Domu pokojnej staroby a kaplnky zasvätenej patrónovi Švajčiarska predchádzali nasledovné skutočnosti. Výstavba budovy pôvodne plánovanej materskej školy bola pre jej neaktuálnosť pozastavená. Mestské zastupiteľstvo v Lipanoch v roku 1992 svojím rozhodnutím zmenilo účel stavby na charitný dom pre starších a opustených ľudí z mesta a blízkeho regiónu. Začala sa spolupráca s Arcidiecéznou charitou Košice. V roku 1995 sa stretli torýsky dekan a zároveň lipiansky farár, otec Kamil Jankech, s farárom farnosti Aesch-Birmensdorf-Uitikon, otcom Hubertom Zimmermannom zo Švajčiarska. Následne vznikol vo švajčiarskej farnosti "Lipany tím", ktorý organizuje pomoc pre Lipany a na samostatný účet mesta začína prichádzať pravidelná finančná pomoc. Spoločné úsilie samosprávy, cirkvi a darcov prinieslo ovocie, keď dňa 5.4.1998 bola otvorená 1. časť domu pre prvých 20 klientov. Počas návštevy početnej skupiny Lipancov vo Švajčiarsku v júli 1998 sa v tom čase neznáma darkyňa, Jeanine Hostettlerová, rozhodla poskytnúť dar vo výške 10 mil. SK s podmienkou ukončenia stavby do jedného roka. Dňa 15.8.1999 sa konala posviacka Domu pokojnej staroby a Kaplnky sv. Mikuláša z Flüe.

Kaplnka je zariadená veľmi jednoducho a má kapacitu približne 100 ľudí. V kaplnke sú umiestnené dve drevené plastiky: socha sv. Mikuláša z Flüe, ktorá je dielom Ladislava Repku z Rajca a socha Panny Márie s Ježišom v náručí. Na stene v sakristii je zavesený obraz na plátne znázorňujúci otčenáš sv. Mikuláša.

Gréckokatolícky chrám sv. apoštolom C a M

Ďalšou významnou stavbou je nový gréckokatolícky chrám sv. apoštolom rovných Cyrila a Metoda, ktorý bol postavený v roku 2012 a konsekrovaný 2. júna 2013.

Obr.č. 24 – Chrám sv. apoštolom C a M

3.13. Archeologické a paleontologické nálezy, geologické lokality

V katastri mesta Sabinov, sa nachádza evidované archeologické nálezisko v polohe Za verchom – ide o sídlisko z mladšej doby kamennej, neskorej doby kamennej a včasného až vrcholného stredoveku. Priamo na túto lokalitu nadväzuje ďalšia významná archeologická lokalita v polohe Stredné pole.

Na posudzovanom území podľa dostupných podkladov nie sú evidované archeologické nálezy.

4.Súčasný stav kvality životného prostredia

4.1. Súčasný zdravotný stav obyvateľstva

Zdravie obyvateľov ovplyvňujú determinanty zdravia, ktoré je možné zhrnúť do niekoľkých skupín.

Možno konštatovať, že najväčší podiel vplyvu na zdravie až 50 % majú faktory životného štýlu (správna výživa, pohybová aktivita, fajčenie a iné závislosti, psychohygiena a pod.), 20 % pôsobia na zdravie životné a pracovné podmienky, ďalších 20 % ovplyvňuje úroveň poskytovania zdravotnej starostlivosti a zhruba 10 % ovplyvňujú genetické faktory.

Pri hodnotení zdravotného stavu obyvateľov sa vychádza z dostupnej štatistiky zdravotného stavu a demografických ukazovateľov z údajov tak, ako je vykazovaný Ústavom zdravotníckych informácií a štatistiky ŠÚ SR.

K základným ukazovateľom úrovne životných podmienok a úmrtnostných pomerov je: stredná dĺžka života tzv. nádej na dožitie mortalita – celková úmrtnosť.

Stredná dĺžka života v celoštátnom meradle dosiahla v roku 2003 u mužov hodnotu 69,76 a u žien 77,62 roka, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2002 mierny nárast u žien a stagnujúcu úroveň u mužov.

Z analýzy celoštátnych údajov o strednej dĺžke života vyplýva, že najkratšia dĺžka života sa vyskytuje v okresoch s nízkym podielom mužov s vysokoškolským vzdelaním alebo stredoškolským vzdelaním a naopak vysoký podiel mužov, ktorí absolvovali iba základnú školu. Je predpoklad odrazu tohto faktora v rozdielnom životnom štýle a rozdielnom spôsobe života.

Prešovský kraj v porovnaní so SR dosahuje vyššiu strednú dĺžku života u mužov (69,36) i u žien (77,32). Okres Sabinov dosahuje strednú dĺžku života u mužov (68,67) i u žien (76,14) nižšiu ako je celorepublikový i krajský priemer.

Mortalita - úmrtnosť okrem ekonomických, kultúrnych, životných a pracovných podmienok bezprostredne ovplyvňuje aj veková štruktúra obyvateľstva. V Prešovskom kraji žije najmladšie obyvateľstvo, v porovnaní so SR kraj dosahuje najnižšiu mortalitu (na 1000 obyvateľov), hodnoty ktorej sa v období rokov 1998- 2002 pohybovali v rozpätí 8,19 - 8,46 ‰, kým priemer SR bol 9,58 ‰.

Najvyššia úmrtnosť obyvateľstva u mužov aj žien je naďalej na choroby obehovej sústavy - na akútny infarkt myokardu a na cievne ochorenia mozgu. Druhou najčastejšou príčinou úmrtí obyvateľstva v prípade obidvoch pohlaví sú nádorové ochorenia. Najčastejšími príčinami sú nádory priedušnice, priedušiek a pľúc, ako zhubný nádor žalúdka a hrubého čreva. Na tretie miesto u mužov sa dostala úmrtnosť v dôsledku poranení a otrávy u žien choroby dýchacej sústavy. Z regionálneho hľadiska súvisí úmrtnosť najmä s vekovou štruktúrou obyvateľstva, ale čoraz viac aj so štýlom života a kvalitou životného prostredia.

Tab.č. 33 - Základné demografické ukazovatele (živonarodenosť, úmrtnosť, prirodzený prírastok)porovnania údajov Štatistického úradu SR pre roky 2001 – 2003:

	Živonarodení			Zomrelí			Prirodzený prírastok/ 1000ob.		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Prešovský kraj	12,26	11,96	11,87	8,38	8,19	8,40	3,88	3,78	3,47
Sabinov -okres	16,45	15,43	14,80	8,86	6,83	8,28	7,60	8,60	6,53

Z hľadiska chorobnosti obyvateľstva zaujímajú srdcovocievne ochorenia vedúce miesto so stúpajúcim trendom. Zaznamenávaný je aj trvalý vzostup výskytu nádorových ochorení a to aj v nižších vekových skupinách. V poslednom období – podobne je zaznamenaný nárast alergií, najmä alergickej rinitídy sezónnej i celoročnej, bronchiálnej astmy, no aj dermorespiračného syndrómu a potravinovej alergie.

Prešovský kraj patrí k regiónom s najvyššou pôrodnosťou (natalitou) v rámci SR, aj napriek tomu, že jej miera od roku 1998 do roku 2002 poklesla z 13,64 ‰ na 11,96 ‰. Okres Sabinov vysoko prevyšuje pôrodnosť krajský i republikový priemer, i keď trend je klesajúci zo 17,760/1000 v roku 1998 na 15,430/1000 v roku 2002).

(Zdroj MŽP SR)

4.2. Znečistenie ovzdušia

Hodnotenie kvality ovzdušia vyplýva zo zákona č.194/2018 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zák. č. 137/2010 o ovzduší. Kritériá kvality ovzdušia sú uvedené vo vyhláske Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR c. 360/2010 Z. z. o kvalite ovzdušia. Východiskom pre hodnotenie kvality ovzdušia sú výsledky meraní koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré realizuje SHMÚ na staniciach Národnej environmentálnej siete kvality ovzdušia.

Na základe súčasnej evidencie údajov o množstve, druhu a akosti spotrebovaného paliva a o technických a technologických údajoch spaľovacích a odlučovacích zariadení v databáze NEIS sa každoročne zostavuje poradie najväčších znečisťovateľov ovzdušia na Slovensku. Z dotknutého územia sa do tohto zoznamu nedostal žiaden znečisťovateľ. Podobne nemá okres Sabinov **žiadneho** zástupcu ani v zozname najväčších znečisťovateľov ovzdušia v rámci Prešovského kraja. V okrese Sabinov bolo v roku 2010 evidovaných niekoľko malých a stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia v rámci Prešovského kraja.

Emisie základných znečisťujúcich látok zaznamenávali od roku 1990 postupný pokles. Príčinou uvedeného trendu je v prípade samotného mesta Lipany predovšetkým pokles priemyselnej výroby a spotreby energie, nahrádzanie menej ušľachtilých palív (hnedé uhlie, vykurovací olej) zemným plynom, povinné používanie trojcestných katalytických konvertorov pre všetky nové aj importované staršie osobné motorové vozidlá a používanie bezolovnatého benzínu. Významne poklesla úroveň klasického znečisťovania ovzdušia (spaľovacie procesy, priemysel), naopak narastalo automobilové znečisťovanie ovzdušia a s tým súvisiace koncentrácie prízemného ozónu.

V tabuľke č 34. je uvedená produkcia emisií zo stacionárnych zdrojov týchto okresov v porovnaní s produkciou emisií Prešovského kraja a SR v rokoch 2009 a 2010 podľa evidencie SHMÚ.

	Rok 2009				Rok 2010			
	TZL	SO ₂	NO _x	CO	TZL	SO ₂	NO _x	CO
Levoča	212	29	64	291	204	31	65	288
Prešov	518	56	281	884	463	60	292	893
Sabinov	309	49	122	533	282	50	123	528
Stará Ľubovňa	511	65	144	699	494	69	144	692
Prešovský kraj	4608	1945	2781	7042	4345	2474	2785	6795

Z výsledkov produkcie emisií je zrejmé, že okres Sabinov ako aj okres Levoča sú v porovnaní s okolitými okresmi priemyselne málo zaťaženými okresmi.

V okrese Sabinov sa nenachádzajú najvýznamnejší znečisťovatelia ovzdušia v rámci SR ani v rámci mesta Lipany, z hľadiska produkovaného množstva emisií. Sídlo Lipany je plynofikované, napojené na 1 centrálnu kotolňu, zbytok mesta je vykurovaných lokálnymi kotolňami, ktoré sú malé resp. stredné zdroje znečistenia ovzdušia, preto jedným z najvýznamnejších zdrojov znečistenia ovzdušia je automobilová doprava na komunikáciách prechádzajúcich intravilánom mesta.

Súčasný nárast intenzity cestnej dopravy spôsobuje zvyšovanie celoplošnej zaťažnosti komunikácií a zvyšuje množstvo emisií z výfukových plynov (predovšetkým NO_x, CO, VOC), sekundárnu prašnosť, čím je negatívne ovplyvňované ovzdušie v dýchacej zóne človeka pri obmedzených rozptylových podmienkach v dôsledku mestskej zástavby.

Doprava pôsobí negatívne na všetky zložky životného prostredia – ovzdušie, vodu, pôdu, faunu a flóru. V poslednom období sa výrazne zvýšil počet motorových vozidiel, ktorých vplyv sa v najväčšej miere prejavuje v sídlach a ich obytných zónach, kde dochádza k zvyšovaniu zaťaženia životného prostredia a ovplyvňovaniu zdravotného stavu obyvateľstva. Najväčší vplyv má odvetvie dopravy na ovzdušie, kde v spaľovacom procese vplyvom spaľovania uhľovodíkových palív v spaľovacích motoroch dopravných prostriedkov dochádza k tvorbe toxických alebo karcinogénnych látok (VOC, CO, NO_x, SO₂, TZL, ťažké kovy) a látok, ktoré sa podieľajú na otepľovaní atmosféry Zeme (CO₂, N₂O, CH₄).

Tab.č.35 – produkcia emisií škodlivín

Ročná produkcia emisií škodlivín v tis. t					
CO	NO _x	NM	VOC	SO ₂	TZL
140,551	44,691	27,255	0,87	2	2,930

Tieto emisie boli merané v okolí cesty I/68. V záujmovom území sú emisie z dopravy podstatne nižšie vzhľadom na zníženú frekvenciu prejazdu áut, ktorá predstavuje necelú 1/3 z frekvencie na hlavnej ceste I/68.

Emisie ťažkých kovov – Pb, As, Cd, Cr, Cu, Hg, Ni, Se, Zn, Sn, Mn) majú od roku 1990 klesajúci trend, doprava sa na produkcii olova v roku 2002 podieľala 3,3 %, pričom najväčší podiel na emisiách ťažkých kovov vyprodukovaných dopravou mala meď – 12,72 %, olovo – 3,72 % a zinok – 3,21%. Rovnako u ostatných ťažkých kovov došlo oproti predchádzajúcemu roku k miernemu nárastu hodnôt emisií. Na celkovej produkcii emisií z dopravy má hlavný podiel cestná doprava.

4.3. Znečistenie povrchových a podzemných vôd

4.3.1. Povrchové vody

Monitoring kvality povrchových vôd SR vykonáva SHMÚ v rámci celoslovenskej monitorovacej siete kvality povrchových vôd. Základným spôsobom hodnotenia kvality povrchových vôd na Slovensku je klasifikácia kvality povrchových vôd podľa STN 75 7221 Kvalita vody. „Klasifikácia kvality povrchových vôd“, ktorá hodnotí kvalitu vody v ôsmich skupinách ukazovateľov. Hlavným vodným tokom hodnoteného územia je rieka Torysa.

Rozvojom priemyslu, poľnohospodárstva a kanalizačných sietí sa v minulosti Torysa stala recipientom silne znečistených odpadových vôd, čoho následkom bolo výrazné zníženie obsahu rozpusteného kyslíka a zaťaženie organickými látkami, nutrientmi a ťažkými kovmi.

V porovnaní so situáciou v osemdesiatych rokoch je pozorované zlepšenie kvality vody, najmä pokles organického znečistenia a fosforečnanov. Kvalita vody v toku je znížená na II. a III. triedu čistoty. Pre ilustráciu uvádzame kvalitatívne parametre namerané v roku 2001 - 2002:

Tab.č.36 - Odberné miesto: Torysa, rkm 73,30 Šarišské Michaľany (2001-2002):

A – Kyslíkový režim					
Trieda kvality	Určujúci ukazovateľ	Minimum	Maximum	C ₉₀	Jednotka
III.	Biochemická spotreba	0,73	10,5	5,51	mg/l
	kyslíka				
B – Základné fyzikálno – chemické ukazovatele					
Trieda kvality	Určujúci ukazovateľ	Minimum	Maximum	C ₉₀	Jednotka
II.	Rozpustené látky	224	412	393	mg/l
	merná vodivosť	24	72,4	63,2	mS/m
C - Nutrienty					
Trieda kvality	Určujúci ukazovateľ	Minimum	Maximum	C ₉₀	Jednotka
III.	Celkový dusík	2,2	6,1	6,1	mg/l
D – Biologické ukazovatele					
Trieda kvality	Určujúci ukazovateľ	Minimum	Maximum	C ₉₀	Jednotka
III.	Sapróbny index biosestónu	1,26	2,4	2,21	-
E – Mikrobiálne ukazovatele					
Trieda kvality	Určujúci ukazovateľ	Minimum	Maximum	C ₉₀	Jednotka
III.	Koliformné baktérie	2	2655	784	KTJ/ml

SVP š.p.OZ Košice

Kvalita vody v toku kolíše aj v závislosti od prietokov. Antropogénne vplyvy sa najviac prejavujú pri nízkych prietokoch a pri zvýšených splachoch. Pri väčších a trvalých zrážkach a intenzívnom topení sa snehu sa evidentne zvyšuje najmä obsah nerozpustených látok vo vode.

K znečisťovateľom toku v hornom úseku Torysy patria odpadové vody z miest Lipany, Sabinov. V hornej časti až po Lipany má Torysa charakter čistého toku. V miestach odberu Torysa - Lipany a Torysa – Šarišské Michaľany sa situácia mierne zlepšuje. Obsah nerozpustných látok sa pohybuje v rozsahu 7 – 160 mg.l-1 . Ukazovatele kyslíkového režimu sú uspokojivé.

Vzhľadom k počtu a druhu potenciálnych zdrojov znečistenia a hydrologickým pomerom zraniteľnosť povrchových vôd v záujmovom území možno hodnotiť stupňom slabá až mierna.

4.3.2. Podzemné vody

Podzemné vody v oblasti Východoslovenského regiónu majú veľký význam vzhľadom na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou, čo sa týka množstva aj kvality. Chemické zloženie podzemných vôd je primárne dané predovšetkým geologickou štruktúrou, v ktorej sa akumulujú, ako aj procesmi (fyzikálno-chemické, biologické), ktoré v danom zvodnenom systéme prebiehajú. Kvalita podzemných vôd je ďalej metamorfovaná vplyvom ľudskej činnosti a odpadmi, ktoré pri nej vznikajú.

Podľa hydrogeologickej rajonizácie SR do riešeného územia zasahuje hydrogeologický rajón QP 120 – Paleogén Spišsko-šarišského medzihoria, Bachurne a Šarišskej vrchoviny v povodí Torisy. Z hľadiska hydrogeologickej produktivity má najväčší význam alúvium rieky Torisy v rajóne QP 120, kde sú pre akumuláciu podzemných vôd priaznivé štrkovito – piesčité sedimenty a zároveň je to jedna z oblastí SR, kde sa nachádza najväčšie využiteľné množstvo podzemných vôd (nad 10,00 l.s-1.km-2). Náplavy Torisy v rajóne NQ 123 majú vyvinutú vrstvu štrkov, ktoré sú však silne zahlinené a celkové využiteľné množstvo podzemných vôd je menšie (1,00 – 4,99 l.s-1.km-2).

V riešenom území sa nachádza vodohospodársky významná oblasť Riečne náplavy Torisy. Monitorovaniu sieť kvality podzemných vôd v roku 2001 tvorili objekty v lokalitách Tichý Potok – U Gerčáka, Brezovica a Rožkovany, ktoré reprezentujú podzemné vody kvartérnych sedimentov. Kvalita podzemných vôd je hodnotená podľa STN 75 7111 „Pitná voda“. Nadlimitné koncentrácie NEL_{UV} boli namerané len v objekte Rožkovany. Vo využívaných vodných zdrojoch v tejto oblasti nedošlo k prekročeniu limitných hodnôt. Oproti minulým hodnoteným rokom neboli zaznamenané prekročenia limitných hodnôt obsahu dusičnanov, stopových prvkov ani železa a mangánu.

Do pozorovacej siete kvality podzemných vôd boli v povodí Torisy zahrnuté pozorovacie objekty uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tab.č.37 - Pozorovacie objekty kvality podzemných vôd v povodí Torisy

Typ objektu	číslo objektu lokalita
Využívaný vrt	501601 Brezovica
	501633 Veľký Šariš
Vrt základnej siete SHMÚ	105990 Pečovská Nová Ves

Podzemné vody plytkého obehu paleogénneho súvrstvia môžu byť lokálne znečisťované, ale ich využívanie je len úzko lokálne. Chemizmus podzemných vôd hlbšieho obehu paleogénu môže byť sekundárne ovplyvňovaný len v pri povrchovej zóne pri ich výtoku na povrch.

Podzemná voda v alúviu Torisy je negatívne ovplyvňovaná znečistením vody v recipiente a v okolí zdrojov znečistenia - poľnohospodárske družstvá, obce.

Zraniteľnosť a ohrozenie kvality podzemných vôd znečisťujúcimi látkami môžeme hodnotiť ako **mierne**, vzhľadom na to, že lokalita záujmového územia nezasahuje do žiadneho z ochranných pásiem vodárenského zdroja Sabinov I. a Sabinov II.

4.4. Kontaminácia pôdy

Údaje informujúce o stave znečistenia pôd záujmového územia sme prevzali z výsledkov projektu „Geochemický atlas Slovenskej republiky, časť Pôdy“ a projektu „Monitoring pôd Slovenskej republiky“, ktorých riešiteľom je Výskumný ústav pôdoznectva a ochrany pôdy Bratislava.

Hodnotené územie nepatrí k vymedzeným zdravotne závažným a ohrozeným oblastiam. Podľa údajov Štatistického úradu SR za rok 2002 sa na území okresu Sabinov nevyskytovali zvýšené množstvá tuhých emisií, ani sledovaných oxidov síry, dusíka a uhlíka, ktorých hladiny boli hlboko pod celoslovenským priemerom.

V okolí Sabinova sa bohato vyskytujú ako pôdotvorné substráty flyšové ílovce a slieň, ktoré môžu byť zdrojom vyššej koncentrácie chrómu aj niklu v humusových horizontoch pôd. Hodnotenie stupňa biotoxicity podľa Kabata – Pendiasa (In: Hanes a kol., 1997) zaraďuje menované rizikové prvky do dvoch kategórií:

- chróm do kategórie prvkov s veľmi vysokým stupňom potenciálneho ohrozenia,
- nikel medzi prvkov s vysokým stupňom potenciálneho ohrozenia.

Podľa výsledkov monitoringu pôd sa v okrese Sabinov vyskytujú v humusových horizontoch niektorých pôd aj nadlimitné obsahy kadmia. Publikované výsledky však neidentifikujú bližšie lokality výskytu takýchto pôd.

Z hľadiska kontaminácie pôd (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002) sa v katastrálnom území mesta Lipany nachádzajú nekontaminované pôdy resp. mierne kontaminované pôdy, kde neogénne podmienený obsah niektorých rizikových prvkov (Ba, Cr, Mo, Ni, V) dosahuje limitné hodnoty A.

4.4.1. Kvalita poľnohospodárskej pôdy

Kvalita poľnohospodárskej pôdy zahŕňa široké spektrum jej vlastností a funkcií, ktoré môžu mať prirodzený pôvod, alebo sú pozmenené antropogénnymi vplyvmi. Významnú úlohu pri posudzovaní kvality pôd majú aj prírodné podmienky stanovišťa, v ktorom sa daná pôda nachádza.

Environmentálne hodnotenie kvality poľnohospodárskej pôdy zohľadňuje dva aspekty:

- a) aspekt jej produkčnej schopnosti, hodnotiaci danú pôdu ako priestor pre biotu, genetické rezervy a tvorbu úrody využívanéj pre výrobu potravín alebo pre technické spracovanie;
- b) aspekt jej mimoprodukčných funkcií, ktorý hodnotí pôdu ako zdroj surovín, priestor aktivít človeka, historické médium, esteticko-krajinárska funkcia a i.

Podľa uvedených kritérií možno dotknutú pôdu záujmového územia hodnotiť ako:

- stredne až slabo kvalitnú z pohľadu jej produkčnej schopnosti (podľa úrovne jej prirodzeného produkčného potenciálu),
- vysoko kvalitnú z pohľadu mimoprodukčných funkcií -poskytovanie priestoru pre aktivity človeka

Poľnohospodárske pôdy na území Slovenska sú rozčlenené do 4 skupín podľa spôsobu ich ohrozenia eróziou. Pôdy záujmového územia a širšieho okolia sú ohrozované spôsobmi:

- pôdy ohrozené vodnou eróziou -erózne procesy v záujmovom území spôsobujú väčšinou strednú, intenzitu degradácie pôd. - pôdy s defektným chemickým zložením,

- kyslá až slabo kyslá výmenná pôdna reakcia humusových horizontov väčšiny pôd, vyplývajúca z kvality ich pôdotvorných substrátov,
- pôdy ohrozené svahovými poruchami -tento spôsob ohrozenia pôd je úzko spätý s kvalitou geologického podložia, svahovitým reliéfom a antropogénnou činnosťou.

Medzi pôdy ohrozované svahovými poruchami patria všetky polohy na svahoch so sklonom > 5°, situovaných na flyšových horninách.

Priamo v dotknutom území pôdy nie sú ohrozené svahovitosťou.

4.5. Znečistenie horninového prostredia

Havarijné znečistenie horninového prostredia nie je v záujmovom území známe. Dá sa predpokladať, že lokálne sa môžu vyskytnúť znečistené horniny najmä vo výrobných okrskoch, v oblasti manipulácie s ropnými látkami (RL) -verejné benzínové čerpace stanice, súkromné stanice PHM rôznych podnikov, rôzne výrobné podniky môžu lokálne spôsobovať znečistenie RL a chlorovanými uhl'ovodíkmi.

Pravdepodobnosť znečistenia horninového prostredia je značná aj v miestach ťažby nerastných surovín (tehliarske suroviny, apod.), prevádzok priemyselného areálu a pod.

Znečistenie organického pôvodu možno očakávať aj na štrkoch alúvia Torysy, ktoré sa výraznejšie prejavuje pod jednotlivými sídlami sústredenými okolo toku, resp. okolo jeho prítokov.

Zdrojom znečistenia môžu byť aj miestne neriadené skládky odpadov. Horninové prostredie môže byť mierne znečistené aj v priestoroch starej ťažobne tehliarskej suroviny. Vzhľadom na výskyt ílovitých hĺn a ílov v povrchovej vrstve v prevažnej časti územia, nepredpokladáme väčší rozsah znečistenia horninového prostredia.

4.6. Radónové riziko

Z legislatívneho hľadiska je problematika radónového rizika upravená Vyhláškou Ministerstva zdravotníctva č. 406/1992 Zb. a Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 726/1991, ktorou bol schválený Program ochrany obyvateľstva pred radónom a jeho dcérskymi produktmi.

Na základe spracovaných odvodených máp radónového rizika (URANPRESS, Spišská Nová Ves, 1992) sa v dotknutom území vyskytujú oblasti s prevažne s nízkym radónovým rizikom. Oblasti so stredným radónovým rizikom sa vyskytujú ojedinele (južná časť mesta Lipany a obce Červenica pri Sabinove, severná časť obce Rožkovany) V rámci okresu Sabinov sa územia s vysokým radónovým rizikom nenachádzajú.

4.7. Hluk

Hluk je akustický fenomén zvuku. Nebezpečnosť jeho pôsobenia na človeka spočíva v tom, že zvuková energia podlieha entropii a v porovnaní s napr. chemickými látkami nezanecháva žiadne rezíduá. Podľa poznatkov zdravotníctva hluková hladina 65 dB (A) predstavuje hranicu, od ktorej začína byť negatívne ovplyvňovaný vegetatívny nervový systém. Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú prípustné hodnoty hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení vyhlášky MZ SR č. 237/2009 Z. z., hluk defínuje ako každý rušivý, obťažujúci, nepríjemný, nežiaduci, neprimeraný alebo škodlivý zvuk. Podľa uvedenej

vyhlášky je ochrana zdravia pred hlukom, ktorý sa vyskytuje trvale alebo prerušovane vo vonkajšom prostredí alebo vo vnútornom prostredí budov v súvislosti s aktivitami ľudí alebo činnosťou zariadení, zabezpečená, ak posudzovaná hodnota určujúcej veličiny hluku, stanovená na základe merania hluku, prípadne odvodená výpočtom, nie je vyššia ako príslušná limitná hodnota. Prípustné hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí stanovené uvedenou vyhláškou za účelom ochrany zdravia obyvateľov zohľadňujú charakter chráneného územia, charakter zdroja hluku, ale aj časové obdobie dňa, v ktorom zdroj hluku pôsobí. Najväčším zdrojom hluku v dotknutej časti mesta Lipany je cestná a železničná doprava, v prípade konkrétne dotknutej lokality najmä ťah komunikácie.

4.8. Celková kvalita životného prostredia pre človeka

V roku 2002 bola urobená aktualizácia environmentálnej regionalizácie Slovenska, v rámci ktorej bolo na základe prierezového hodnotenia úrovne životného prostredia SR diferencované územie Slovenska do 5 stupňov z hľadiska stavu životného prostredia:

1. prostredie vysokej úrovne
2. prostredie vyhovujúce
3. prostredie mierne narušené
4. prostredie narušené
5. prostredie silne narušené

V zmysle uvedenej regionalizácie sa predmetné územie nenachádza v zaťaženej oblasti, juhovýchod a severozápad okresu má vyhovujúcu kvalitu prostredia a centrum okresu a juhozápad má vysokú environmentálnu kvalitu prostredia.

4.9. Súhrnné hodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Nesúlad socioekonomického rozvoja s ekologickými danosťami sledovaného územia tvorí hlavnú príčinu problémov životného prostredia. Ich kumulácia na tej istej ploche znásobuje nepriaznivý účinok na celkovú stabilitu krajiny. Faktory znižujúce stabilitu v takom prípade predstavujú syntetickú vlastnosť územia vyjadrenú rôznym počtom negatívnych dopadov (stresových faktorov, bariérových prvkov), ktorých účinok sa zväčšuje ich kumuláciou a veľkosťou regiónu, v ktorom pôsobia. /

Prvky priestorovej štruktúry krajiny, ako konkrétny prejav ľudskej činnosti, sú odrazom vplyvu človeka na abiotickú zložku krajiny a zároveň odrážajú stupeň premeny krajiny.

Zastavané plochy, devastované plochy s technickými objektmi aj v širšom okolí reprezentujú územia s nízkou druhovou pestrosťou, narušenými prírodnými procesmi a ohrozenými prírodnými zdrojmi. V rámci sledovania boli vyhodnotené iba primárne stresové prvky krajiny s rôznou úrovňou kumulácie (líniové stavby, plochy služieb atď.), ktoré je možné územne vymedziť ako bodové, líniové alebo plošné stresové faktory (bariérové prvky).

Sekundárne prejavy ľudskej činnosti v krajine :Tieto sú viazané na konkrétny priestor v rámci určitého krajinného prvku, pričom územie ich výskytu je spravidla veľmi premenlivé s rôznym negatívnym vplyvom na krajinu (znečistenie ovzdušia, povrchových a podzemných vôd, kontaminácia pôd, poškodenie vegetácie a pod.).

Nepriaznivý trend v tejto oblasti podporujú rôzne rizikové faktory, predovšetkým škodlivé látky v ovzduší, vode, v pôde, v potravinovom reťazci, hluk, radiácia, škodlivé žiarenie a iné.

Zníženie environmentálnej kvality životného prostredia záujmového územia sa podpísali v súčinnosti intenzívna poľnohospodárska výroba, kumulácia priemyslu, vzhľadom k jeho umiestneniu v okrajovej časti sídelno-priemyselnej aglomerácie, urbanizačné procesy súvisiace s emisiami z energetických zdrojov a produkciou splaškových vôd, a koncentrovaná doprava v okolí mesta v súvislosti s jeho špecifickou dopravnou polohou.

V súčasnosti je však intenzita niektorých spolupodieľajúcich sa faktorov mierne znížená, napríklad plynoifikáciou energetických zdrojov, zvyšovaním pripojenia obyvateľstva na splaškovú kanalizáciu, ale aj znížením intenzity poľnohospodárskej výroby.

4.10. Pôsobenie stresových faktorov v sledovanom regióne

Stresové faktory vyplývajúce z osídlenia a využitia územia - produktovody, výrobné areály priemyselné a poľnohospodárske zóny a areály, čerpacie stanice pohonných hmôt, ale aj skládky odpadov a devastované plochy -výsledkom hodnotenia je stupeň narušenia prostredia sídla a je charakterizovaný na základe ekologickej kvality štruktúry intravilánu a funkčného zónovania mestských častí dotknutého sídla -vo všeobecnosti možno konštatovať, že širšie záujmové územie navrhovanej činnosti možno charakterizovať ako územie so strednou kumuláciou antropogénnych stresových faktorov.

Zistenú skutočnosť potvrdzuje aj stupeň zaťaženia územia okresu Sabinov vybranými stresovými faktormi (Z. Izakovičová, M. Moyzeová, 2002), ktorý ho radí medzi stredne zaťažené územie. (Stredne zaťažené územie -sú to okresy bez výrazných zdrojov stresových faktorov, ale zasiahnuté stresovými faktormi zo zdrojov lokalizovaných v susedných okresoch, zastúpenie ekologicky významných prvkov stredne veľké).

Pre okres Sabinov i záujmové územie stavby je určujúcim stresový faktor – geodynamické procesy. Medzi najvýznamnejšie stresujúce faktory patrí ohrozenie zásob podzemných vôd znečisťujúcimi látkami - riziko ohrozenia je veľmi vysoké.

IV. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH NAVRHOVANEJ ČINNOSTI NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA A O MOŽNOSTIACH OPATRENÍ NA ICH ZMIERNENIE

1. Požiadavky na vstupy

1.1. Záber pôdy

Realizáciou navrhovanej činnosti **nedôjde** k trvalému ani dočasnému odňatiu poľnohospodárskej pôdy ani lesných pozemkov. V čase keď bude zariadenie vykonávať navrhovanú činnosť v jednotlivých obciach ZOHT bude vždy dodržaná podmienka zákona o odpadoch, že ani na jednom mieste výkonu svojej činnosti nebude prevádzkovaná dlhšie ako 6 po sebe nasledujúcich mesiacov.

1.2. Spotreba vody

Navrhovaná činnosť má minimálne požiadavky na vodu a to na:

- pitné účely
- ako technologická voda

1.2.1. Pitná voda

Kedže sa jedná o mobilné zariadenie, pitná voda pre pracovníka bude zabezpečovaná dovozom balenej pitnej vody priamo na miesto výkonu mobilného zariadenia pokiaľ nebude zmluvne dohodnutá možnosť využívať napojenie na miestny vodovod.

Podľa vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 684/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií v platnom znení, konkrétne časti D jej prílohy č. 1, ktorá sa týka zamestnancov v priemysle, je potrebné uvažovať so spotrebou vody na pitné účely 5 l/osoba/zmena. Zamestnanc x 5 l/os. deň x cca 120 dní /rok = 0,6 - 1,2 m³/rok / na pitné účely

1.2.2. Technologická voda

Technologickú vodu bude navrhovateľ potrebovať iba v prípade, ak vznikne v procese úpravy alebo zhodnocovania odpadov zvýšená prašnosť. Zvlhčovanie bude navrhovateľ zabezpečovať manuálne napr. hadicou napojenou na rozvod vody resp. kropiacim mobilným zariadením. Túto spotrebu v súčasnosti nie je možné bližšie vyčíslieť.

1.3. Energetické zdroje

Počas prevádzky nevzniknú nároky na odber elektrickej energie.

Pri posudzovanej činnosti sa neuvažuje s používaním plynu.

1.4. Surovinové zdroje

Pre účely navrhovanej činnosti sa uvažuje so zhodnocovaním činnosťou R12 – úprava odpadov určených na spracovanie niektorou z činností R1 až R11 pre nasledovné druhy odpadov a R13 – skladovanie odpadov pred použitím niektorej z činností R1 až R12.

Tab. č. 38 – Zoznam odpadov podľa vyhl č 365/2015 Z.z. Katalóg odpadov

Katal.číslo	Názov odpadu	kategória
20 01 38	Drevo iné ako uvedené v 20 01 37	O
20 02 01	Biologicky rozložiteľný odpad	O
20 02 03	Iné biologicky rozložiteľné odpady	O

Na prevádzku mobilného zariadenia, vrátane dopravných prostriedkov sa budú v areáli navrhovanej činnosti používať rôzne druhy pohonných a mazacích hmôt (napr. nafta, hydraulický olej, motorový olej, mazacie tuky a pod.). Spôsob ich získavania - nákup u verejných predajcov.

Spotreba nafty pri plnom výkone drviča bude cca 40 l/Mth. Pri predpokladanej prevádzke 700 h/rok sa celková ročná spotreba nafty mobilného zariadenia na zhodnocovanie dreveného odpadu bude pohybovať na úrovni 28 m³. K celkovej ročnej spotrebe nafty je potrebné pripočítať aj spotreby nafty potrebnú na samotnú prepravu mobilného drviča na miesto výkonu práce.

Počas realizácie navrhovanej činnosti sa budú pre potreby mobilných zariadení používať ako vstupné suroviny – prevádzkové kvapaliny, predovšetkým rôzne druhy olejov/ prevodový, hydraulický a motorový/ a pohonné hmoty/nafta/. Oleje budú dodávané v originálnom balení a to len v množstve pre okamžitú spotrebu. Dopravné mechanizmy si budú pohonné hmoty dopĺňať na čerpacích staniciach.

1.5. Nároky na dopravnú a inú infraštruktúru

Navrhovaná činnosť si vyžaduje predovšetkým dopravu mobilného zariadenia z miesta parkovania na miesto úpravy resp. zhodnotenia odpadu. Na základe mandátnej zmluvy medzi ZOHT a Obcou Torysa bude parkovanie mobilného zariadenia v Obci Torysa na parcele 293/209, číslo LV 1448.

Pre potreby posudzovania mobilného zariadenia podľa zákona o posudzovaní bola zvolená prvá lokalita ich umiestnenia, kde má sídlo ZOHT v Prešovskom kraji, v meste Lipany, Štúrova 32, Zberný dvor Lipany.

Počas prevádzky nebudú na dopravnú ani ostatnú dotknutú infraštruktúru kladené žiadne špeciálne nároky. Predmetnou činnosťou nebude zmenená dopravná infraštruktúra, nakoľko sa budú naďalej využívať existujúce miestne komunikácie.

Zaťaženie dotknutých dopravných komunikácií bude len v rozsahu požiadaviek na:

- prepravu mobilného zariadenia na miesto vzniku vyššie uvedených odpadov v rámci ZOHT a odvoz zhodnoteného materiálu

Prírastok dopravného zaťaženia vplyvom realizácie zámeru na území obce bude nepatrný až zanedbateľný.

1.6. Nároky na pracovné sily

Pre navrhovanú činnosť sa neráta s vytvorením nových pracovných miest, činnosť budú vykonávať jestvujúci 2 zamestnanci, ktorí budú oboznámení s obsluhou a s bezpečnostnými predpismi pre obsluhu mobilných zariadení.

Pre pracovníkov budú vytvorené základné hygienické podmienky v súlade s NV SR 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisku.

1.7 Teplo

Pri posudzovanej činnosti sa neuvažuje s požiadavkami na teplo.

2.Údaje o výstupoch

2.1.Zdroje znečisťovania ovzdušia

Pre navrhovanú činnosť sa s **výstavbou neuvažuje.**

Počas prevádzky budú mobilné zariadenia na úpravu alebo zhodnocovanie odpadov prevádzkované v zmysle platnej legislatívy na úseku odpadového hospodárstva len v mieste vzniku odpadov, pričom bude vždy dodržaná podmienka, že budú na jednom mieste prevádzkované kratšie ako šesť po sebe nasledujúcich mesiacov.

Z tohto dôvodu sú posudzované mobilné zariadenia kategorizované ako *prenosné stacionárne zdroje* znečisťovania ovzdušia. Podľa prílohy č. 1 k vyhláške MŽP SR č. 410/2012 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší, ich môžeme zaradiť do kategórie 5 - Nakladanie s odpadmi a krematóriá, do bodu 5.99 Ostatné zariadenia a

technológie spracovania a nakladania s odpadmi. Pre túto kategóriu nie sú stanovené prahové kapacity. Hlavnou znečisťujúcou látkou pri drvení odpadov budú tuhé znečisťujúce látky (TZL), ktoré podľa vyhlášky MŽP SR č.410/2012 Z.z. patria do 1. skupiny, 3. podskupiny.

Množstvo emisií vypustených do ovzdušia bude závisieť hlavne od druhu spracovávaného odpadu, priebehu prác, meteorologických podmienok, podmienok okolia a pod. Navrhovateľ vypracuje a do praxe zavedie opatrenia na zamedzenie tvorby prachu, predovšetkým udržiavaním čistoty v mieste prevádzkovania mobilných zariadení, nevykonávania činnosti vo veternom počasí a v eliminácii prašnosti kropením, a to najmä:

- pri činnostiach spojených s úpravou odpadu pred recykláciou odpadu (odstraňovanie nežiadúcich zložiek z odpadu,

- ☐ pri nakladaní odpadu do násypky mobilných zariadení;

- ☐ počas procesu úpravy alebo drvenia odpadov;

- ☐ počas skladovania sypkých materiálov na depóniách.

V rámci nasledujúcich realizácií navrhovanej činnosti (t.z. na území obcí ZOHT) sa preprava (dovoz odpadov na miesto zhodnotenia) nebude uskutočňovať, pretože mobilné zariadenia budú vykonávať svoju činnosť v zmysle platnej legislatívy na úseku odpadového hospodárstva len v mieste vzniku odpadov.

Vplyv na ovzdušie bude málo významný, lokálneho charakteru.

2.2. Odpadové vody

Pre navrhovanú činnosť sa s výstavbou neuvažuje.

Počas prevádzky budú vznikať odpadové vody:

- zrážkové – z manipulačných plôch.
- technologické vody – v prípade kropenia pri zvýšenej prašnosti

2.2.1. Splaškové vody

Sociálne potreby pracovníkov budú zabezpečené v prevažnej miere prostredníctvom mobilnej sanitárnej techniky a teda sa nepredpokladá vznik splaškových vôd

2.2.2. Zrážkové a technologické vody

Zrážkové vody z manipulačných plôch ako aj technologické vody budú odvádzané do povrchového vsaku.

2.3. Odpady

Pri nakladaní s odpadmi budú dodržané ustanovené povinnosti zákona č. 79/2015Z.z. o odpadoch /napr. §§12,13,14,25,26,77,97,/ ako aj súvisiacich vyhlášok č. č. 373/2015 Z.z. o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov, 371/2015Z.z. , ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch, 366/2015 Z.z. o evidenčnej a ohlasovacej povinnosti ako aj 365/2015Z.z. ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov, VZN mesta Lipany o nakladaní s komunálnym odpadom

Tab: č.39 - Zoznam a zaradenie odpadov podľa vyhlášky č.365/2015 Z.z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov , **ktoré budú vznikať pri prevádzke mobilného zariadenia**

Katal. č	názov odpadu	kat
13 01 10	nechlórované minerálne hydraulické oleje	N
13 02 05	nechlórované minerálne motorové, prevodové a mazacie oleje	N
15 01 10	obaly, obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované nebezpečnými odpadmi	N
15 02 02	absorbenty , filtračné materiály, handry na čistenie, ochranné odevy kontaminované NL	N
20 03 01	zmesový komunálny odpad	O

Nakladanie s odpadmi bude riešené v súlade s platnou legislatívou , odpady budú triedené , zhromažďované tak, aby nedošlo k ohrozeniu životného prostredia. Odpady musia byť odovzdávané na zhodnotenie resp. na zneškodnenie len oprávnenému subjektu, ktorý na danú činnosť má vydaný súhlas príslušného št. orgánu. Obaly z odpadov budú triedené a odovzdávané oprávnenej organizácií. Nebezpečné odpady sa budú ukladať do nádob, sudov alebo iných obalov, ktoré zabezpečia ochranu odpadov pred takými vonkajšími vplyvmi, ktoré by mohli spôsobiť vznik nežiaducich reakcií v odpadoch (napr. vznik požiaru, výbuch), budú odolné proti mechanickému poškodeniu a proti chemickým vplyvom.

Nebezpečné odpady budú označený identifikačným listom nebezpečného odpadu. Preprava ostatných, resp. nebezpečných odpadov, vznikajúcich počas prevádzky navrhovanej činnosti sa bude uskutočňovať vlastnými, prípadne externými dopravnými prostriedkami.

Nakladanie so všetkými vzniknutými odpadmi sa bude riadiť platnou legislatívou na úseku odpadového hospodárstva s cieľom predchádzania alebo znižovania nepriaznivých vplyvov vzniku odpadu a nakladania s odpadom, znižovania celkových vplyvov využívania zdrojov a zvyšovaním efektívnosti takého využívania.

Pri nakladaní s odpadmi sa bude uplatňovať hierarchia odpadového hospodárstva, ktorá požaduje predchádzanie vzniku odpadov, prípravu odpadov na opätovné použitie, prednostne zhodnocovanie odpadov recykláciou alebo inými metódami zhodnocovania. Z uvedeného vyplýva, že zneškodňovanie odpadov skládkovaním by malo byť posledným spôsobom, ako sa bude so vzniknutými odpadmi nakladať.

2.4. Hluk a vibrácie

Zdroje hluku (bodové, líniové a plošné) sú miesta a zariadenia, v ktorých hluk vzniká a z ktorých sa šíri do prostredia. Za zdroje hluku možno na území obce považovať zastavané územie (je zaťažené miernou až strednou hladinou hluku z bodových zdrojov hluku, pričom samotné územie hluk generuje, prípadne dochádza k jeho rozloženiu do okolitého prostredia, a tým k zníženiu intenzity v zastavanom území), dopravu (cestná, železničná a letecká doprava), kameňolomy, priemyselné a poľnohospodárske areály. Dotknuté územia, areály, kde sa bude vykonávať navrhovaná činnosť sú situované mimo obytnej zástavby. Z hľadiska kategorizácie územia je vonkajšie prostredie dotknutých území zaradené do III. kategórie chránených území s prípustnou hodnotou dopravného hluku cez deň a večer 50 dB a v noci 45 dB. Hlukovú situáciu v širšom okolí dotknutých území (daných areálov) ovplyvňuje predovšetkým cestná doprava, dopravná premávka na pozemných komunikáciách, ktoré sú väčšinou vedené cez zastavané územia intravilánu.

Vplyvy hluku a vibrácií sú aktuálne najmä v súvislosti so zamestnancami (obsluhou) navrhovanej činnosti.

Počas celej prevádzky je nutné spĺňať prípustné hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí uvedené vo vyhláske č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, novelizovaná vyhl.č.237/2009 Z.z.V zmysle vyššie citovanej vyhlášky je možné stanoviť pre navrhované územie **kategóriu územia III.**

Tab. č. 40 -Prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku vo vonkajšom prostredí

kat.územia	opis chráneného územia, vonkajšieho priestoru	časový interval	Prípustné hodnoty /dB/				Hluk z iných zdrojov
			Hluk z dopravy				
			PVD	ŽD	LD	LDmax	
III.	Územie ako v kat. II v okolí ďiaľnic, ciest I. a II. triedy , miestnych komunikáciách s hromadnou dopravou, železničných dráh a letísk, mestské centrá	deň	60	60	60	75	50
		večer	60	60	60		50
		noc	50	50	50		45

Legenda:

PVD-pozemná a vodná doprava

ŽD- železničné dráhy

LD- letecká doprava

Prípustné hlukové limity pre pracovné priestory nebudú prekročené.

Činnosť sa na miestach určenia bude vykonávať iba krátkodobo a v bežnom pracovnom čase počas dňa. Vzhľadom na charakter činnosti sa nepredpokladá dlhšie pôsobenie mobilného zariadenia ako 6 mesiacov na jednom mieste.

Realizácia a prevádzka navrhovanej činnosti nie sú zdrojom závažných nadlimitných vibrácií. Prípadné otrasy a vibrácie, ktoré môžu vznikať skôr počas prevozu (z dopravného prostriedku), ako počas technologického procesu, budú krátkodobé a dočasné, bez výrazného vplyvu na okolité prostredie. Prípadné vibrácie budú minimálne, bez vplyvov na zdravie zamestnancov alebo stabilitu konštrukčných dielov. Šírenie vibrácií počas prevádzky navrhovanej činnosti sa nepredpokladá, naopak je možné konštatovať, že v súvislosti s navrhovanou činnosťou nebudú vznikať žiadne vibrácie, ktoré by mohli negatívne pôsobiť na zamestnancov obsluhy predmetného zariadenia.

2.5. Žiarenie a iné očakávané vplyvy

Prevádzkovaním nedôjde k vzniku radiačného žiarenia, tepla ani zápachu a teda nedôjde k ovplyvneniu pohody bývania ani v širšom okolí hodnoteného územia. V rámci navrhovanej

činnosti sa nebudú používať materiály, ktoré by obsahovali prírodné rádionuklidy a ani materiály s obsahom umelých rádionuklidov.

3. Údaje o predpokladaných priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie

Predpokladané vplyvy na životné prostredie predstavujú vplyvy vyvolané činnosťami súvisiacimi s realizáciou a prevádzkovaním navrhovanej činnosti.

Cieľom ochrany životného prostredia a zdravia obyvateľstva je nájsť vyrovnaný systém zosúladenia životného prostredia a činností človeka, t. j. akceptovateľný rozvoj antropogénnych aktivít, kvality životného prostredia a kvality života a zdravia. Navrhovaná činnosť svojou funkciou zabezpečuje ochranu životného prostredia z hľadiska nakladania s odpadmi. Realizovaním tejto činnosti sa zabezpečí zhodnotenie drevených odpadov a predíde sa zneškodňovaniu uložením na skládku.

Navrhovaná činnosť sa nebude dotýkať individuálnych a skupinových záujmov ľudí (vlastníctvo pozemkov, bývanie, ochrany prírody a krajiny, nútená migrácia obyvateľstva v rámci demolácií a pod.), nebude mať žiadny vplyv na kultúrne a historické pamiatky. Pri realizácii navrhovanej činnosti nedôjde k záberu poľnohospodárskej pôdy, navrhovaná činnosť je umiestňovaná v jestvujúcich priemyselných areáloch. Využívať sa bude jestvujúca dopravná infraštruktúra, ktorá je pre navrhovanú činnosť dostačujúca.

Aktivity súvisiace s navrhovanou činnosťou nebudú mať trvalý charakter, iba dočasný a krátkodobý (niekoľko hodín, maximálne dní).

Prípadné negatívne vplyvy (hluk a emisie, popísané v jednotlivých kapitolách zámeru sú lokálneho charakteru, prakticky zanedbateľné, s minimálnym dopadom na zložky životného prostredia a zdravie obyvateľstva) súvisiace s navrhovanou činnosťou budú iba lokálne, nebudú mať trvalý charakter a budú ukončené spracovaním dreveného odpadu a jeho odvezením na konečné zhodnotenie.

Hodnotenie predpokladaných vplyvov navrhovanej činnosti na jednotlivé zložky životného prostredia bolo volené z nasledujúcich hodnôt a kritérií v tomto postupe:

- identifikácia vplyvu počas prevádzky a jeho popis , posúdenie rozsahu pôsobenia identifikovaného vplyvu:
- krátkodobé - dĺžka trvania niekoľko týždňov počas pracovných dní
- strednodobé - dĺžka trvania niekoľko mesiacov počas pracovných dní
- dlhodobé - dĺžka trvania presahuje päť až desať rokov
- posúdenie významu identifikovaného vplyvu - nepatrný, málo významný, stredne významný, významný, extrémny
- porovnanie v prípade nerealizovania zámeru

3.1.Vplyvy na obyvateľstvo

Samotná prevádzka navrhovanej činnosti na každom mieste určenia, vzhľadom na svoju podstatu, charakter a rozsah predmetnej činnosti nie je zdrojom znečisťujúcich látok, ani pôvodcom stresujúcich faktorov, alebo iných negatívnych vplyvov v miere, pri ktorej by sa dali predpokladať negatívne dopady na zdravotný stav obyvateľstva, ak budú dodržané všetky technické, bezpečnostné, hygienické a legislatívne podmienky prevádzky.

Výraznejšie priame aj nepriame vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie sa oproti súčasnému stavu neočakávajú. V rámci navrhovanej činnosti sa nepredpokladajú negatíva z hľadiska záujmov ochrany životného prostredia a zdravia obyvateľstva. Tieto vplyvy vzhľadom na to, že sa jedná o mobilný zdroj, ktorý bude prepravovaný po existujúcich komunikáciách a svoju činnosť bude vykonávať v priemyselnom areáli navrhovateľa, ktorý je na túto činnosť plne vybavený, možno hodnotiť ako zanedbateľné a časovo obmedzené.

Nepredpokladá sa, že uvedené „emisné“ vplyvy a taktiež uvedené hladiny hluku súvisiace s realizáciou navrhovanej činnosti budú takého rozsahu, že by mohli závažne ovplyvniť životné prostredie dotknutého územia a zdravie obyvateľstva. Navyše ide o vplyvy nepravidelné, dočasné, krátkodobé (niekoľko hodín, maximálne dní) a iba s lokálnym dosahom. Taktiež doprava vyvolaná presunom navrhovanej činnosti na miesto určenia nevyvolá prakticky žiadne zmeny v zaťažení obyvateľstva z cestnej dopravy v bezprostrednom okolí dopravných trás, ako aj v širšom území

Vplyv činnosti bude na obyvateľstvo málo významný a environmentálne prijateľný

3.2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny

Navrhovaná činnosť neovplyvňuje prírodné prostredie, počas jej prevádzky sa neočakávajú také zásahy v území, ktoré by ovplyvnili horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a ani geomorfologické pomery.

Kontaminácia horninového prostredia počas prevádzky navrhovanej činnosti je len málo pravdepodobná a to iba pri havarijných situáciách, ku ktorým by pri dodržaní všetkých bezpečnostných predpisov nemalo dôjsť. **Preto sa vplyv na horninové prostredie počas normálnej prevádzky navrhovanej činnosti hodnotí ako zanedbateľný.**

3.3. Vplyvy na klimatické pomery

Navrhovaná činnosť svojim rozsahom nemôže ovplyvniť súčasnú miestnu klímu. Prevádzka navrhovanej činnosti nie je zdrojom znečisťujúcich látok, ktoré by mali vplyv na klimatické pomery územia. Realizáciou a prevádzkou navrhovanej činnosti nedôjde k zmenám mikroklimy. **Vplyvy sú zanedbateľné.**

3.4. Vplyvy na ovzdušie

Umiestnenie a prevádzka navrhovanej činnosti nebude (významnou mierou) ovplyvňovať kvalitu ovzdušia znečisťujúcimi látkami. Je oprávnený predpoklad, že realizáciou navrhovanej činnosti, počas jej prevádzky, nedôjde z hľadiska kvality ovzdušia k žiadnym podstatným negatívnym javom.

Kvalitu ovzdušia zanedbateľne ovplyvňujú emisie znečisťujúcich látok, z prevádzkovania navrhovanej činnosti, najmä z prepravy. Ide o vyvolané vplyvy - emisie z dopravy prebiehajúcej po existujúcich komunikáciách vedených cez zastavané územia.

Negatívny vplyv (zvýšenie emisií) z dopravy z dôvodu prevádzkovania navrhovanej činnosti sa v porovnaní so súčasným stavom nepredpokladá. Vplyvy emisií znečisťujúcich látok na kvalitu ovzdušia počas umiestnenia a bežnej prevádzky navrhovanej činnosti budú nepatrné, málo významné, nepravidelné, iba dočasné, časovo obmedzené a lokálneho charakteru. Z tohto dôvodu je **možné vplyvy navrhovanej činnosti na kvalitu ovzdušia hodnotiť ako nevýznamné**

3.5. Vplyvy na vodné pomery

Významné negatívne vplyvy navrhovanej činnosti na vodné pomery sa nepredpokladajú. Z procesu navrhovanej činnosti nevznikajú žiadne odpadové vody, ktoré by mohli ovplyvniť stav podzemných a povrchových vôd.

3.5.1. Vplyvy na kvalitu povrchových a podzemných vôd

Vplyv navrhovanej činnosti na kvalitu povrchových a podzemných vôd sa nepredpokladá. Riziko ohrozenia kvality podzemných a povrchových vôd je nízke, prakticky nulové.

Potenciálnym zdrojom znečistenia povrchových a podzemných vôd z navrhovanej činnosti, môže byť iba riziko kontaminácie v dôsledku neštandardných prevádzkových stavov a havarijných situácií. Akékoľvek riziko havárie, ktorá by mohla spôsobiť znečistenie povrchových, alebo podzemných vôd je však v dôsledku realizácie a prevádzky navrhovanej činnosti nepravdepodobné.

3.5.2. Vplyvy na režim povrchových a podzemných vôd

Územím posudzovanej prevádzky nepreteká žiadny povrchový tok. Pri dodržaní navrhovaných legislatívnych a technických opatrení nie je predpoklad žiadneho negatívneho vplyvu na kvalitu povrchovej vody. Hodnotené územie navrhovanej činnosti **nezasahuje** do žiadnej vodohospodársky chránenej oblasti ani do vyhlásených pásiem hygienickej ochrany vôd v zmysle zákona NR SR č. 364/2004 Z.z. o vodách v znení neskorších predpisov.

3.6. Vplyvy na pôdu

Navrhovaná činnosť neovplyvní pôdne pomery, nebude mať vplyv na spôsob využívania pôdy. Navrhovaná činnosť bude prevádzkovaná v súčasnom, existujúcom areáli navrhovateľa. Nedôjde k záberu poľnohospodárskeho, ani lesného pôdneho fondu, plôch v intravilánoch obcí, taktiež nedôjde k trvalému záberu upravených plôch v daných areáloch a ani k zmenám pôdneho krytu.

Neštandardné situácie bežného charakteru (napr. únik oleja a pohonných hmôt z mobilného zariadenia), sú riešiteľné bežnými havarijnými postupmi.

Vplyvy navrhovanej činnosti na kvalitu (čistotu) pôd majú povahu možných rizík, tzn. sú náhodné, nepriame, nevýznamné. **Prípadné vplyvy navrhovanej činnosti z hľadiska veľkosti aj celkovej významnosti na okolitú pôdu sú nepatrné a málo významné, zanedbateľné, environmentálne prijateľné.**

3.7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy

Možno konštatovať, že pri realizácii navrhovanej činnosti nedôjde k záberu žiadnych významných biotopov, k ohrozeniu či likvidácii, vzácnych alebo chránených zástupcov fauny a flóry. Posudzovaná činnosť si nevyžiada zásah ani odstránenie drevín a taktiež nespôsobí žiadne zmeny v biologickej rozmanitosti, štruktúre a funkcii ekosystémov. Emitované znečisťujúce látky do ovzdušia sú v množstvách nepredstavujúcich vo zvýšenej miere riziko pre stav fauny a flóry širšej záujmovej lokality.

Tento vplyv hodnotíme ako málo významný.

3.8. Vplyvy na krajinu a jej ekologickú stabilitu

Navrhovaná činnosť nepredstavuje žiadny zásah do scenérie, štruktúry a využívania krajiny, nedôjde k podstatnému zásahu do scenérie a dispozície územia. Priamy vplyv navrhovanej činnosti na scenériu krajiny, jej obraz alebo štruktúru je v prípade navrhovanej činnosti irelevantný, nakoľko sa jedná o mobilné zariadenie. Navyše, navrhovaná činnosť bude na jednom mieste iba v obmedzenom čase, niekoľko hodín max. dní a na rozdiel od ostatných vplyvov sa vplyv na krajinu vzťahuje k subjektívnemu vnímaniu krajiny človekom.

Stabilita krajiny sa realizáciou navrhovanej činnosti nezmení, nebudú dotknuté žiadne prvky územného systému ekologickej stability.

3.9. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky

Priamo v dotknutej lokalite sa nenachádzajú žiadne pamiatky kultúrnej alebo historickej hodnoty, ktoré by boli cieľom záujmu obyvateľov širšieho okolia alebo návštevníkov dotknutého regiónu a preto posudzovaná činnosť **nebude mať žiaden vplyv** na kultúrne a historické pamiatky dotknutého územia a jeho širšieho okolia.

3.10. Vplyvy na archeologické náleziská

Na území posudzovanej činnosti sa nenachádzajú **žiadne** archeologické náleziská.

3.11. Vplyv na chránené územia a ochranné pásma

Vyhláška MŽP SR č. 29/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov a o opatreniach na ochranu vôd a o technických úpravách v ochranných pásmach vodárenských zdrojov v prílohe č.3 stanovuje „Zásady spôsobu ochrany vôd vodárenských zdrojov a činnosti poškodzujúce alebo ohrozujúce ich množstvo a kvalitu alebo zdravotnú bezchybnosť“.

Prevádzka navrhovanej činnosti nebude mať vplyv na chránené územia a ich ochranné pásma. Navrhovaná činnosť nebude umiestnená do chráneného územia, ani v blízkosti žiadneho ochranného pásma vodárenského zdroja, a **nezasahuje** ani do ochranného pásma žiadneho chráneného stromu.

Navrhovaná činnosť nebude zasahovať do chránených vtáčích území, území európskeho významu ani súvislej európskej sústavy chránených území NATURA 2000. Nebude zasahovať ani do veľkoplošných ani maloplošných chránených území prírody. Územie, v ktorom sa činnosť bude realizovať sa nachádza v 1. stupni ochrany podľa zák. č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov.

3.12. Vplyvy na územný systém ekologickej stability

Navrhovaná činnosť **nezasahuje** do prvkov miestneho a regionálneho územného systému ekologickej stability.

3.13 Vplyvy na poľnohospodársku výrobu

Posudzovaná činnosť nemá vplyv na poľnohospodársku výrobu.

3.14. Vplyvy na dopravu.

Vplyvy navrhovanej činnosti na dopravu sú zanedbateľné. V žiadnom prípade, nedôjde ani v jednom záujmovom území vplyvom navrhovanej činnosti ani k čiastočnému zahusteniu dopravy v predmetnom území. Nepredpokladá sa každodenný presun mobilného zariadenia.

Vzhľadom na to, že po prístupových komunikáciách sa navrhovaná činnosť bude pohybovať iba pred a po ukončení činnosti, navyše nepravidelne, vplyv navrhovanej činnosti na dopravu je zanedbateľný, nie je možné hovoriť o zvýšenej intenzite dopravy. Ide o vplyv lokálny, občasný, nepravidelný, dočasný a nevýznamný. Navrhovaná činnosť si nevyžiada žiadne budovanie nových komunikácií a ani rekonštrukciu existujúcich.

4. Hodnotenie zdravotných rizík

Hodnotenie zdravotných rizík predstavuje odhad miery závažnosti záťaže ľudskej populácie vystavenej zdraviu škodlivým faktorom životných podmienok a pracovných podmienok a spôsobu života s cieľom znížiť zdravotné riziká.

V rámci navrhovanej činnosti sa nepredpokladajú (dlhodobé) negatíva z hľadiska záujmov ochrany zdravia tak obyvateľstva, ako aj zamestnancov (obsluhy navrhovanej činnosti), počas jej realizácie a prevádzky nedôjde k ohrozeniu zdravia okolitého obyvateľstva.

Aj vzhľadom na to, že realizácia a prevádzkovanie navrhovanej činnosti bude len vo vyhradených priestoroch a krátkodobo, nemôžu vzniknúť reálne zdravotné riziká ani iné dôsledky na verejné zdravie.

Navrhovaná činnosť nie je zdrojom znečisťujúcich látok, ani pôvodcom stresujúcich faktorov, či iných negatívnych vplyvov v miere, pri ktorej by sa dali predpokladať negatívne dopady na zdravotný stav obyvateľstva, ak budú dodržané všetky bezpečnostné, hygienické, technické a legislatívne podmienky prevádzky. Navrhovaná činnosť bude realizovaná v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi na základe získaných povolení vydaných v zmysle platných právnych predpisov. Aj z tohto dôvodu sa nepredpokladá, že bude predstavovať zdravotné riziko pre obyvateľstvo.

Celý proces zhodnocovania odpadov mobilným zariadením bude presne regulovaný vyškolenými pracovníkmi, ktorí budú poučení a zaškolení. Zamestnávateľ zabezpečí podľa jednotlivých profesií osobné ochranné pomôcky. Možným negatívnym vplyvom spojeným s nakladaním s nebezpečnými látkami budú zamestnanci vystavení len pri havarijných stavoch. Pre tieto výnimočné situácie bude vypracovaný havarijný plán a prevádzkový poriadok. Prípadné havarijné stavy (požiar, únik pohonných hmôt a pod.), vzhľadom k svojmu charakteru a rozsahu, nepredstavujú z pohľadu zdravia obyvateľstva v dotknutej obci neprimerané riziko a sú včasným a účelným zásahom účinne riešiteľné a odstrániteľné.

Prevádzka bude plne v súlade so zákonom č.314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi v znení neskorších právnych predpisov a súvisiacich STN.

Zamestnávateľ bude dodržiavať ustanovenia zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov.

Vplyv hluku, vibrácií a zápachu na obyvateľstvo sa pri štandardnej prevádzke navrhovanej činnosti predpokladá minimálny, málo významný, pretože používané technologické zariadenia a dopravný prostriedok budú spĺňať technické parametre pre hladiny hluku a vibrácií. Aj z pohľadu funkčného a technického prevedenia navrhovanej činnosti je možné konštatovať, že jej prevádzkou nebudú vznikať odpadové látky takého charakteru a zloženia,

ktoré by mohli mať negatívny dopad na zdravotný stav dotknutého obyvateľstva. Navrhovaná činnosť po realizácii bude spĺňať príslušné hygienické limity v zmysle platnej legislatívy.

Nový mobilný zdroj hluku (dovoz navrhovanej činnosti na miesto určenia a jej opätovný odvoz), ktorý sa očakáva v súvislosti s realizáciou a prevádzkovaním navrhovanej činnosti bude produkovať iba nepravidelné, časovo obmedzené a vzhľadom na súčasné dopravné zaťaženie na prístupových komunikáciách bezvýznamné hlukové emisie. A ako už bolo uvedené, samotná prevádzka navrhovanej činnosti (stacionárny zdroj hluku) bude taktiež časovo obmedzená (niekoľko hodín max. dní) iba počas pracovných dní a počas bežnej pracovnej doby (nie v nočných hodinách), iba s lokálnym dosahom. Prevádzka navrhovanej činnosti sa bude vykonávať v existujúcom areáli navrhovateľa. Pre kvantitatívne zhodnotenie miery zdravotného rizika je možné konštatovať, že realizáciou navrhovanej činnosti nedôjde k prekročeniu platných imisných limitov hluku. Taktiež prakticky nedôjde k navýšeniu stávajúcej akustickej situácie v konkrétnom území. Predpokladá sa, že dočasne, počas prevádzky navrhovanej činnosti, dôjde k čiastočnému zvýšeniu hladín hluku aj tento priamy vplyv hluku bude krátkodobý, dočasný.

Nový mobilný zdroj emisií látok znečisťujúcich ovzdušie (dovoz navrhovanej činnosti na miesto určenia a jej opätovný odvoz), ktorý sa očakáva v súvislosti s realizáciou a prevádzkovaním navrhovanej činnosti bude produkovať iba nepravidelné, časovo obmedzené a vzhľadom na súčasné dopravné zaťaženie na prístupových komunikáciách bezvýznamné emisie výfukových plynov. Ako už bolo uvedené, samotná prevádzka navrhovanej činnosti bude časovo obmedzená iba počas pracovných dní a počas bežnej pracovnej doby (nie v nočných hodinách), iba s lokálnym dosahom.

Pri bežnej prevádzke a dodržiavaní všetkých prevádzkových a technologických postupov nevzniká predpoklad vzniku negatívneho vplyvu prevádzky na zdravie dotknutého obyvateľstva.

5.Údaje o predpokladaných vplyvoch navrhovanej činnosti na biodiverzitu a chránené územia nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti na ŽP.

V katastrálnom území sa z národnej siete chránených území nenachádza žiadne chránené územie. Rovnako sa tu nenachádzajú ani územia zaradené do súvislej európskej siete chránených území - NATURA 2000, t.j. nenachádzajú sa tu územia európskeho významu (UEV) z Národného zoznamu území európskeho významu schváleného Výnosom MŽP SR č.3/2004 a ani chránené vtáčie územia (CHVÚ) z Národného zoznamu navrhovaných chránených vtáčích území, schváleného uznesením vlády SR č.636/2003.

Územie, na ktorom posudzovaná činnosť bude vykonávaná sa nachádza v I. stupni ochrany podľa zák. č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. **Navrhované prevádzka svojou činnosťou nevyvolá ohrozenie chránených území a ich ochranných pásiem.**

6.Posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a časového priebehu pôsobenia

Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti bolo realizované pomocou kritérií zahrňujúcich vplyvy na prírodné prostredie / jeho biotickú a abiotickú zložku/ vplyvy na obyvateľstvo a urbanizované prostredie, ako aj technicko – ekonomické kritéria.

Z hľadiska výstavby nemá navrhovaná činnosť žiadny vplyv z pohľadu životného prostredia, nakoľko navrhovaná činnosť nevyžaduje žiadnu stavebnú a ani inú činnosť, ktorá by mohla mať vplyv na životné prostredie. Mobilné zariadenie bude obstarané v konečnom stave pripravené na prevádzku.

Tab. č. 41 – vybrané vplyvy na ŽP

Objekt vplyvu	Vplyvy počas prevádzkovania
Krajina, krajinný obraz	Prevádzkovanie navrhovanej činnosti nebude ovplyvňovať terajší krajinný obraz.
Horninové prostredie a geomorfologické pomery	Prevádzkovanie navrhovanej činnosti nebude ovplyvňovať existujúci stav horninového prostredia a geomorfologických pomerov.
Pôda a podzemné vody	Technológia a technické riešenie zariadenia vytvoria dostatočné predpoklady pre zamedzenie únikov použitých nebezpečných látok, a to aj v prípade možnej havárie pri nakladaní s nimi.
Povrchové vody	Navrhovaná činnosť nebude prevádzkovaná v blízkosti povrchových vôd.
Ovzdušie	Navrhovaná činnosť nebude významným zdrojom znečisťovania ovzdušia.
Hluková situácia	Navrhovaná činnosť nebude významným zdrojom hlukovej záťaže svojho okolia.
Fauna, flóra a ich biotopy	Prevádzkovanie zariadenia nebude mať negatívny vplyv na faunu a floru
Dopravná situácia	Prevádzkovanie navrhovanej činnosti neovplyvní terajšiu dopravnú situáciu v hodnotenej lokalite, nakoľko výrazný nárast frekvencie pohybu motorových vozidiel sa nepredpokladá, vplyv bude krátkodobý a prechodný.
Obyvateľstvo	Prevádzka zariadenia bude predstavovať činnosť, ktorá nebude zdrojom nadmerných emisií hluku, kontaminácie pôdy, vody, znečistenia ovzdušia a celkovo nebude mať negatívny vplyv na obyvateľov mesta. Vplyv bude krátkodobý, prechodný a zanedbateľný. Pozitívny vplyv bude mať prevádzka v napĺňaní hierarchie odpadového hospodárstva tj. zhodnocovanie odpadov.

Tab.č.42 -Prehľad vybraných vplyvov v jednotlivých etapách priebehu posudzovanej činnosti z hľadiska ich významu a časového pôsobenia :

	ZLOŽKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	VPLYV	HODNOTA ZRANITEENOSTI PROSTREDIA	STUPEŇ ZRANITEENOSTI PROSTREDIA
1	HORNINOVÉ PROSTREDIE	N	5	C
2	KRAJINA A KRAJINNÝ OBRAZ	N	5	C
3	POVRCHOVÉ VODY	N	5	C
4	PODZEMNÉ VODY	N	5	C
5	PÔDY	N	5	C
6	OVZDUŠIE	P	4	B
7	FLORA A FAUNA	N	5	C
8	FAUNA	N	5	C
9	ODPADY	P	5	C
10	HLUK	P	4	B

Hodnotiace kritériá:

Vplyv:

P – priame

N– nepriame

Hodnota zraniteľnosti prostredia:

1 –veľmi zraniteľné prostredie

2 – zraniteľné prostredie

3 – stredne zraniteľné prostredie

4 – mierne zraniteľné prostredie

5 – nepatrne zraniteľné prostredie

Stupeň zraniteľnosti prostredia:

A – vplyv trvalý

B – vplyv prechodný

C – nebude mať vplyv

7.Predpokladané vplyvy presahujúce štátne hranice

Navrhovaná činnosť nebude mať nepriaznivý vplyv na životné prostredie presahujúce štátne hranice a nenapĺňa podmienky „Štvrtej časti“ zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a zmene a doplnení niektorých zákonov, v platnom znení a kritériá, uvedené v prílohách č. 13 a č. 14 citovaného zákona.

8.Vyvolané súvislosti , ktoré môžu spôsobiť vplyvy s prihliadnutím na súčasný stav ŽP v dotknutom území

S prihliadnutím na súčasný stav životného prostredia sa nepredpokladajú také vplyvy, ktoré by mohli výrazne negatívne ovplyvniť súčasný stav životného prostredia.

Funkcia navrhovanej činnosti s prechodným umiestnením (zaparkovaním) mobilného zariadenia sú činnosti, ktoré výrazne nezaťažia životné prostredie. Tak z krátkodobého, ako aj z dlhodobého hľadiska sa nepredpokladajú žiadne vyvolané súvislosti, ktoré by svojím vplyvom mohli negatívne pôsobiť na súčasný stav životného prostredia.

V čase spracovania predmetného zámeru podľa zákona EIA neboli známe žiadne iné súvislosti, ktoré by mohli mať vplyv na jednotlivé zložky životného prostredia v dotknutom území, nepredpokladajú sa žiadne dodatočne vyvolané súvislosti.

9.Ďalšie možné riziká spojené s realizáciou navrhovanej činnosti

Riziko vzniku technických porúch, havárií a ľudských zlyhaní nie je možné nikdy úplne vylúčiť, ale možné je zabezpečiť uplatňovanie preventívnych opatrení, ktoré riziko vzniku mimoriadnych udalostí a ich prípadné dôsledky môžu znížiť na minimum. Toto je možné

zabezpečiť pravidelnou kontrolou stavu využívaných technických zariadení a zodpovedným výberom pracovníkov, zúčastnených na prevádzkovej činnosti, ich dostatočným oboznámením s uplatňovanými pracovnými postupmi a preventívnymi opatreniami a pravidelným monitorovaním činnosti týchto pracovníkov. Na účel zvládnutia mimoriadnych udalostí sa vyhotovujú tzv. havarijné plány, ktorých účelom je zabezpečenie minimalizácie prípadných škôd pri vzniknutej udalosti.

Pri prevádzkovaní navrhovanej činnosti môže, ako pri každej inej činnosti, dôjsť k vzniku udalostí, ktorých dôsledkom môže byť ohrozenie, alebo dokonca zhoršenie stavu životného prostredia ako následok nekontrolovateľného úniku nebezpečných látok do pôdy, ovzdušia alebo vody. Preto sa pri prevádzkovaní navrhovanej činnosti bude dbať najmä na dodržiavanie podmienok určených vo vydaných povoleniach, stanovených pracovných postupov.

10.Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie

V súvislosti s očakávanými vplyvmi a ďalšími možnými rizikami prevádzky navrhovanej činnosti je potrebné prijať niekoľko opatrení na minimalizáciu a predchádzanie negatívnych vplyvov a ich následkov.

všeobecné

- ❖ opatrenia zo „Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky klímy“, schválenej uznesením vlády č.148/2014
- ❖ realizovať opatrenia na plnenie Akčného plánu pre ŽP a zdravie obyvateľov SR /NEHAP/

na úseku vody a pôdy

- ❖ realizáciou Zámeru nenarušiť existujúce odtokové pomery v území
- ❖ realizovať všetky dostupné opatrenia na zabránenie úniku ropných látok a pohonných hmôt z používaných dopravných prostriedkov a manipulačných mechanizmov vhodnými technickými opatreniami a dodržiavaním zákona NR SR č.364/2004 Z.z. o vodách v znení neskorších právnych predpisov,
- ❖ počas prevádzky je potrebné zabezpečiť prostriedky na likvidáciu úniku nebezpečných látok do prírodného prostredia (vapex, perlit, lopata, vrecia...).
- ❖ zabezpečiť prevádzku dopravných prostriedkov a mechanizmov tak, aby technický stav týchto mechanizmov nespôsobil haváriu.

na úseku ovzdušia

- ❖ dodržiavať právne predpisy na úseku ochrany ovdušia hl. zák. 137/2010 o ovzduší , vyhl. MŽP SR č. 410/2012 , ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší
- ❖ zamedziť prašnosti pravidelným čistením komunikácie, plôch pri prevádzke mobilného zariadenia

na úseku odpadového hospodárstva

- ❖ naplňovať ciele Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2016 -2020
- ❖ plne rešpektovať a dodržiavať právne predpisy na úseku odpadového hospodárstva a pravidelne školiť a oboznamovať s nimi zodpovedných pracovníkov,

- ❖ odpady s ktorými sa bude v prevádzke nakladať zaraďovať podľa Katalógu odpadov a viesť a uchovávať predpísanú evidenciu, ako aj ohlasovať ustanovené údaje z evidencie príslušnému orgánu štátnej správy,
- ❖ zhromažďované odpady zabezpečiť pred znehodnotením a odcudzením, alebo neoprávneným použitím
- ❖ realizovať na prevádzke separovanie odpadov z obalov

na úseku ochrany zdravia

- ❖ dopravnú obsluhu prevádzky realizovať len v čase od 7:00 do 16:00hod,
- ❖ počas prevádzky zariadenia dodržiavať hygienické predpisy a zabezpečiť súlad so zákonom NR SR č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravotníctva v znení neskorších právnych predpisov,
- ❖ vykonávaná činnosť v posudzovanej prevádzke musí byť v súlade s NV SR č.391/2006 Z.z. minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, s právnymi predpismi
- ❖ v zmysle platných predpisov BOZP musí zamestnávateľ zabezpečiť pre pracovníkov predpísané ochranné pracovné pomôcky,
- ❖ pracovníkov prevádzky oboznámiť s predpismi PO a BOZP a dohliadať nad ich plnením
- ❖ dohliadať nad dodržiavaním právnych predpisov v súvislosti s expozíciou hluku /napr. Vyhláška MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí ,

11. Posúdenie očakávaného vývoja územia, ak by sa navrhovaná činnosť nerealizovala

Nulový variant je stav, kedy by sa navrhovaná činnosť nerealizovala a predstavuje územie v súčasnosti.

Ak by sa posudzovaná činnosť nerealizovala:

- nedošlo by k zhodnocovaniu BRKO - drevených odpadov, výsledkom čoho je druhotná surovina, ktorá bude využitá ako súčasť paliva na získavanie tepelnej energie, na mulčovanie kvetinových záhonov alebo na kompostovanie.
- pôvodcovia týchto odpadov by boli povinní zabezpečiť ich prevoz na miesto ich spracovania, čím by bola naďalej vo väčšej miere zaťažovaná doprava, nakoľko nespracovaný drevený odpad, má výrazne väčší objem, ako po jeho podrvení.
- produkované BRKO - drevené odpady by skončili nespracované na skládkach odpadov, čo by nebolo v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva SR a Stratégiou obmedzovania ukladania BRKO na skládky.

12. Posúdenie súladu navrhovanej činnosti s platnou územnoplánovacou dokumentáciou a ďalšími relevantnými strategickými dokumentmi

Realizácia navrhovanej činnosti je umiestnená v katastrálnom území mesta Lipany, ktoré je súčasťou Prešovského samosprávneho kraja. Pri riadení využitia a usporiadania územia Prešovského kraja je potrebné sa riadiť záväznými časťami Územného plánu VÚC

Prešovského kraja schváleného uznesením vlády SR číslo 268/1998 a nariadením vlády SR číslo 216/1998 Z.z., ktorým bola vyhlásená záväzná časť ÚPN VÚC Prešovského kraja a jeho zmenami a doplnkami schválenými vládou SR nariadením č. 679/2002 Z.z., nariadením vlády SR č. 111/2003 Z.z., VZN PSK č.4/2004, schválené 22.6.2004 uznesením č. 228/2004, VZN PSK č.17/2009, schválené dňa 27.10.2009 uznesením č. 589/2009 a VZN PSK č. 60/2017 schválené dňa 19.6.2017 uznesením č. 526/2017.

Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Prešovského kraja potvrdzuje význam mesta Lipany v osídlení ako ťažiska osídlenia centier štvrtej skupiny.

Územný plán sídelného útvaru mesta Lipany (ÚPN SÚ) bol spracovaný a schválený v r. 1994 uznesením MsZ č. 34/1994 dňa 23.6.1994, v znení jeho neskorších zmien a doplnkov:

„Aktualizácia 1996“schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č. 17/1996dňa 17.10.1996
„Aktualizácia 2000“schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č. 11/2000dňa 24.02.2000
„Aktualizácia 2006“schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č. 40/2006dňa 29.06.2006
„Aktualizácia 2008“schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č. 19/2008dňa 26.06.2008
„Aktualizácia 2013“schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č. 26/2013dňa 26.09.2013
„Aktualizácia 2014“schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č. 39/2014dňa 04.11.2014
„Aktualizácia 2015č.1“schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č.11/2015dňa 24.9.2015
„Aktualizácia 2015č.2“schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č. 24/2016dňa 6.10.2016
„Aktualizácia 2017č.1“schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č.34/2017dňa 5.9.2017
„Aktualizácia 2017č.2“schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č.42/2018dňa 25.4.2018
„Aktualizácia 2019“č.11schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č.7/2019dňa 13.6.2019
„Aktualizácia 2019“č.12schválená ÚPD uz.mestského zastupiteľstva/MZ/ č.7/2019dňa 21.9.2019

Schválený ÚPN mesta definuje zásady urbanistického usporiadania a funkčnej štruktúry zastavaného územia mesta, jeho prilehlého záujmového územia a ostatného územia v hraniciach katastra, ktoré tvoria mesto Lipany. Obsahuje charakteristiku potenciálu územia a limity jeho využitia, koncepciu optimálneho rozvoja funkcií a štruktúr územia, regulatívy rozvoja a jeho územného priemetu, zásady rozvoja technickej vybavenosti, princípy miestneho územného systému ekologickej stability a návrhové registre jednotlivých okrskov mesta a častí katastra.

Posudzovaná činnosť je v súlade s Územným plánom veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Prešovského kraja ako aj s Územným plánom mesta Lipany.

Pri realizácii posudzovanej činnosti investor prijme opatrenia, čím prispeje k napĺňaniu „Stratégie obmedzovania ukladania BRO na skládky“ a „Programu rozvoja mesta Lipany na roky 2016 – 2023“

Posudzovaná činnosť je tiež plne v súlade s „Programom odpadového hospodárstva mesta Lipany na roky 2016 – 2020“ ako aj „Programom odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2016-2020“ ako aj so zákonom č. 79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré stanovujú hierarchiu a ciele odpadového hospodárstva následovne: a/ predchádzanie vzniku odpadov

b/ príprava na opätovné použitie

c/ recyklácia

d/ iné zhodnocovanie, napr. energetické

e/ zneškodňovanie

13. Ďalší postup hodnotenia vplyvov s uvedením najzávažnejších okruhov problémov

Pri hodnotení vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie je možné konštatovať, že pri tejto činnosti územie je pre realizáciu posudzovanej činnosti optimálne s dobrou dopravnou návaznosťou na široké okolie pre zabezpečenie dovozu vstupnej suroviny a odbytu.

Predmetom predloženého zámeru je posúdenie vplyvov posudzovanej činnosti, ktoré v predchádzajúcich kapitolách boli popísané. Z pohľadu spracovateľa zámeru nevidíme výrazné a závažné problémy spojené s prevádzkou tejto činnosti a preto nepredpokladáme ďalší postup hodnotenia vplyvov na životné prostredie.

V. POROVNANIE VARIANTOV NAVRHOVANEJ ČINNOSTI A NÁVRH OPTIMÁLNEHO VARIANTU

1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Pre hodnotenie vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie a zdravie obyvateľstva bolo použité viackritériálne hodnotenie. Za významné kritéria, ktoré sú dôležité pre posúdenie výberu optimálneho variantu považujeme:

- Vhodnosť územia v porovnaní s inými možnými umiestneniami, súčasný stav využitia územia
- Dopravné možnosti
- Požiadavky na vstupy – infraštruktúra
- Súlad navrhovanej činnosti s územnoplánovacou dokumentáciou
- Prevádzkovo ekonomické súvislosti navrhovateľa
- Potrebu navrhovanej činnosti – dopyt po uvedenej činnosti

2. Výber optimálneho variantu alebo stanovenie poradia vhodnosti pre posudzované varianty

Do výberu optimálneho variantu vstupujú **dva varianty: nulový a variant 1**

Pri výbere **optimálneho** variantu činnosti je potrebné zohľadniť negatívne aj pozitívne vplyvy tejto činnosti na jednotlivé zložky hodnoteného územia. Potrebné je vyhodnotiť vplyvy na jednotlivé zložky ekosystémov, ako aj na krajinu, využívanie surovín a vplyvy na zdravie človeka. Rozhodujúca je skutočnosť, do akej miery sa v dôsledku realizácie navrhovanej činnosti môže východiskový stav krajiny zmeniť v pozitívnom či negatívnom zmysle slova, pri rešpektovaní podmienok a požiadaviek daných všeobecne záväzných právnych predpisov.

Nulový variant

Nulový variant predstavuje terajší aj budúci stav, ak by sa predmetná činnosť v danom objekte nerealizovala. Pri tomto stave by uvedené hodnotené územie plnilo svoju doterajšiu funkciu.

Variant 1

Predstavuje realizáciu zámeru na navrhovanom území, ktoré je pre túto činnosť ekonomicky, technicky aj funkčne najvhodnejším variantom.

3. Zdôvodnenie návrhu optimálneho variantu

Vzhľadom k uvedenému je možné prijať záverečné stanovisko v tom zmysle, že navrhovaný variant 1 je v rámci posudzovaných aspektov, t.j. environmentálneho, technického ako aj socio - ekonomického, optimálnym riešením predmetnej činnosti v predmetnom území, čím je aj predpoklad plnenia Programu odpadového hospodárstva mesta Lipany na roky 2016 – 2020 ako aj Stratégiu obmedzovania ukladania BRO na skládky.

VI. MAPOVÁ A INÁ OBRAZOVÁ DOKUMENTÁCIA

Zoznam príloh :

Príloha č. 1 Fotodokumentácia

Príloha č. 2 Doklady - stanoviská dotknutých orgánov

VII. DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE K ZÁMERU

VII.1. Zoznam textovej a grafickej dokumentácie, ktorá bola použitá

- ❖ Úrad geodézie, kartografie a katastra SR: Štatistická ročenka o pôdnom fonde k 1.1.2011
- ❖ ŠÚ SR, 2011: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011, Základné údaje, Obyvateľstvo
- ❖ Kolektív autorov: Atlas krajiny. Ministerstvo životného prostredia Bratislava, 2002, Slov. agentúra životného prostredia Banská Bystrica.
- ❖ Kolektív autorov, 2004 : Hydrologická ročenka podzemné vody 2003. SHMÚ Bratislava. .
- ❖ Kolektív autorov 2010: hydrologická ročenka atmosférických zrážok 2010. SHMU BA
- ❖ Hraško, J., A KOL., 1993: Pôdna mapa Slovenska .
- ❖ Hrnčiarová, T. red. 2002. Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vyd. Bratislava : MŽP SR; Banská Bystrica : SAŽP, 2002.
- ❖ Mazúr, E., Lukniš, M., 1980. Regionálne geomorfologické členenie, mapa 1 : 50 000, vyd. Geografický ústav SAV Bratislava.
- ❖ Rapant, S., Vrana, K., Bodiš, D., 1996: Geochemický atlas Slovenska - Podzemné vody, GS SR, MŽP SR., Bratislava, Veda.
- ❖ EIA – Zberný dvor Lipany – AVE Košice s.r.o. - 2011
- ❖ Územný plán Veľkého územného celku Prešovského kraja bol schválený Vládou Slovenskej republiky uznesením č. 268 dňa 7.4.1998, v znení Zmien a doplnkov 2004, schválených uznesením zastupiteľstva Prešovského samosprávneho kraja č. 228/2004 dňa 22.6.2004, a jeho záväznej časti, ktorá je vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením PSK č. 4/2004, VZN č.17/2009 , ktorým sa vyhlasuje záväzná

- časť Zmien a doplnkov Územný plán Veľkého územného celku Prešovského kraja 2009, vyhláseného NV SR č. 219/1998Z.z., a jeho zmien a doplnkov vyhlásených NV SR č. 679/2002 Z.z. , NV SR č. 111/2003 Z.z. a VZN PSK č. 4/2004.
- ❖ Územný plán sídelného útvaru mesta Lipany (ÚPN SÚ) bol spracovaný a schválený v r. 1994 uznesením MsZ č. 34/1994 dňa 23.6.1994, v znení zmien a doplnkov
 - ❖ Miklos L., a kol. (2002) : Atlas krajiny Slovenskej republiky, Vyd. MŽP SR Bratislava
 - ❖ Správa o stave životného prostredia Prešovského kraja k roku 2002, SAŽP Prešov
 - ❖ Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2016 -2020
 - ❖ Midriak, R.: Ekologické vplyvy hospodárenia v lese na krajinu. (Prípadová štúdia z Čergova). Technická univerzita Zvolen, Zvolen,
 - ❖ EIA - Mobilné zariadenie na zhodnocovanie dreveného odpadu – Biopalivo - 2019
 - ❖ Program rozvoja mesta Lipany na roky 2016 – 2023, spracovateľ Agentúra regionálneho rozvoja PSK, 2015
 - ❖ Program odpadového hospodárstva mesta Lipany na roky 2016 – 2020
 - ❖ Palášthy, J., Dostál, Ľ., Cibul'ková, Ľ.: Príroda okresu Prešov a jej ochrana. Východoslovenské vydavateľstvo, Košice,
 - ❖ Stratégiu obmedzovania ukladania BRO na skládky.

VII.2 Iné

Osobné zisťovanie a poznatky.

Internetové stránky:

www.shmu.sk, www.lipany.sk, www.sabinov.sk, www.presov.sk, www.poda.sk, www.ssc.sk,
www.sopsr.sk, www.uzemia.enviroportal.sk, www.envirogov.sk, www.vupu.sk, www.air.sk,
www.sav.sk, www.hlukovamapa.sk, www.mapy.atlas.sk, www.lipany.sk,
www.enviroportal.sk,

Legislatíva:

- Zákon č. 24/2006 Z. z.o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov,
- Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z. ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny,
- Zákon č. 137/2010 Z.z. o ovzduší,
- Vyhláška MŽP SR č. 410/2012 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší,
- Zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy...
- Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Vyhláška MŽP SR č. 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov

- NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v neskorších zmenách
 - NV SR č. 416/2005 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou vibráciám v neskoršom znení
 - Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov
 - Zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane prepožiarom v znení neskorších predpisov
- mobilné zariadenie

VIII. MIESTO A DÁTUM VYPRACOVANIA ZÁMERU

Košice, september 2019

IX. POTVRDENIE SPRÁVNOSTI ÚDAJOV

IX.1. Meno spracovateľov zámeru

Ing. Ľubica Nagyová, Juhoslovanská 3, 0401 Košice

IX.2. Potvrdenie správnosti údajov podpisom spracovateľ zámeru a oprávneného zástupcu navrhovateľa

Ján Šerijman – predseda Združenia obcí hornej Torysy

Ing. Ľubica Nagyová, Juhoslovanská 3, 04013 Košice

1.FOTODOKUMENTÁCIA

2.Doklady – stanoviská dotknutých orgánov

OU-SB-OSZP-2019/00887-01-Št/EIA

V Sabinove 30.8.2019

Rozhodnutie

Okresný úrad Sabinov, odbor starostlivosti o životné prostredie, ako príslušný orgán štátnej správy podľa § 5 ods. 1 zákona č. 525/2003 Z.z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, s prihliadnutím na § 3 ods. 1 písm. e) a § 4 zákona č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ako príslušný orgán vo veciach štátnej správy posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa § 56 písm. b) zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o posudzovaní vplyvov na ŽP“) vo veci žiadosti navrhovateľa **Združenie obcí hornej Torysy, so sídlom Krivianska 1, 082 71 Lipany, IČO: 37 938 231** o upustenie od požiadavky variantného riešenia zámeru pre navrhovanú činnosť „**ZOHT – Zhodnocovanie odpadov mobilným zariadením**“ v obciach, ktoré sú členmi Združenia obcí hornej Torysy pre biologický odpad, v zmysle § 22 ods. 6 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

**upúšťá od požiadavky variantného riešenia zámeru pre navrhovanú činnosť
„ZOHT – Zhodnocovanie odpadov mobilným zariadením“**

ODŮVODNENIE

Navrhovateľ, Združenie obcí hornej Torysy, so sídlom Krivianska 1, 082 71 Lipany, IČO: 37 938 231, predložil Okresnému úradu Sabinov, odbor starostlivosti o životné prostredie (ďalej len „okresný úrad“) podľa § 22 ods. 6 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP dňa 19.08.2019 žiadosť o upustenie od požiadavky variantného riešenia zámeru pre navrhovanú činnosť „ZOHT – Zhodnocovanie odpadov mobilným zariadením“.

Činnosť je v zmysle prílohy č. 8 zákona zaradená do kategórie:

9. Infraštruktúra,

Položka č. 6 – Zhodnocovanie ostatných odpadov okrem zhodnocovania odpadov uvedeného v položkách 5 a 11, zariadenia na úpravu a spracovanie ostatných odpadov od – 5 000 t/rok (zisťovacie konanie)

Navrhovaná činnosť je v uvažovanej oblasti potrebná z dôvodu, že vytvára predpoklady na znižovanie odpadu ukladaného na skládku a taktiež vytvára predpoklady optimálneho využívania zhodnotených surovinových zdrojov a vytvára predpoklady nakladania s odpadmi v súlade s požiadavkami a cieľmi environmentálnej politiky štátu.

Pre potreby posudzovania mobilných zariadení podľa zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie bola zvolená prvá lokalita umiestnenia v Prešovskom kraji, okres Sabinov, Mesto Lipany.

Navrhovateľ odôvodňuje svoju žiadosť tým, že navrhovaný variant rieši úpravu alebo zhodnocovanie odpadov, kategórie ostatný odpad vo všetkých oblastiach Združenia obcí hornej Torysy mobilným zariadením, pričom bude vždy dodržaná podmienka, že vždy bude prevádzkované len v mieste vzniku odpadov.

Po zvážení argumentov uvedených v žiadosti navrhovateľa okresný úrad upustil podľa § 22 ods. 6 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP od požiadavky variantného riešenia zámeru, t.j. zámer, vypracovaný podľa § 22 a prílohy č. 9 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP, bude obsahovať jeden variant činnosti, ako aj nulový variant, tzn. variant stavu, ktorý by nastal, ak by sa zámer neuskutočnil.

Upozornenie:

Podľa § 22 ods. 1 navrhovateľ doručí na tunajší úrad zámer vypracovaný podľa § 22 a prílohy č. 9 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP písomne a elektronicky a zároveň si vopred dohodne s tunajším úradom potrebný počet písomných vyhotovení pre dotknutú obce. Ak predložený zámer nebude mať potrebné náležitosti podľa § 22 odsekov 3 a 4 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP, bude vrátený na dopracovanie.

Ak z pripomienok predložených k zámeru podľa § 23 ods. 4 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP vyplynie potreba posudzovania ďalšieho reálneho variantu navrhovanej činnosti, zohľadní sa táto skutočnosť v ďalšom konaní podľa zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP.

Poučenie:

Upustenie od požiadavky variantného riešenia zámeru sa nevykonáva podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), a preto sa voči nemu nemožno odvolať.

Ing. Stanislav Girašek
vedúci odboru

Doručí sa:

1. Združenie obcí hornej Torysy, so sídlom Krivianska 1, 082 71 Lipany

